

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ושישים-ושש של הכנסת השלוש-עשרה

יום שלישי, כ"ז בחשוון התשנ"ה (1 בנובמבר 1994)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:01

תוכן העניינים

הודעת יושב-ראש הכנסת על סדרי ישיבות המליאה	
שאלות ותשובות	
מנהל שירות התעסוקה באזור דן	
חובת תשלום שכר מינימום בהתנחלויות	
סירוב לקבל לעבודה תושבי יש"ע	
פועלים זרים בישראל	
סגירת לשכות המס ופיטורי העובדים	
מסירת פרטים להורים הביולוגיים של מאומצים	
סגירת לשכות תעסוקה	
השחתת עודפי ירקות	
עבודת נשים בישראל	
הוצאות לצורכי ביטחון במעונות לילדים	
מקרי מוות של עולים חדשים חסרי בית	
הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 9), התשנ"ה-1994	
(קריאה ראשונה)	
הצעת חוק איסור הלנה (תיקוני חקיקה) (הוראות שעה) (קיום תוקף), התשנ"ה-1994; הצעת חוק עובדים זרים (העסקה שלא כדין) (החמרת עונשים) (תיקון), התשנ"ה-1994	
(קריאה ראשונה)	
הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – תוצאות האימוץ כלפי צד שלישי), התשנ"ד-1994	
(הצעת חבר הכנסת ר' נחמן)	
הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחים (מס' 4), התשנ"ה-1994	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
הצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 18), התשנ"ה-1994	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון), התשנ"ה-1994; הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1994	
(קריאה ראשונה)	

הודעת יושב-ראש הכנסת על סדרי ישיבות המליאה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת ביום שלישי, כ"ז בחשוון התשנ"ה, 1 בנובמבר 1994.

אני רוצה למסור הודעה לחברי הכנסת. הפעם אני ממש נגרר אחרי שיטת ההודעה של חבר הכנסת רחבעם זאבי ואני מוסר הודעה לחברי הכנסת הנוכחים, ותיכף תבינו במה מדובר. השבוע נקלענו למצב שבו ייתכן מאוד – אף שאני אעשה מאמץ גדול למנוע את זה – שנצטרך לשבת גם ביום חמישי. אני מוצא צורך למסור לכם את זה פשוט כדי שתוכלו להיערך.

סדר-היום ביום רביעי הוא תמיד עמוס, ואנחנו מתמודדים עם זה. כבר התרגלנו בכנסת הזאת, שהיא כנסת פעילה מאוד, שבימי רביעי אנחנו יושבים לעתים עד 22:00, 23:00, 24:00, וזה חלק מהחיים הפרלמנטריים שלנו. היום אושרו בוועדת הכנסת שמונה או תשע קבוצות ערעורים. אתם בוודאי יודעים, אתם מנוסים, שכאשר ועדת הכנסת מקבלת ערעור של חבר כנסת, הערעור נוגע לכל הסדרה. ניקח נושא כמו הסגר, שהוא נושא חשוב: מספיק שמערער אחד מצליח בערעור, וכל תשעת חברי הכנסת שהגישו הצעות דחופות זוכים בעקבות הזכייה של אותו חבר כנסת. כך שבפועל עלינו להוסיף לסדר-היום שלנו בערך 30 או 31 נאומים, וכמובן תשובות שרים והצבעות.

אני מנסה לגייס חלק מן השרים גם לערב זה, אבל גם לשרים יש סדר-יום עמוס וחלק גדול מהם נעים בשטח, הם לא תמיד בירושלים, הם גם צריכים להתכונן – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

הם לא – – – בקזבלנקה?

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, באמת שלא. יש גם קבוצה גדולה שצריכה להישאר בארץ.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

נתקבלו הצעות כיוון שחצי הכנסת בקזבלנקה.

היו"ר ש' וייס:

אני לא יודע למה, אני לא מתערב. אני אתן לחגי מירום לומר מלה בעניין זה, כי זה נוגע לו.

אני לא מלין על הוועדה, הוועדה פועלת על-פי סמכותה, ואנחנו בנשיאות פועלים על-פי סמכותנו, אני רק מציג לפניכם את התוצאה.

אני אשתדל מאוד מחר, אם אפשר יהיה, "לסחוב" את הישיבה עד שתיים-שלוש אחר חצות, אבל ייתכן שגם זה לא יספיק.

אני מעיר כאן בסוגריים, ובזה אני מסיים, שבכנסת השלוש-עשרה, שהיא הפעילה בכנסות על-פי כל האינדיקציות, מתחיל להיווצר מצב ששלושה ימי ישיבות כאן, בירושלים, כבר לא מספיקים. אני יודע שחברי כנסת רבים מאוד פעילים בימי ראשון בפעילות ציבורית ומפלגתית, וזה תפקידם, וביום חמישי יש גם כן פעילות, יש ועדות שמתכנסות ביום חמישי. יש לי כאן בעיה ורציתי פשוט לשתף אתכם בבעיה, בלי להתלונן על ועדה מוועדות הכנסת. כל אחת פועלת על-פי סמכותה, וזוהי התוצאה.

כיוון שיושב-ראש ועדת הכנסת אתנו כאן וזה נוגע במידה רבה גם לוועדה שלו, אודה לו אם הוא יוסיף דברים, ומייד ניגש לסדר-היום. זה לא בזבז זמן, כי סדר-היום היום דווקא לא ארוך.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, גברתי השרה, באמת לא בכל שבוע מתאשרות כל כך הרבה הצעות דחופות לסדר-היום כמו שאושרו היום בוועדת הכנסת במענה לערעורים שהיו, ונוסף על הצעות שאושרו על-ידי הנשיאות.

אני רוצה להגיד כאן כדי שיהיה ברור: רוב ההצעות הדחופות שאושרו היום בוועדת הכנסת אושרו מפני דחיפות דווקא. למשל, חבר הכנסת ורדיגר, אני משוכנע שאתה סבור שההצעה הדחופה שאתה הגשת היא דחופה, והיא אושרה מפני ששכנעתם בדחיפותה. וכך היו גם הצעות אחרות. יש שבועות קלים יותר בעניין זה ויש שבועות יותר קשים. למשל, חבר הכנסת דוד מגן הגיש הצעה דחופה לסדר-היום, שעניינה ניסיון לרצח של מפקד בכלא, בשירות בתי-הסוהר. זה עניין חמור, זה עניין שמדאיג את כולם, ולא היה אפשר שלא להיענות. או חברי כנסת אחרים שהגישו הצעות בנושאים מדיניים כאלה ואחרים. ראש הממשלה אמר אמירה מאוד מאוד משמעותית – שצריך לעשות שיפוצים בהסכמי אוסלו. מייד חברי כנסת רוצים להבין ולומר גם את דעתם בעניין, וכל כיוצא בזה. באמת היה השבוע מקבץ מאוד מיוחד של הצעות דחופות לסדר-היום.

נכון שגם עניין קזבלנקה פועל כאן כנראה במידה מסוימת, במובן זה שהאופוזיציה ניסתה בכל כוחה לאשר כמה שיותר הצעות על מנת שיראו שאין כאן קואליציה, ומובן שגם בקואליציה יש כאלה שלא כל כך מאושרים מהמספר הגדול של היוצאים לשם והם שיתפו פעולה.

היו"ר ש' וייס:

מרד נטושי קזבלנקה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

צריכים להיות הוגנים ולומר את האמת כמו שהיא.

עם זה, אנחנו, ועדת הכנסת, נענינו לפניית יושב-ראש הכנסת לאפשר דיון ביום חמישי אם לא נצליח לגמור את הנושאים, אבל הבענו תקוותנו, אדוני היושב-ראש – –

היו"ר ש' וייס:

אני משתדל.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

– שתשכילו, אתה והנשיאות, לארגן את סדר-היום כך שלא נצטרך לשבת ביום חמישי, כי יום חמישי הוא יום שבו חברים ומפלגות כבר קבעו לעצמם סדר-יום. אני מקווה שזה ייעשה.

רון נחמן (הליכוד):

יום חמישי בבוקר זה בסדר.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אני מסכים עם יושב-ראש הכנסת שמדובר בכנסת מאוד פעילה, וחברי הכנסת מאוד רוצים להביע את עמדותיהם ולהציע את הצעותיהם. עם זה, אני חושב שהפורמולה שעוצבה על-ידי כנסת ישראל מאז כינונה ועד היום, שלפיה הכנסת מקיימת שלושה ימי דיונים בשבוע, היא נכונה; היא עומדת בפרופורציות – ומעבר להן – של כל פרלמנט אחר בעולם, ואני חושב שזה אחד הפרלמנטים החרוצים יותר. לכן אני מאוד מקווה שעל אף סדר-היום העמוס, אדוני יושב-ראש הכנסת, נמצא דרך להפעיל אותו רק בימי השבוע הרגילים ולא ביום חמישי, אף שנתנו בידך את ההחלטה.

היו"ר ש' וייס:

נשתדל. יש בעיה בגיוס שרים היום, ואני מבין גם אותם.

אחרון – הערה קצרה, ומייד ניגש לשאלות של שרת העבודה והרווחה – חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

רון נחמן (הליכוד):

צריך לעשות חמישה ימי עבודה בשבוע.

היו"ר ש' וייס:

אבל יש ראשי ערים שאין להם זמן להגיע.

רון נחמן (הליכוד):

ראשי הערים נמצאים באולם.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני דווקא מציע לך ולנשיאות להרים את הכפפה שנזרקה בדבריו שלך ונרמזה בדבריו. בעניין זה אני חולק מעט על דעתו של חברי חגי מירום. אני חושב שמן הראוי שהכנסת תדון ברצינות בשינוי תקנונה ותעבור לשבוע עבודה של ארבעה ימים. בצורה כזאת אולי נתקרב לשבוע עבודה של אזרחי מדינת ישראל, שבוע של חמישה ושישה ימים.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

לא, גמרנו, אין סימפוזיון. האחרון – חבר הכנסת אלי גולדשמידט, וגמרנו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

יש פה גם עיוות של המציאות, והציבור לא יודע. אנחנו, למשל, חברי ועדת הכספים יושבים בשבועות אלה גם בימי ראשון, וגם בימי חמישי יש ועדות רבות שיושבות. אני יודע שאם יש יום אחד שמוקדש לפעילות מפלגתית הוא יום חמישי – – –

דוד צוקר (מרצ):

תתחיל לדבר על עבודה בשבת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני חושב שאין שום סיבה שבעולם שבימי ראשון הכנסת על מליאתה לא תעבוד, כפי שאזרחים אחרים עובדים. לחברי הכנסת, בתחום הפרלמנטרי, יש צורך לבטא את עצמם ארבעה ימים בשבוע. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שחבר הכנסת אלי גולדשמידט ענה לעצמו, כיוון שבימי ראשון ובימי חמישי עובדות הרבה ועדות כנסת – חלקן יוצאות לסיורים במקומות שונים בארץ. אני, מניסיוני, יודע שהכנסת ככלל וחברי הכנסת הם מן העסוקים שבין הפרלמנטרים והפרלמנטרים בעולם.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני הצעתי שהמליאה תהיה ביום ראשון.

היו"ר ש' וייס:

אבל אם יש ועדות, קשה לקיים ישיבות מליאה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אנחנו מקיימים ישיבות של ועדות גם בימי שני, ויש מליאה בימי שני.

היו"ר ש' וייס:

יש גם חיים פוליטיים וציבוריים, ואתה יודע זאת היטב. אני לא אחליט על זה.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, נשוב לעניינינו השוטפים.

אני מבקש משרת העבודה והרווחה להשיב על שאילתות רגילות.

אני מברך אותה שוב על כך שהיא חזרה לעבודה מלאה, ואנחנו מקבלים אותה כאן תמיד באהדה. בבקשה.

מנהל שירות התעסוקה באזור דן

חבר הכנסת ד' מנע שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

בתשובה לשאילתא ישירה מס' 1287 לא קיבלתי תשובה על שאלותי:

1. האם ידוע למשרד העבודה והרווחה שהמנהל בפועל של אזור דן ננזף בעבר על תפקודו?

2. אם כן – האם הובאה עובדת הנזיפה בשיקולי ועדת המכרזים?

3. אם אין אזכור שהעובד ננזף, האם נבדק מדוע אין אזכור של הנזיפה?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבדת לענות על השאילתא של חבר הכנסת דוד מנע, ואני אומרת מראש שגם הבדיקה, וכנראה גם הטיפול, נעשו בחודשים שבהם נעדרתי מן העבודה, בוודאי מעבודה מלאה.

1. הדבר ידוע לשירות התעסוקה.

2. התשובה הינה – לא.

3. יושב-ראש הוועדה שבחרה בעובד אינו עובד עוד בשירות התעסוקה, ולכן הנושא לא נבדק.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מנע, בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, האם זה נכון שמאז הגשתי את השאילתא ועד לתשובתך, אותו מנהל כבר עזב את תפקידו ועבר למקום אחר? יש לי רושם שאתם פשוט הגעתם למסקנות דומות לשלי והעברתם אותו מתפקידו.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני מוכנה לבדוק זאת ולתת לך את התשובה באופן אישי, כדי שלא להמתין עד למועד הבא של מתן תשובות על שאילתות.

חובת תשלום שכר מינימום בהתנחלויות

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שרת העבודה והרווחה ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

לאחרונה נודע כי המחלקה לאכיפת זכויות עובדים הנחתה שלא להפעיל אכיפת חוק שכר מינימום בהתנחלויות. הוראה זו מפלה את העובדים מהשטחים המועסקים בהתנחלויות ומהווה תמריץ כלכלי למתנחלים, עקב הורדת עלות העסקת עובדים.

ברצוני לשאול:

1. האם ניתנה הוראה כזו?

2. אם לא – מה ייעשה לאכיפת חוק זה גם בשטחים?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר: 1. התשובה – לא.

2. היחידה לחקירות ואכיפה של משרד העבודה והרווחה הוקמה רק באפריל 1993, דהיינו לפני כשנה וחצי. אני מתכוונת – הוקמה במתכונת הנוכחית.

לאור היקף הפעילות של היחידה, גודלה והמשימות הרבות המוטלות עליה, התמקדה היחידה בפעילות בתוך "הקו הירוק".

אבל אני באה כאן להדגיש נקודה נוספת, והיא המשמעותית לגבי השאילתא שלך: יצוין שהיחידה לחקירות ואכיפה אינה מוסמכת על-פי החוק לאכוף את החוק ביישובים היהודיים שמעבר ל"קו הירוק".

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחברת הכנסת נעמי חזן.

נעמי חזן (מרצ):

גברתי השרה, אדוני היושב-ראש, השאילתא שלי עסקה באי-אכיפה של חוק שכר מינימום לגבי עובדים בהתנחלויות. מתשובתך הבנתי, שלמעשה אין גם כל כוונה לאכוף את חוק שכר מינימום בהתנחלויות.

אני מחזיקה עכשיו בידי מכתב שחתום עליו ראש ענף שכר מינימום במשרדך, ובו הוא מודיע, כי לא ייבדקו מעבידים בהתנחלויות, כי נתקבלה הנחיה שלא לאכוף את החוק על אזרחים של מדינת ישראל שם.

גברתי השרה, אני רוצה לשאול, איך ייתכן ששרה בממשלת ישראל מודיעה, שלא באשמתה, שאין כוונה לאכוף חוק שכר מינימום על מעבידים ישראלים? אם כך, למעשה מה שאת אומרת הוא, שכל מי שחי מעבר ל"קו הירוק", לא חלים עליו חוקי מדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. גברתי השרה, תשובתך.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חברת הכנסת נעמי חזן, קודם כול נדמה לי ששאלתך עמדה קצת בסתירה לתפיסת העולם המדינית שלך, אבל זה לא שייך לשאילתא, זו הערה.

יש שני צווים של המושל הצבאי בשטחים. הם החילו את חוק שכר מינימום גם על תושבי השטחים, יהודים וערבים. צווים אלה אינם נוגעים לפיקוח על אכיפת החוק, משום שכאשר פורסמו לא היתה יחידה לאכיפה ושאלת הפיקוח לא עמדה כפי שהיא עומדת היום. אני מדברת על אכיפה של שכר המינימום. הרחבת טווח הפעלה של היחידה בשטחים תחייב לפיכך תוספת משאבים ופרסום של צו נוסף של הממשל הצבאי.

ועוד הערה. חברת הכנסת נעמי חזן, היה מקרה מאוד בולט, דוגמה לעובדה שמעסיקים שמשלמים שכר נמוך משכר מינימום לא קיימים רק מעבר ל"קו הירוק". לצערי הרב, בתוך "הקו הירוק" התופעה הרבה יותר חמורה גם בממדיה. אני העליתי בישיבת ממשלה כדוגמה מושב מסוים. מעסיקים שם מספר גדול מאוד של עובדי שטחים לא דרך שירות התעסוקה. באותו מעמד היו גם האחראים לממשל ביהודה ובשומרון. הם השיבו לי חד-משמעית, שהחוק הקיים היום אינו מאפשר לעשות זאת מעבר ל"קו הירוק". את זה אני מודיעה כאן. אני מוכנה לבדוק זאת שנית, אבל בדקתי זאת כהלכה.

רון נחמן (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

רק ברשות היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

לא, אי-אפשר. יש לנו שאילתות רבות.

בנימין טמקין (מרצ):

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת נעמי חזן וחבר הכנסת בני טמקין, אין קריאות ביניים בזמן שאילתות. שני נציגי האוניברסיטאות בישראל, נציג שלישי פונה אליכם ומבקש לקיים את התקנון. בבקשה.

סירוב לקבל לעבודה תושבי יש"ע

חבר הכנסת ר' נחמן שאל את שרת העבודה והרווחה ביום ה' בתמוז התשנ"ד (14 ביוני 1994):

יש מקרים לא מעטים שבהם נדחים תושבי אריאל ויש"ע בכלל מקבלה לעבודה עקב העובדה שהם גרים ביש"ע.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע הדבר למשרד העבודה והרווחה?

2. מה ייעשה בנדון?

3. האם סירוב לקבל אדם לעבודה בשל מקום מגוריו הינו חוקי, ומה הן בדיוק הנחיות המשרד בנושא?

4. מה צריך לעשות אדם שנתקל בסירוב כזה?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

3-1. בדיקה שערך שירות התעסוקה מלמדת, שדחיית תושבי יש"ע מקבלת עבודה היא שולית ביותר ואינה נובעת ממקום מגוריהם ביש"ע אלא מכך שאין תחבורה ציבורית סדירה משם ליישובים מסוימים ששם יש עבודה. בהעדר תחבורה זו, העובדים מתקשים להגיע לעבודה בשעות המקובלות, ולכן לא ניתן להעסיקם במקום העבודה באופן סדיר.

4. זכותו של דורש עבודה אשר סירבו לקבלו לעבודה בשל מרחק שבין ביתו למקום העבודה, להירשם בלשכת העבודה כדורש עבודה ולקבל את סיוע שירות התעסוקה על-פי הנהלים הקיימים.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת רון נחמן. בבקשה.

בנימין טמקין (מרצ):

יש פתרון אחר לעניין.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

את זה אתה צריך להגיד גם לחברת הכנסת נעמי חזן.

בנימין טמקין (מרצ):

היא מוכנה לזה, חבר הכנסת רון נחמן אינו מוכן.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

לא, לא, אצלו זה דבר אחר.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו בשלב השאילתא הנוספת.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי השרה, אני חושש שהאינפורמציה שמסרו לך איננה מדויקת. אנשים רבים, גם ממקומות שבהם צירי התנועה מאפשרים תחבורה סדירה – – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

איזה מספר? יש לך מספר אוטובוס?

רון נחמן (הליכוד):

קו 86 נוסע מתל-אביב למעלה-אפרים, קו מרכזי, מ-05:00 ועד 24:00. הוא חוצה את השומרון, מנקז את כל התושבים לאזור השפלה. לאנשים הנזקקים לשירותים, יש תחבורה.

אני נתתי דוגמה רק של תושב אחד שאמרו לו: הואיל ואתה גר באריאל, אנחנו לא מקבלים אותך. אני מקבל פניות כאלה לעשרות מתושבי יישובים שונים. אומרים: קשה לך להגיע, אין תחבורה, לא נשלם לך הוצאות נסיעה. נותנים אלף ואחת סיבות. התוצאה היא, שאותו אדם מובטל, אין לו פרנסה ואין לו אלטרנטיבה.

לכן רציתי לדעת, מה ניתן לעשות מבחינה חוקית כנגד אותם מעסיקים שמשתמשים בתירוצים הללו כדי לא לקבל אנשים מהאזורים האלה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

סליחה, אתה מדבר על מעסיקים או שאתה מדבר על עובדי שירות התעסוקה?

רון נחמן (הליכוד):

אני דיברתי על פעילות של שירות התעסוקה ומשרד העבודה והרווחה נגד המעסיקים שמשתמשים בכל הארגומנטים הללו כדי למנוע קבלת עובדים.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר לחבר הכנסת רון נחמן. אני לא מעלה על הדעת – אלא אם יש בעיה עם שעות ההגעה לעבודה – שמעסיק יאמר לאדם: אתה לא תתקבל לעבודה אצלי משום שאתה בא מאריאל.

לכן בקשתי אליך היא שלאחר מכן, לא באופן גלוי, או יותר נכון, לא באופן פומבי, תיתן לי את שם האדם, את המקום שבו זה נאמר, ואני מבטיחה לך לטפל בכך אישית ולתת לך את התשובה אישית.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה.

רון נחמן (הליכוד):

תודה רבה.

פועלים זרים בישראל

חבר הכנסת א' יחזקאל שאל את שרת העבודה והרווחה ביום י"ט בתמוז התשנ"ד (28 ביוני 1994):

בעקבות תחקיר המעיד על התפתחות שוק שחור של עובדים זרים בארץ והתנאים המחפירים שלהם הם זוכים ("ידיעות אחרונות", 7 ביוני 1994), ברצוני לשאול:

1. האם מותר לחברה שקיבלה אשרות עבודה לעובדים זרים להעבירם לחברות אחרות? אם כן – באילו תנאים?

2. האם בודק משרדך בעת חידוש אשרת העבודה שהעובד אכן מועסק בחברה המבקשת את האשרה? ואם כן – כיצד?

3. כיצד מפקח משרדך על התנאים הסוציאליים שלהם זוכים העובדים הזרים, כגון מגורים, שכר ושירותי בריאות?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. חברה שקיבלה היתר להעסיק עובדים זרים רשאית לניידם לחברה אחרת אך ורק באישור שירות התעסוקה ובתנאי שהעובדים כבר נמצאים בישראל. יצוין שעד כה אישר שירות התעסוקה לנייד עובדים במקרה אחד בלבד.

2. מספר העובדים הזרים המועסקים בישראל בהיתר עומד על למעלה מ-39,000. במצב זה קיים קושי לבצע פיקוח מלא ולבדוק אם העובד הזר מועסק בפועל אצל המעביד המבקש להאריך את ההיתר. יצוין שמשרד הפנים דורש מהמעסיק, בעת חידוש האשרה לעובד, להפקיד ערבות בנקאית ולהציג את דרכון העובד.

הערבות בגובה 2,500 שקל לכל עובד מקרב 30 העובדים הראשונים ו-1,000 שקל מהעובד ה-31 ואילך.

3. היחידה לאכיפת חוקי עבודה אוכפת את חוק שכר מינימום ואת חוק שעות עבודה ומנוחה גם על עובדים זרים. לגבי תנאי המגורים, יצוין שקבלנים שקיבלו היתר להעסיק עובדים זרים התחייבו לספק לעובדים תנאי לינה הולמים כחלק מתנאי ההיתר. עם זאת, מתקשה שירות התעסוקה לפקח על תנאי המגורים של העובדים, משום שאין למפקחי המשרד סמכות להיכנס למתחם הפרטי שבו מתגוררים העובדים. לכן דרש שירות התעסוקה מהקבלנים להעביר לידי נתונים מלאים על תנאי המגורים של העובדים המועסקים על-ידם בהיתר ויוזם שימוע עם הקבלנים בכל מקרה שבו עולה חשש שהעובדים אינם זוכים לתנאי לינה הולמים.

יצוין שעניין המגורים ההולמים, בשונה משכר מינימום ושעות עבודה ומנוחה הקבועים בחוק, הוא תנאי יזום של משרד העבודה והרווחה ושירות התעסוקה. הגדרתו, שבמהותה היא כללית, בעייתית במקרים גבוליים.

יחידת הבקרה של המשרד פועלת להתגבר על בעיית סמכויותיה בנושא זה, גם באמצעות ביקורים מתואמים עם המעסיקים.

סגירת לשכות המס ופיטורי העובדים

חבר הכנסת ח' דיין שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ו בתמוז התשנ"ד (5 ביולי 1994):

בעקבות העברת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, תחדל להתקיים לשכת המס המרכזית של ההסתדרות, המעסיקה 550 עובדים בכ-70 סניפים ברחבי הארץ, והגבייה תועבר לידי המוסד לביטוח לאומי.

ברצוני לשאול:

מה ייעשה כדי לצמצם את ממדי האבטלה בקרב עובדים אלו?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

לשאילתא מס' 3475, של חבר הכנסת חיים דיין:

אם וכאשר יפוטרו עובדים בלשכות המס, יעשה שירות התעסוקה כל מאמץ להציע להם הכשרה מקצועית הולמת או תעסוקה חלופית.

יש לציין, שהמוסד לביטוח לאומי יקלוט עובדים מספר לצורך גביית מס הבריאות באמצעותו, וייתכן שחלק מעובדים אלה יבואו משירות עובדי לשכת המס שיפוטרו.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת חיים דיין. בבקשה.

חיים דיין (צומת):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, אכן בוועדת העבודה והרווחה אמרו שחלק מהעובדים האלה ייקלטו במוסד לביטוח לאומי. חשוב לי לדעת אילו קריטריונים יקבע המוסד לביטוח לאומי כדי לקלוט אותם אנשים. האם זה על-פי ותק, האם זה על-פי כישורים? וכמה הוא יקלוט מתוך האנשים האלה, כי מדובר ב-550 עובדים שימצאו את עצמם מובטלים, ורובם מפרנסים משפחות, והנתון הזה חשוב. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה. בבקשה, גברתי השרה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

קודם כול אני רוצה להשיב לך, חבר הכנסת דיין, שהקריטריון היחיד שלנו לקליטת אנשים יהיה: כישורים. כאשר התחלנו להבין שאנחנו עומדים לקראת ביצוע החקיקה – והיא מתוכננת ל-1 בינואר – ושתהיה בעיה קשה מאוד לרוב, אם לא לכל עובדי לשכת המס, ביקשתי ממנכ"ל הביטוח הלאומי, מר יוסי תמיר, לצאת לתל-אביב, להנהלת לשכת המס, יחד עם נציגי ההסתדרות, ולבדוק את האפשרות שהעובדים שאנחנו רוצים, צריכים או חייבים לצרף – והם בוודאי לא מגיעים למספר של 500, ואני חושבת שגם לא ל-100 – יבואו מקרב עובדי לשכת המס המפוטרים. דיווח לי מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי שני דברים: ראשית, שהוא מצא שם אנשים עם כישורים טובים ביותר, בייחוד בתחום המחשבים; שנית, הוא אמר לי שיהיה קושי גדול לקבלם לעבודה, אלא אם הם יהיו מוכנים לוותר מראש, משום שרמת השכר שמשולמת בלשכת המס גבוהה יותר מרמת השכר המשולמת במוסד לביטוח לאומי.

אני חושבת שאנשים העומדים בפני הברירה: לעבוד בעבודה שהם יודעים ומכירים או לא לעבוד, או להתפשר על עבודה אחרת, יהיו מוכנים לוותר על חלק משכרם ולעבור לעבוד במוסד לביטוח לאומי. אבל, לא מדובר על קליטה של מאות עובדים.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

מסירת פרטים להורים הביולוגיים של מאומצים

חבר הכנסת א' גמליאל שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ו בתמוז התשנ"ד (5 ביולי 1994):

ש"ג (שמה המלא מופיע במקור) שיגרה אלי כתבה שפורסמה על אודותיה ב"חותם" – רצ"ב צילום הכתבה – המגוללת את כאבה בעקבות מסירת בנה לאימוץ לפני 23 שנים ועל מאמציה לפגוש, כשמשד העבודה והרווחה אינו מסייע.

ברצוני לשאול:

1. הייבדק מקרה זה ויימצא מענה למצוקתה?

2. האומנם לעולם ועד אין זכות להורים הביולוגיים לקבל מידע על בניהם שאומצו? ומדוע?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. חוק האימוץ קובע, שמאומץ רשאי לפנות ולבקש פרטים הנוגעים לאימוצו. הבחירה אם לפתוח את תיק האימוץ אם לאו נתונה להחלטת המאומץ בלבד.

מצב חוקי זה הובהר לש"ג, והוצע לה להשאיר בתיק האימוץ מכתב שיימסר לבנה, אם וכאשר יבקש לפתוח את תיק האימוץ. המכתב מצוי בתיק, אך הבן המאומץ עדיין לא פנה לשירות למען הילד.

סגירת לשכות תעסוקה

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שרת העבודה והרווחה ביום י"א באב התשנ"ד (19 ביולי 1994):

מנתונים שבידי עולה כי כמה לשכות תעסוקה עומדות להיסגר השנה.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא הקריטריון שלפיו נקבעת נחיצותה של לשכת תעסוקה מסוימת ומוחלט האם להפעילה או לסגרה?

2. אילו לשכות עומדות להיסגר?

3. האם כל הלשכות עומדות בקריטריון שהוזכר בשאלה מס' 1?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התבחין העיקרי הוא מספר הפונים לבקש עבודה ומספר ההזמנות לעובדים בלשכה.

יצוין שהקטנת מספר הסניפים והקמת לשכות גדולות יותר מאפשרות לשירות התעסוקה להציע לדורשי העבודה מאגר רחב יותר של משרות ושירותי ייעוץ והכשרה מקצועית משופרים. הקטנת מספר הסניפים הינה חלק מתהליך התייעלות הדרגתי, שינוי ארגוני ומחשוב, העובר על שירות התעסוקה.

2-3. על-פי תבחין זה, הוחלט לסגור את הלשכות בהוד-השרון, בליכין, בקדימה ובתל-מונד.

השחתת עודפי ירקות

חבר הכנסת א' ורדיגר שאל את שרת העבודה והרווחה ביום י"ח באב התשנ"ד (26 ביולי 1994):

פורסם שכמויות גדולות של ירקות ופטריות הועברו להשחתה בינואר. בשנת 1993 הושמדו 22,000 טונות עודפי ירקות.

כיוון שמשפחות במצוקה רבות מקבלות עופות וירקות מהארגונים "יד אליעזר", "יד עזרה", "למען השבת", "בית התבשיל" ועוד, ברצוני לשאול:

1. האם יפעל משרדך לקבלת העודפים ולחלוקתם לארגונים אלו ולאחרים המחלקים מזון לנצרכים?

2. האם ייזום משרדך חלוקה של העודפים למשפחות הנמצאות מתחת לקו העוני?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר: לשאילתא מס' 3587, של חבר הכנסת אברהם ורדיגר:

2-1. הסמכות להעביר עודפי ייצור בחקלאות לארגונים המחלקים מזון לנצרכים נתונה בידי משרד החקלאות ומועצות הייצור. המשרד יוכל להיערך לסייע בחלוקת העודפים כאשר אלו יוקצו על-ידי הגורמים המוסמכים לכך.

יצוין שמשרד העבודה והרווחה נותן אישורים לארגונים המוכרים על-ידו כמוסדות ציבור העוסקים ברווחה, ואישורים אלה ישמשו לקבלת עודפי פירות וירקות מארגוני המשווקים.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת ורדיגר.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

גברתי השרה, ראשית, אני מברך אותך בהזדמנות זו. זו הפעם הראשונה אחרי שובך לעבודה שאני רואה אותך מעל במת הכנסת. אולי זאת אשמתי.

דוד צוקר (מרצ):

תתחיל לבוא.

היו"ר ש' וייס:

היא צריכה לברך אותך.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

לכן אני אומר שזו אולי אשמתי, אבל בכל זאת זו הזדמנות.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

תודה רבה.

דוד צוקר (מרצ):

אנחנו מברכים את חבר הכנסת ורדיגר.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

ובכן, שאלתי היא: האם קיים איזה הסדר קבוע או הסכם בין משרדך לבין משרד החקלאות בכל הנושא של עודפים? כלומר, לא דברים מקריים או מובנים מאליהם. האם יש הסכם או הסדר שהעודפים מועברים על-פי הצורך לרשות משרדך, כדי שאפשר יהיה להעביר אותם לאותם נזקים?

היו"ר ש' וייס:

תודה. בבקשה, גברתי.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת ורדיגר, אני תיארתי לעצמי שתהיה שאלה נוספת והבאתי לכאן שאילתא של חבר הכנסת הלפרט מ-1 בפברואר 1994. הוא הפנה אותה ישירות לשר החקלאות, ואני אקרא לך את התשובה: "כמויות העודפים בשנת 1993 – 57,000 טונות. יותר מ-23,000 טונות הועברו לתעשייה. פלוס 12,000 טונות המועברות למוסדות ציבור, משטרה, שירות בתי-הסוהר ומוסדות מוכרים במצוקה, לפי הקריטריון שאישר משרד הרווחה. סך הכול – 35,000 טונות. 22,000 טונות הושמדו".

כשאני פניתי לשר החקלאות וביקשתי את התערבותו בכך שלא ישמידו ירקות ופירות כדי שאנחנו נוכל לחלק אותם לנצרכים, טען בפני שר החקלאות, שהחקלאים משמידים את התוצרת הזאת כדי לשמור על רמת מחירים, וברגע שאנחנו מחלקים זאת לנצרכים, אנחנו מקטינים את כוח הקנייה של התוצרת בשוק.

בכל אופן, אני אשוב ואפנה בנושא הזה לא רק לשר החקלאות, אולי ישירות גם לארגונים החקלאיים.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך.

עבודת נשים בישראל

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ' באב התשנ"ד (28 ביולי 1994):

פרסום של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה קובע, כי ההשתתפות בכוח העבודה במדינה של נשים קטנה והולכת ככל שגדל מספר הילדים במשפחה.

ברצוני לשאול:

1. האם מצביעים הנתונים האלה על פגיעה בשוויון ההזדמנויות של נשים בעבודה?

2. האם יוחזרו, לאור נתונים אלו, נקודות הזיכוי המלאות לנשים עובדות?

3. האם יוחלט על התחשבות מרבית בתשלומי המס של נשים עובדות בתשלומים למעונות יום, למטפלת וכדומה?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

תשובה על שאלתא מס' 3607, של חבר הכנסת משה גפני:

1. מחקרים בארץ ובחוץ-לארץ מצביעים על כך שהגורמים העיקריים המשפיעים על השתתפות נשים בכוח העבודה הם: מספר הילדים הקטנים בבית ורמת ההשכלה של האשה.

מחקרים אלה מצביעים גם על כך שרמת ההשכלה של נשים עם ילדים הינה נמוכה יותר ככל שגדל מספר הילדים – לא בכל המקרים, אבל ברוב המקרים, ברובם המכריע.

הנתונים המצביעים על כך שהשתתפות אמהות בכוח העבודה יורדת ככל שגדל מספר הילדים מוסברים בכך שערך זמן בבית גבוה יותר ובכך שרמת השכר הצפויה ומגוון העבודות המוצעות להן הינם נמוכים יותר עקב רמת ההשכלה הנמוכה יותר.

נעמי חזן (מרצ):

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

זה כן מדויק, חברת הכנסת נעמי חזן, כי זה נתון שלראשונה הובא בוועדה למעמד האשה שאני עמדתי בראשה, ולצערי, עד היום לא חל שיפור בנושא הזה. אמרתי: לא כולן, אבל חלק גדול מאוד. אני גם אומר לך – – –

נעמי חזן (מרצ):

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

את לא יכולה, זו שאילתא של חבר הכנסת גפני.

יש כאן קשר ישיר לרמת ההשכלה של האשה.

2. שאלה זו עוסקת במדיניות המיסוי, והיא בתחום אחריותו הישירה של שר האוצר. עם זאת אציין, שהקלות במס הכנסה הינן חסרות משמעות עבור חלק ניכר מהנשים, משום שהן מצויות ברמות ההכנסה הנמוכות. לכן כמעט שאין הן משלמות מס הכנסה מלכתחילה.

3. שכר הלימוד במעונות היום משולם על-פי ההכנסה לנפש של המשפחה, ולכן הוא מביא בחשבון את מספר הילדים.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, האמת היא שלא כל כך הבנתי מדוע רמת ההשכלה של אמהות עובדות פוחתת כשמספר הילדים גדל. הרי אותה אם, שלפני זה היתה ללא ילדים, היתה לה אותה השכלה, אבל לא לזה היתה כוונתי בשאילתא שהגשתי.

היום התבררנו על החלטה של בית-המשפט העליון בנושא של שוויון נשים בדירקטוריונים, שוויון נשים בעבודה, והשאילתא הזאת הוגשה עוד הרבה לפני שהבג"ץ הזה קבע מה שקבע. אני חושב שיש מדיניות שאת צריכה להוביל אותה בתור שרת העבודה והרווחה, וגם מכוח האישיות שלך: נקודת זיכוי במס הכנסה, הטבות בעניין הזה לנשים שהן אמהות עובדות, עידוד של הנשים האלה להמשיך ולעבוד. הרי מדובר באמהות עובדות שעבדו קודם. הן פשוט עוזבות את העבודה מכיוון שמספר הילדים בבית גדל. מצד אחד, אנחנו גם מעודדים את זה שיהיו כמה נפשות או כמה ילדים בבית, ומצד אחר, שהאשה או האם אכן תמשיך לעבוד, ולתת לה הזדמנות – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גפני, זו תשובה. אתה צריך לשאול שאלה.

משה גפני (יהדות התורה):

אני שואל, אני שואל.

היו"ר ש' וייס:

אז תשאל.

משה גפני (יהדות התורה):

לתת לאשה הזדמנות שווה לזו של הגבר, כדי שהיא תוכל להמשיך ולעבוד. בין שהיא אשה משכילה יותר ובין שהיא אשה משכילה פחות, לתת לה שוויון ההזדמנויות.

אני שואל אותך, גברתי השרה, מתוך היכרותי אותך: האם את מוכנה להוביל את המאבק בעניין הזה לתת לנשים האלה שוויון הזדמנויות בעבודה?

היו"ר ש' וייס:

תודה. בבקשה, גברתי.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני הייתי אחת היוזמות, היוזמת המרכזית, לחקיקת חוק שוויון הזדמנויות בעבודה לנשים ולגברים, בכנסת שלפני הקודמת.

מלבד הנושא של חצי נקודה או נקודת זיכוי במס הכנסה, אני חושבת שהבעיה שלנו היא לא חקיקת חוקים. הבעיה שלנו היא אכיפת חוקים. בחוק הזה אנחנו לא יכולים להעמיד פקח על יד כל אזרח. אני מדברת על השאלה הספציפית שלך לגבי אכיפת חוק שוויון הזדמנויות בעבודה. אנחנו נתנו אפשרות לארגוני הנשים להיות אלה שיפעלו בשטח. אני חייבת לומר, שהתלונות המגיעות אלינו הן בודדות ביותר, ואם לא תהיה כאן יוזמה מצד הנשים עצמן, אני חושבת – וצר לי – שכל חקיקה נוספת לא תשפר את העניין.

זה אחרת לגבי החזרת אחוזי מיסוי. אני אנסה, אבל המאבקים עם שר האוצר הם מאבקים מאוד קשים.

נעמי חזן (מרצ):

הוצאות לצורכי ביטחון במעונות לילדים

חבר הכנסת י' לוי שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ' באב התשנ"ד (28 ביולי 1994):

נציגות ארגוני הנשים "נעמת" ו"צ"ו ו"אמונה" מסרו לי, שעלות ההוצאות הנוספות לצורכי ביטחון במעונות הילדים שנדרשו על-ידי רשויות המדינה היתה 12 מיליון שקלים.

ברצוני לשאול:

1. האם נתון זה נכון?

2. האם הבטיח משרד העבודה והרווחה לארגונים להחזיר להם כספים אלו או חלקם?

3. האם העביר משרד העבודה והרווחה סכום זה לארגוני הנשים?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. על-פי החלטת גורמי הביטחון, האחריות לאבטחת מעונות היום מוטלת על הרשויות המקומיות. לכן לא דרש משרד העבודה והרווחה מארגוני הנשים הוצאה כלשהי.

2-3. משרד העבודה והרווחה גייס ממקורותיו סכום של 1.5 מיליון שקל לאבטחת מעונות היום. הסכום חולק באוגוסט 1994 בין ארגוני הנשים.

היו"ר ש' וייס:

תודה. השרה תשיב על שאילתות 3677 ו-3678. בזכותו של חבר הכנסת סילבן שלום את תשיבי גם על שאילתא 3677.

סילבן שלום (הליכוד):

שאילתא מס' 3678 היא שלי.

היו"ר ש' וייס:

שאילתא 3678 היא שלך, אבל מכיוון שהתשובה היא מלוכדת לשתי השאילתות, יזכה מן ההפקר גם אותו חבר כנסת שאיננו כאן.

מקרי מוות של עולים חדשים חסרי בית

חבר הכנסת א' גור שאל את שרת העבודה והרווחה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

לאחרונה פורסם שוב על מציאת גופת עולה חדש, א"ס (שמו המלא מופיע במקור), שהיה מחוסר בית.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא היקף התופעה של דרי הרחובות בקרב העולים החדשים החל מראשית גלי העלייה ועד היום, וכמה מהם נפטרו?

2. מה עושה משרדך בנדון?

3. מדוע לא הוקם עדיין המרכז לטיפול באלכוהוליסטים חסרי בית בתל-אביב, ומתי הוא יוקם?

חבר הכנסת ס' שלום שאל את שרת העבודה והרווחה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

בתחילת חודש אוקטובר נתבשרנו שוב על מותו של אדם חסר בית.

אחד הפתרונות הוא הקמת מרכז לטיפול באלכוהוליסטים חסרי בית.

בעיתונות נכתב, שמשרד העבודה והרווחה וגופים נוספים אישרו לפני חצי שנה הקמת מרכז כזה בתל-אביב.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא נפתח מרכז כזה עד היום?

2. מה עושה ויעשה המשרד כדי לצמצם את תופעת חסרי הבית האלכוהוליסטים?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני משיבה על שאילתא מס' 3678, של חבר הכנסת סילבן שלום. בדיוק אותה שאילתא הגיש לי חבר הכנסת אפרים גור, אבל עכשיו אני אתייחס רק אליך, כי אתה נוכח, וכך זה עובד לפי התקנון.

2-1. על-פי הערכות שונות, יש בישראל כ-900 דרי רחובות, כמחציתם עולים חדשים, וכמחצית מכלל האוכלוסייה של ה-450 הם אלכוהוליסטים.

אין בידינו נתונים על דרי רחוב שנפטרו – לא על כולם, רק על חלק – שמוצאם מחבר-העמים. על כך אתה שאלת.

ידוע שמאז חורף 1993 נפטרו עשרה דרי רחוב, הן עקב מחלות והן עקב חיי רחוב ואלכוהוליזם, במיוחד מקרב אלו שסירבו לקבל עזרה.

כאן אני רוצה לציין לשבח את הצעת החוק שהוגשה לקריאה טרומית על-ידי חבר הכנסת דוד מנע, שנותנת את הכוח החוקי או הסמכות החוקית לעובדים הסוציאליים, גם אם האיש מסרב להיכנס למעון לדרי רחוב, להכניס אותו אף אם יש צורך בכוח. היום החוק אוסר עלינו לעשות זאת.

חיים דיין (צומת):

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

מייד.

היו"ר ש' וייס:

לא, הוא לא שייך לעניין. לא מייד, כי השאילתא לא שלו.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

המשרד אישר תקציב של 470,000 שקלים לרבעון האחרון של 1994, המיועד להקמת חמש יחידות טיפול אזוריות, בשיתוף עם הרשויות המקומיות בירושלים, בחיפה, בתל-אביב, בבאר-שבע ובאילת.

מקלט נוסף, המיועד לאלכוהוליסטים כרוניים, שסיכויי השיקום שלהם קלושים ביותר, ייפתח בחודש הקרוב באזור המרכז. בגלל בעיות עם חברת "עמידר" – וגם הם לא אשמים בכך – נדרש לנו זמן רב לקבל את המבנה. הוא בגמר תהליכי השיפוצים ועומד להיפתח בחודש הבא.

כאן אני רוצה להזכיר, שיש מקלט משותף לנו ולעיריית תל-אביב, שמתפרס על פני שלושה מבנים, ושם עושים עבודה למופת, כאשר רק המוסד לביטוח לאומי ישתתף בפרויקט הזה במיליון שקלים בקירוב.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת סילבן שלום.

חבר הכנסת חיים דיין, אני לא אומר שאתה לא שייך לעניין. אתה לא שייך לשאילתא. לעניין אתה שייך.

חיים דיין (צומת):

אפשר לשאול את השרה?

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, בשאילתות יש סדר.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, קודם כול רצוני לדעת האם בית-השאנטי בתל-אביב נמצא בתוך מסגרת העבודה שלכם. כידוע, המרכז הזה הוא מרכז למחוסרי בית בקרב הדור הצעיר, וידוע לי שבנושא הזה היו בעיות רבות של טיפול מצד הרשויות. לאחרונה הסכים ראש העיר תל-אביב לאפשר את פעילותו של המרכז שם, ונודע לי שיש בעיה דווקא מצד הרשויות שאולי את אחראית להן, לא באופן ישיר, אלא כשרה בממשלה. מינהל מקרקעי ישראל אינו מאפשר את הפעילות שם. האם הנושא הזה ידוע לך?

שנית, לגבי ההקצבות, האם לדעתך ניתן יהיה לתקצב את הנושא הזה כחלק מההקצבות של סוף שנה, דרך ועדת הכספים? תודה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

קודם כול אני חושבת שאנחנו כגוף נתנו לבית-השאנטי את הסכום הגדול ביותר שבית-השאנטי קיבל אי-פעם. אני לא זוכרת ברגע זה – ואבקש מהעוזר שלי להעביר לי את הנתון, והסדרן יעביר אלי – אם זה היה סכום של 100,000 שקלים או סכום אחר שאינו בסדר גודל של כמה עשרות אלפי שקלים. בסכום הזה הם בנו את הקומה השנייה, שהיא מאוד יפה ומאוד מסודרת. ביקרתי שם כבר שלוש פעמים.

אנחנו רצינו לעזור להם גם בנושא של השירותים ולהביא תלמידים בבית-הספר שלנו להכשרה מקצועית. אנחנו עושים זאת בהרבה מאוד מקומות, כדי שיתקינו להם מערכת שירותים חדשה, לא אחת, אלא שתיים.

הבעיות שלנו התחילו עם עיריית תל-אביב. אני מקווה שראש העיר הנוכחי יצליח יותר מקודמו בנושא הזה.

סילבן שלום (הליכוד):

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

המבנה שעל המגרש הזה היה מיועד להריסה, ולא קיבלנו שום היתר לגשת ולעשות זאת.

אם זה כך, למרים מבית-השאנטי יש קשר ישיר לביתי, לא למשרדי, ואנחנו בוודאי נשמח לסייע להם. אני חושבת שכל גדולתו של בית-השאנטי היא בכך שזה לא מוסד ששייך לממשלה. זה בית שמתנהל באופן התנדבותי, ואנחנו נעשה הכול השנה כדי לסייע פעם נוספת לבית-השאנטי באותו סכום כסף שנתנו, 90,000 שקלים, ואנחנו נמליץ בפני ועדת העיזבונות הקשורה בהמלצות של משרד העבודה והרווחה להמשיך ולתמוך בבית-השאנטי.

יהיה אישור מראש העיר, נעשה גם את מלאכת השירותים.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אני מודה לך מאוד, גברתי השרה, על התשובות שלך.

כדי לרענן אצל כמה שרים אחרים את עניין השאילתא הרגילה, כלומר, איך משיבים, אני מבקש ממזכיר הכנסת לקחת את הצרור הזה ולשלוח להם אותו כדוגמה – קצר ולעניין. תודה רבה.

הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 9), התשנ"ה-1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

עכשיו אני צריך להזמין עוד הפעם את שרת העבודה והרווחה. השרה נמיר, נדמה לי שאת חוזרת אלינו. בבקשה. אנחנו עוברים להצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 9), התשנ"ה-1994, קריאה ראשונה. את ההצעה תציג לפנינו שרת העבודה והרווחה. אחר-כך יתקיים דיון. חברי הכנסת, אני סוגר את הרשימה, היא ארוכה מאוד.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק המונחת לפניכם באה לתקן את הוראות סעיף 17 לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, במטרה לאפשר לנפגע פעולות איבה, כגון נכה או הורה שכול, לקבל בו-זמנית הן תגמול לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה והן "קצבת פרישה", מה שמתקרא על-ידינו פנסיה, מכוח חוק שירות המדינה (גמלאות), או מכוח חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל.

מחד גיסא, בחוקים הקיימים היום משלם אוצר המדינה תגמולים לנכי צה"ל, למשפחות ששכלו את בניהן במערכות ישראל ולנפגעי איבה. בחוקים אלה נקבעו הוראות למניעת "תשלומי כפל" של גמלאות, כך שזכאי לשתי גמלאות חייב לבחור באחת משתיהן.

מאידך גיסא, נקבע בחוק שירות המדינה (גמלאות), כי עובד מדינה שפרש לגמלאות זכאי, נוסף על קצבת הפרישה, לתגמול על-פי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה.

התיקון המוצע בא ליישב בין ההוראות השונות בחוק נפגעי איבה ובחוקי הפנסיה. בעקבות תיקון סעיף 17 לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, לא יידרש עוד הורה ששכל את ילדו בפעולת איבה לבחור בין התגמול המגיע לו כהורה שכול לבין הפנסיה המגיעה לו כעובד מדינה או כמי שפרש משירות הקבע בצה"ל. הורה זה יהיה זכאי, אדוני היושב-ראש ורבותי חברי הכנסת, לתגמול ולפנסיה בעת ובעונה אחת.

אני גאה בתיקון הזה שאנחנו מציעים, כי אני יודעת שבייחוד לאחרונה עלה העניין לדיון ציבורי לנוכח פיגועי הטרור הקשים ביותר שהיו, ואני פונה לחברי הכנסת לתמוך בתיקון חוק זה ובהעברתו לוועדת העבודה והרווחה, להכנתו לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשרה. אני מזמין עכשיו להשתתף בדיון. כל אחד רק שלוש דקות.

כן, חבר הכנסת זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מקווה שזה יחסוך לי לעלות לבימה.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, קראתי את הצעת החוק פעמים מספר וגם הקשבתי לך, ועדיין אינני יודע אם יש כפל גמלאות למי ששירת בקבע – האם יוכל לקבל גם מהמקור הראשון וגם מהמקור השני? האם הבנתי נכון?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

לא הבנתי את השאלה. אתה מדבר עכשיו על איש צבא קבע?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מדבר על איש צבא קבע. זה מה שמעניין אותי בנושא הזה. האם איש צבא קבע שנפגע יוכל לקבל גמלאות לפי החוק הזה שנקרא חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות), ובמקביל, ובנוסף, גם לפי חוק שירות המדינה (גמלאות)?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

התיקון מדבר רק על נפגעי פעולות איבה. הוא מאפשר לנפגע פעולות איבה אם הוא נכה או הורה שכול לקבל בו-זמנית הן תגמול לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה והן פנסיה. את שניהם הוא יוכל לקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשרה. כל נואם עד שלוש דקות בדיון הזה. חברת הכנסת נעמי בלומנטל – איננה. חבר הכנסת אסעד אסעד – איננו. חבר הכנסת רחבעם זאבי – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

השרה ענתה לי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת שאול יהלום. מובן שמי שלא יהיה באולם בזמן שנקרא את שמו לא יוכל להשתתף בדיון בקטע הזה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גברתי שרת העבודה והרווחה, קודם כול אני מברך את הממשלה ואותך, שרת העבודה והרווחה, על התיקון המוצע. אני רק מוכרח להביע את פליאתי המאוד-גדולה על שתיקון מהסוג הזה מובא בלי שום דרמה מסביבו, כי אני פשוט לא מבין ולא תופס כיצד המצב ערב חקיקת החוק הזה הוא כזה, שמי שנפגע בפעולות איבה בעצם צריך לבחור בין קבלת הפיצוי מכוח הגמלה מכוח חוק פעולות איבה לבין קבלת הפנסיה. אני פשוט שומע זאת בפעם הראשונה, ואינני מסוגל לתפוס כיצד ייתכן שזה היה המצב במדינת ישראל עד לחקיקת החוק הזה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

זה קיים לגבי חוקי הביטוח הלאומי בכל הנושאים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני יודע שיש איסור על כפל גמלאות, אבל לא יעלה על הדעת שאדם שמקבל פנסיה, קרי – קצבה בגין עבודתו, לא יוכל לקבל תגמולים בגין פעולות איבה. זה כמו שתבואי ותגידי, שמי שמקבל משכורת ונוסף לכך צריך לקבל תגמולים, צריך לבחור בין המשכורת לבין תגמולים בגין פעולות איבה.

רחבעם זאבי (מולדת):

את זה השרה תיקנה כעת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אמרתי שאני מברך על כך, אני רק לא תופס איך היה המצב הקודם – שמי שקיבל קצבה או פנסיה לא יכול היה לקבל תגמולים בגין פעולות איבה. הדעת איננה סובלת אפשרות כזו, ואני תמה איך הכנסת אפשרה תופעה כזאת כל כך הרבה שנים.

אבל דבר אחד אני מבקש מגברתי, אם היא תוכל לענות לי: לפי מה שאני קורא בדברי ההסבר – קודם כול אני מציע לנסח את הצעת החוק הממשלתית כך שכדברי הסבר לחוק יופיע נאומך כאן, ולא מה שכתוב בגוף הצעת החוק. כי אני אומר לך כמשפטן וכאדם שקצת יש לו גישה לקריאה של חוקים, שמי שקורא את זה צריך שלושה פירושי רש"י כדי להבין את מה שכתוב בדברי ההסבר להצעת החוק. ראיתי שגם חבר הכנסת זאבי לא כל כך הצליח, ואני מודה שגם אני התקשיתי להבין.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת גולדפרב אומר שאנחנו לא מבינים את זה נכון.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אבל השאלה היחידה – תרשה לי, אדוני היושב-ראש, שנייה אחת – השאלה היחידה היא: לפי מה שכתוב כאן, בסופו של דבר לפי התיקון אפשר יהיה לקבל רק 25%, רק רבע מהתגמול. כך מופיע בדברי ההסבר. גברתי, אנא, אני מבקש את הבהרתך: האם מדובר שיקבלו את 100% הגמלה או רק 25%?

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת אלי גולדשמידט. חבר הכנסת שאול יהלום, חבר הכנסת חיים אורון, חברת הכנסת ענת מאור, חבר הכנסת סילבן שלום, חבר הכנסת בני טמקין, חבר הכנסת בא-גד. היית באמצע ואתה כבר בהתחלה.

רענן כהן (העבודה):

חבר הכנסת בא-גד מוותר.

יוסף בא-גד (מולדת):

נכנסת רק עכשיו ואתה לא יודע על מה מדברים.

היו"ר ש' וייס:

אגב, לחבר הכנסת רענן כהן שרשום תהיה הזדמנות לוותר ולתת דוגמה אישית...

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני ממש שמח לברך את השרה על התיקון, ויפה שאל חבר הכנסת גולדשמידט איך חיינו עד היום בלי התיקון. דבר בלתי מובן.

אם השרה זוכרת, אני הייתי זה שעורר את שאלת האפליה שהיתה קיימת כלפי נפגעי פעולות איבה, ועשיתי את זה כאשר קרה הרצח של שני האזרחים מבני-ברק בדרכם לרמאללה; נרצח אחד השאיר עשרה ילדים. פניתי לשרה ואמרתי, שהדעת לא סובלת אפליה כזאת כלפי אלה שנהרגו על קידוש השם בגלל המלחמה המתמשכת או בגלל אוזלת-יד השלטונות שמאפשרת דבר שגם כן הדעת לא סובלת – אנחנו שנוסעים ברמאללה או בטעות נקלעים לעיר ערבית אחת דיננו לשרפה חיים או לסקילה, ואילו הערבים מסתובבים, בצדק, ביפו, בנצרת, בתל-אביב, בבני-ברק ובפתח-תקווה, ואף פעם לא קורה שמישהו יירגם או יישרף כפי שנשרפו בעזה וכפי שנשרפו ברמאללה בגלל טעות בדרך.

התיקון הזה הוא טוב. טוב עשתה הממשלה שהיא עושה את התיקון הזה, ואני מקווה שיזרזו את הדבר.

אני מציע להוסיף סעיף. ייתכן שזה מיותר, אבל רציתי לתת חיזוק נוסף. אני מציע להוסיף סעיף 2: בכל מקרה נפגעי פעולות איבה יזכו למקסימום התגמולים הניתנים לכל זכאי חוק השיקום (נכים, משפחות חיילים שנספו, נכי המלחמה בנאצים). אני רוצה להיות בטוח שהחוק הוא באמת כרוחו וכלשונו, שלא יעקפו ולא ישנו, ונפגעי פעולות איבה לא יקופחו בכל צורה שהיא לעומת זכאי חוקי השיקום. אם השרה תניח את דעתי שזו באמת הכוונה, בוודאי לא רק שנצביע בעד אלא נברך אותך על הזכות הגדולה שנפלה בחלקך לפעול למען נפגעי פעולות איבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת יוסף בא-גד. חבר הכנסת עובדיה עלי, חבר הכנסת חגי מירום, חבר הכנסת מאיר שטרית, חבר הכנסת גונן שגב, חבר הכנסת רן כהן, חבר הכנסת מיכאל איתן, חבר הכנסת יגאל ביבי, חבר הכנסת פני בדש, חבר הכנסת דוד מנע, חבר הכנסת עמנואל זיסמן, חבר הכנסת שאול עמור, חבר הכנסת אפרים גור. חבר הכנסת אלכס גולדפרב, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת עוזי לנדאו.

אלכס גולדפרב (יעוד):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, חברי הכנסת, אם בעוד כמה דקות אצטרך להצביע על-פי דברי ההסבר של השרה, אני אצביע בעד הצעת החוק הזאת. אבל כשאני קורא את דברי ההסבר לחוק, אני מוכרח להודות שאני פשוט לא מבין. שורה אחת סותרת את השורה השנייה. אקרא כמה שורות מתוך דברי ההסבר לחוק, ואם השרה תעמוד על דעתה שמה שהסבירה לנו זה החוק, אני אצביע בעד החוק.

"סעיף 17(א) לחוק נפגעי איבה מתייחס לסעיף קטן (ג) שבסעיף 34 ושבסעיף 32 האמורים, אך אינו מתייחס לסעיף קטן (ד) שבהם. לכן, לעניין כפל גמלאות, נוצרה אי-התאמה בין חוק שירות המדינה (גמלאות) וחוק שירות הקבע (גמלאות) מחד גיסא, לבין חוק נפגעי איבה, מאידך גיסא: הזכאי לגמלאות כפל שלא עקב מאורע אחד, הן לפי אחד מ"חוקי השיקום" (שאינו חוק נפגעי איבה), והן לפי חוק שירות המדינה (גמלאות) או לפי חוק שירות הקבע (גמלאות), יקבל את שתי הגמלאות; ואולם הזכאי שלא עקב מאורע אחד לגמלה, הן לפי חוק נפגעי איבה, והן לפי חוק שירות המדינה (גמלאות) או חוק שירות הקבע (גמלאות), יקבל רק גמלה אחת. מוצע לתקן אי-התאמה זו."

מה שאני מבין הוא, שיקבלו רק גמלה אחת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

איך אתה מבין?

היו"ר ש' וייס:

אני לא הבנתי.

אלכס גולדפרב (יעוד):

עוד לא נתקלתי בחוק כל כך מבולבל. אדוני היושב-ראש, כנראה מי שניסח את החוק היה שעתיים בחתימת הסכם השלום – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — —

אלכס גולדפרב (יעוד):

אדוני היושב-ראש, יש לי הרגשה שמי שניסח את הצעת החוק עמד בשמש כמה שעות ולא בדיוק הבין מה שהוא כתב.

היו"ר ש' וייס:

אתה לא היית שם?

אלכס גולדפרב (יעוד):

אני הייתי, אבל היה לי כובע. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. עכשיו אני מזמין את חברי הכנסת עוזי לנדאו, אריאל שרון, אברהם יחזקאל, אלי דיין, אריאל ויינשטיין. חבר הכנסת אליעזר זנדברג, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת סאלח טריף.

רענן כהן (העבודה):

הוא משפטן, אבל גם הוא לא מבין את החוק.

היו"ר ש' וייס:

הכול יובהר.

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שמעתי את חבר הכנסת גולדפרב קורא את דברי ההסבר, ואז הבנתי... אבל גם לפני כן שמעתי את חבר הכנסת גולדשמידט מסביר אותם. רבים כאן ביקרו את דברי ההסבר, זה לא לב העניין. לב העניין זה הרעיון עצמו, העיקרון, והעיקרון נועד לרפא נגע או למצוא מזור למצוקה מסוימת, לקושי מסוים. אבל, כפי שאמרה השרה נמיר ממקום שבתה בתשובה על דברים שאמר חבר הכנסת גולדשמידט, הבעיה עדיין קיימת בחקיקות אחרות.

למעשה, תגמולים בגין מעשי איבה הם פיצוי שנועד להחזיר את האדם למצב שהיה לפני קרות האירוע. לא יעלה על הדעת, שכתוצאה מכך הוא יצטרך לוותר על הכנסה אחרת שמגיעה לו כתוצאה משנות עבודה, אחרי ששנים רבות היה נאמן למערכת. הוא עבד במקום עבודה מסוים, הוא הרוויח את כספו וחסך לשנים שלאחר מכן, שנות הפנסיה. הרי אם אותו אדם, במקום להיפגע בפעולת איבה היה נפגע בתאונת דרכים, היה מקבל את הפנסיה כל חייו ועם זה היה מקבל סכום כסף כפיצוי על תאונת הדרכים מחברת הביטוח. אבל ברגע שהקופה המשלמת את הפיצויים בגין התאונה היא קופה ממשלתית, אומרת המדינה: לא, אצלי תקבל פחות. למה? חבל שתרוויח פעמיים, למה שיהיה לך הרבה? ניתן לך קצת פחות.

זהו עיוות, עיוות שיורד לשורשו של עניין. העיקרון צריך להיות – אנחנו נותנים לאדם תגמול על מנת להחזיר אותו למצב שלפני התאונה, אנחנו ניתן לו כמה שצריך, זה לא משנה בכלל מה הן ההכנסות האחרות שלו כתוצאה ממעשים אחרים שעשה בחייו. על מדינת ישראל מקובל העיקרון, ואני מקווה שהוא ימשיך להיות מקובל גם להבא, שלא מפצים אדם לפי עושרו מבית לפני כן אלא לפי גודל הנזק שנגרם לו. עושרו מבית רלבנטי רק לעניין גובה הפיצוי על מנת להעמיד אותו במצב שהיה לפני כן. לא צריכים לחטט ולראות מה היה לו ולתת לו קצת פחות.

זה מזכיר במידה מסוימת את היחס במדינת ישראל בעניין מיסוי על רכישה של דירות. אדם רוצה לרכוש דירה, מנסה לאסוף את מיטב כספו על מנת להגיע לדירה, וזה קשה, ואז אומרים לו: אה, יש לך כסף לדירה, שלם מס רכישה, שלם עוד 4.5%, שלם עוד 3.5%. למה? כי אם כבר יש לך הסכום לתשלום, תן לנו משהו לקופה.

כאן מנסים לחסוך, לפחות ניסו לחסוך, על חשבון האדם שזכאי לפיצוי. אני שמח שממשלת ישראל התעוררה והגישה את הצעת החוק הזאת לתקן את המקרה הפרטני. אם יש עוד מקרים כאלה, ולמיטב ידיעתי יש עוד מקרים כאלה, מן הראוי שהשרה תיזום את התיקונים הרלבנטיים גם בחוקים האחרים, על מנת שמי שנפגע, מי שניזוק, יקבל את הפיצוי המגיע לו ללא כל קשר לסכומים שהוא קיבל או מקבל כפנסיה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת זנדברג. חבר הכנסת סאלח טריף. חבר הכנסת יורם לס, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רענן כהן.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבר אמרו דוברים קודמים, שקשה להבין את החוק, למעט שהוא מבטל איזה שהם עיוותים. אני רוצה להסב את תשומת לב הכנסת שהיום, הלילה, אנחנו הולכים לחוקק את העיוות הגדול מכולם, והוא שאותו אדם שעל-פי החוק הזה יקבל תגמול משום שהוא נפגע פעולות איבה, יצטרך פתאום למעגל משלמי מס הבריאות.

אנחנו הולכים הלילה לחוקק חוק שהונח על שולחן הכנסת רק אתמול בלילה. כל הלילה למדתי אותו. כתוב שם: רשאי המוסד לביטוח לאומי לנכות מכל תגמול – שימו לב, תגמול של נפגע פעולת איבה – לנכות מס בריאות. הזקנים ישלמו מס בריאות, הנכים ישלמו מס בריאות, כל השכבות החלשות. בתוך 24 שעות, במחטף באישון לילה, אנחנו הולכים לתת סמכות לגבות מהם מס בריאות. על מה מדובר פה? מאנשים שנפגעו מפעולת איבה אנחנו ננכה מס בריאות מהתגמול שהם מקבלים מהממשלה? ואת זה להעביר ב-24 שעות, מאתמול להיום, באישון לילה? דבר כזה מקומם עלינו מאות אלפי אנשים. הרי הגמלאים במשך שנים נלחמו בהסתדרות שלא יורידו מס אחיד מקצבת הזיקנה, ואנחנו בהינף יד נטיל מס בריאות על קצבת הזיקנה כאילו לא קרה כלום במדינה הזאת?

אני אתמוך בחוק, כמובן, עד כמה שהצלחתי להבין אותו, אבל אני מכין את הפרולוג לחקיקה שתהיה הלילה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת לס. חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה. אחריו – חברת הכנסת דליה איציק.

קריאה:

היא איננה.

היו"ר ש' וייס:

אני צריך לקרוא את הרשימה. מבחינתי כל חברי הכנסת כאן.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברתי השרה, שוב אני מברך אותך, כתמיד, חברי הכנסת, אני רוצה להעיר לכל משרדי הממשלה, ואם את יכולה בשם הכנסת – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

מזל שבמערך יש גם חברי כנסת שיש להם נשמה חברתית. יש להם לפחות שרה אחת שיש לה נשמה חברתית. לכן אתה יכול לדבר. כי האחרים הם אנטי-חברתיים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, אתה לא רשום לדיון.

רענן כהן (העבודה):

זה במסגרת הזמן שלי, ואני מבקש מהיושב-ראש לא לכלול את הדברים האלה של חבר הכנסת שמאי על חשבון הזמן שלי.

היו"ר ש' וייס:

קודם ביקשת מחבר הכנסת בא-גד שיוותר.

רענן כהן (העבודה):

גברתי השרה, האם אנחנו יכולים לבקש ממך להביא לממשלה את בקשתנו, שכאשר מציעים הצעות חוק, נוכל להבין אותן? אומרים לנו שאנחנו לא הכי מוצלחים בחקיקת חוקים. אם אנחנו לא מוצלחים בחקיקת חוקים, לפחות כשמבקשים מאתנו להצביע – מותר לנו גם להבין מה רוצה הממשלה.

אני הבנתי את העיקרון שאת מבקשת. העיקרון נראה לי. אנחנו משאירים בידי האדם לבחור את הטוב שבין כל פנסיות הנכות שלו, בין כל הגמולים שהוא מקבל כנפגע פעולות איבה. מה שיהיה לו טוב, את זה הוא בוחר. הדבר הזה נכון, טוב וחשוב.

אבל אני רוצה לדבר על דבר אחר. את שרה שמגלה רגישות חברתית. אלי מגיעות אלפי תלונות מאנשים שמקבלים גמלת נכות. הסכומים שהם מקבלים הם לעג לרש, בושה למדינת ישראל. מקבלים 600 שקל, 700 שקל, מי שמקבל 1,000 שקל מצבו טוב. אני רוצה לשאול, האם סכומים אלה יכולים לאפשר לאותו אדם שאחראי למשפחה לקיים את משפחתו? אני רוצה להביא סיפור אמיתי. בא אלי אדם שקיבל 74% נכות. הוא מקבל 578 שקל לחודש. הוא לא עובד. אתם רוצים להגיד לי שסכום כזה יכול להספיק לו?

אני רוצה לפנות אלייך לסיום. אם עשית כאן צעד נכון וטוב, אולי נלך לאוכלוסייה הגדולה ביותר, האוכלוסייה המסכנה הזאת, כדי לשנות את הסכומים שאותה אוכלוסייה מקבלת, כדי שנוכל לתת סכום סביר שיאפשר קיום לאותה משפחה שבקושי יכולה לחיות בסכומים האלה, אם הדברים אכן נכונים, גברתי השרה. אני מחכה שהשרה תוכל להקשיב.

היו"ר ש' וייס:

היא הקשיבה עד לפני שנייה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני רוצה לבדוק משהו בעניין הזה. אתה מדבר על נכי פעולות איבה?

רענן כהן (העבודה):

לא. נכי פעולות איבה יקבלו 1,827 שקל. בדקתי את זה. את מכירה אותי שאני בודק לפני שאני מדבר. זה ה-100%.

יורם לס (העבודה):

פחות מס.

רענן כהן (העבודה):

הוא מקבל סכום יפה ומכובד של קרוב ל-2,000 שקל. ב-2,000 שקל אפשר להתקיים. אני מדבר על אדם חולה שלא יכול לעבוד ומקבל 600-700 שקל, והוא לא יכול להתקיים מזה. אני מבקש, כפי שהגשתי את הצעת החוק שמונחת לפנינו, להביא, אם אפשר, לתיקון העוול האדיר שנעשה לגבי אוכלוסייה גדולה, שלא תפקידנו לפגוע בה אלא לסייע בידה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

רשות הדיבור לחברת הכנסת דליה איציק – איננה; חבר הכנסת יוסף עזרן – איננו; חבר הכנסת עמיר פרץ – איננו; חבר הכנסת טלב אלסאנע – איננו; חבר הכנסת אברהם פורז – איננו; חבר הכנסת רון נחמן – איננו; חברת הכנסת לימור לבנת – איננה. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם

הירשזון. אני מודיע, כדי שלא תהיינה טענות: מי שלא היה כאן איבד את תורו. ההיסטוריה תזמן לו עוד נאומים הרבה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גברתי השרה, ראשית, אני רוצה להצטרף לברכות. אני מברך אותך על התיקון בהצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה. אני חושב, שזו הצעת חוק חשובה, שמלמדת על הרגישות שיש לשרה כלפי אוכלוסיות בעם הזה. זה על רקע חוסר הרגישות שהממשלה הזאת מגלה בימים אלה כלפי הציבור בפסטיבלים שהיא עורכת, כולל הנסיעה המפורסמת למרוקו. דווקא על הרקע הזה, את ראויה לברכה כפולה ומכופלת.

רענן כהן (העבודה):

— — — רוצים ממרוקו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני מבין שמציק לך שאתה נשארת פה, שלא לקחו אותך. אנחנו לא אשמים. האופוזיציה לא היתה שותפה לנושא הזה.

רענן כהן (העבודה):

טוב לי בארץ. אין ארץ יותר טובה ממדינת ישראל.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אז למה באת קודם בטענות שלא לקחו אותך?

יורם לס (העבודה):

חבר הכנסת עובדיה עלי נסע, לא?

אברהם הירשזון (הליכוד):

נכון. אבל לא אנחנו החלטנו. ראש הממשלה החליט, כפי שהוא החליט את מי להזמין לאירוע הזה, כפי שהוא החליט את מי להזמין לאירוע אחר. הכול עניין של החלטה של איש אחד. אבל אם היית מבקש שנמליץ עליך, היינו באים להמליץ ברצון רב. למה לא?

עם זה, אני מבקש לנצל את ההזדמנות, גברתי השרה, ולהפנות את תשומת לבך לכך שכאשר אנחנו מדברים על הקצבה, יש היום הקצבה שמקבלים נכים נפגעי הנאצים. גם זו הקצבה שניתנה להם משום שהם נפגעו בגופם ובנפשם. אינני רוצה לעמוד עכשיו על גודל ההקצבה, על הביזיון שיש בגודל ההקצבה. זה לא עניין של משרד העבודה והרווחה וזה לא בטיפול של השרה. אבל את ההקצבה הזאת מחשב להם הביטוח הלאומי כחלק מההכנסה, ומורידים להם חלק מהזכאות שלהם בביטוח הלאומי.

אני פונה לשרה, שידועה ברגישות שלה, ומבקש שתבדקי את הנושא, כדי שגם אותה שכבת אוכלוסייה, שאכן הולכת ומתמעטת, אבל היא הולכת ומזדקנת וזקוקה לכל אגורה ואגורה, תיטיב את מצבה. יכול להיות שבהזדמנות זו נשים אחת ולתמיד קץ לדבר האבסורדי ביותר שאנחנו עשינו במדינת ישראל, כאשר דווקא לאוכלוסייה חלשה זו אנחנו מורידים מהביטוח הלאומי עבור קצבה שהיא קיבלה ומקבלת עקב פגיעה קשה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אברהם הירשזון. רשות הדיבור לחברי הכנסת נעמי חזן, אברהם שפירא, אביגדור קהלני, רפאל אלול, תמר גוז'נסקי, שאול גוטמן, חנן פורת – אינם באולם. אני מזמינה את חבר הכנסת דדי צוקר, אחרון הדוברים.

דוד צוקר (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, גברתי השרה, אני עדיין משתומם, גברתי השרה, שעדיין יש חברים שעולים על הדוכן ומברכים את שרת העבודה והרווחה על שובה לעבודה. כלומר, אם היא שכחה שהיה לה ניתוח ושהיו כמה בעיות, ימצא פה אחת לחצי שעה משהו שעולה ומזכיר לה: גברתי, את היית חולה ואנחנו מברכים אותך שהחלמת. אני לא מברך אותך, כי זהו, את עכשיו כאחד השרים.

אני עליתי לדוכן לא כדי לומר שאתמוך בהצעת החוק, אלא כדי להפנות, גברתי השרה, את תשומת לבך לשאלה שקשורה ישירות לנפגעי פעולות איבה ולא באה על תיקונה זה עשר שנים, על אף ניסיונות של מספר רב של חברי כנסת.

הסוגיה היא הסוגיה הבאה. אני אסביר אותה. היום קראנו כולנו על ההמלצה של שר המשפטים לחנינה לאברושמי, ושם מתחיל הסיפור. על-פי ההגדרה של החוק הקיים, פעולות איבה אינן כוללות פעולות למשל מן הסוג שאברושמי ביצע, או למשל פעולות, אם תהיינה, של ארגון טרור יהודי נגד ערבים או יהודים או פעולה כלשהי על רקע גזעני. הגדרת פעולות איבה כפי שהיא קיימת היום איננה כוללת את הסוגיות הללו של ארגון טרוריסטי על רקע גזעני, ארגון אנטי-ערבי או אנטי-שמאלני או אנטי-ימני.

יש בארץ הזאת, גברתי השרה, אזרחים לא ספורים שנפגעים מפעולות כאלה ואינם זכאים לשום תגמול.

יעקב שמאי (הליכוד):

לאיזה אזרחים אתה מתכוון?

דוד צוקר (מרצ):

אברום בורג למשל. זו תשובה בסדר?

יעקב שמאי (הליכוד):

מצוינת.

דוד צוקר (מרצ):

למשל, שנפגע בפעולה שאין ספק שהיא פעולת איבה, אלא שמאחר שהיא לא נעשתה על-ידי ארגון טרוריסטי שפעולותיו הן נגד המדינה, על-פי ההגדרה הקיימת היום, הם לא היו זכאים לשום תגמול.

נעשו בכנסת הזאת במשך עשר שנים, גברתי השרה, ניסיונות אין ספור לטפל בזה. הניסיון האחרון היה של חבר הכנסת אורון. אם אתם זוכרים, הגברת פליאה אלבק נאלצה להיפרד ממשרד המשפטים על הרקע הזה, אז היא קראה לו בוגד וכו'.

אני רוצה לבקש ממך, לפנות אלייך, אפשר להכניס את זה גם אחרי קריאה ראשונה בפעולה בוועדה. אני מוכן לקחת את זה על עצמי, את יכולה לקחת את זה על עצמך הרבה יותר טוב ממני, אבל אחת ולתמיד לנסות להסדיר את הסוגיה הזאת. יש בארץ הזאת אזרחים, גם תושבי שטחים, שנפגעו מן הפעולות ואינם זכאים לשום – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

— — —

דוד צוקר (מרצ):

זה חלק מהבעיה, ואני מתגאה בזה.

יעקב שמאי (הליכוד):

לזה חתרת קודם.

דוד צוקר (מרצ):

תפסיק לבלבל את המוח כבר.

יעקב שמאי (הליכוד):

מי שרצה לפגוע ביהודים, אתה רוצה שיפוצה.

דוד צוקר (מרצ):

לא לכל מבלבל מוח אענה כאן.

לכן, גברתי, אני מבקש ממך לכרות אוזן לפנייה הזאת, ואם אפשר, אחרי קריאה ראשונה, לתקן את זה במסגרת ההצעה שאת מביאה כאן היום. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד צוקר. גברתי השרה, בבקשה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, כפי שזכור לחלק מכם, שמונה שנים הייתי יושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה, ובכל יום שלישי היינו עוסקים בחקיקה. רוב הדיונים בחקיקה היו חקיקה של הביטוח הלאומי, כי אני חושבת שלשמחתנו אי-אפשר לגרוע דבר או לשנות דבר בביטוח הלאומי בלי תיקוני חקיקה; מאחר שזה הכלי החברתי המרכזי הכי גדול שיש לנו בארץ, זה חשוב. משתנות

ממשלות, משתנים שרים, ובכלל היתה יכולה להתהפך כל המדיניות, לא רק של שרי עבודה ורווחה, גם של שרי אוצר.

היה לי תמיד ויכוח עם הביטוח הלאומי על הניסוחים שלהם. תמיד אמרתי להם: אתם מנסחים את הצעות החוק כך שאי-אפשר להבין. אני לא משפטנית, אני לא מסוגלת להבין מה שכתוב.

אני חייבת לומר, מכינים לי את החומר לנאומים, אבל אני לא לוקחת ממי שמכין, עולה לבמה ונואמת. אתמול עברתי על נוסח התשובה שלי בכנסת, ואני מודיעה לכם – ואני מבקשת מאנשי הייעוץ המשפטי, כולל היועץ המשפטי של המוסד לביטוח לאומי, לקבל זאת ברוח טובה, כי הם יודעים זאת, ושמעתם כאן גם את טענותיהם של חברי הכנסת – אני לא הבינתי מה היה כתוב בנאום; לא הבינתי. ביקשתי מהם לכתוב את כל התשובה מחדש.

הלכתי בכל זאת לשאול אחרי שחבר הכנסת רחבעם זאבי שאל ואני השבתי. שאלתי: התשובה שלי היא כזאת, זה התיקון? אמרו לי: זה התיקון. אז אני רוצה לקרוא כאן, ואני אומרת לחבר הכנסת גולדפרב שזו תשובה גם על השאלה שלו, אבל זו למעשה תשובה על שאלתם של כל חברי הכנסת. את זה כותב לי היועץ המשפטי של המוסד לביטוח הלאומי. אם אני לא בת-סמך, אתם מקבלים את חוות דעתו: הנאום של השרה הוא המשקף נכונה את המטרה והתיקון המוצע. דברי ההסבר מפרטים את תיקוני החוק שאליהם מתייחס התיקון, לכן צריך היה לפרט את סעיפי החוק; הזכאים יקבלו שתי גמלאות.

יעקב שמאי (הליכוד):

גברתי השרה, את יודעת שלא מספיק שהייעוץ המשפטי של הביטוח הלאומי אומר: דברי השרה הם הקובעים. מה שקובע זה מה שכתוב.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת שמאי, בילינו כמה שנים טובות יחד בוועדת העבודה והרווחה. מאחר שאני לא משפטנית, ואתה יודע שאני בודקת את עצמי מאה פעמים לפני שאני עולה לבמה הזאת, אני בכל זאת שאלתי שאלה נוספת כדי להיות לגמרי בטוחה: האם התשובה שנתתי לחבר הכנסת זאבי היתה התשובה הנכונה? אני אומרת זאת כמי שהיא לא משפטנית, וזו התשובה. ודאי שתשובת השרה היא המחייבת, אבל כך גם הוסבר לי וכך נכתב. לא אני הכינתי. זה חומר של חוקים.

עכשיו אני רוצה להשיב על כמה שאלות של חברי הכנסת. לחבר הכנסת אלי גולדשמידט, התשובה היא למעשה מה שהשבתי לחבר הכנסת גולדפרב. לחבר הכנסת בא-גד, כשאתה אומר שבכל מקרה נפגעי פעולות איבה יקבלו את מקסימום הסכום, אני לא יכולה לענות לך ברגע זה, אבל זה אחד הנושאים שאפשר גם לברר אותו וגם להעלות אותו בדיוני הוועדה בין הקריאה הראשונה לבין הקריאה השנייה. אם אינני טועה זו קצבה, היא בעקבות תיקון החוק. גם הקצבה החודשית תעלה פי-שניים או פי-שלושה ממה שמשולם היום לנפגעי פעולות איבה.

לחבר הכנסת גולדפרב השבתי. לחבר הכנסת זנדברג, אני מציעה שכל מי שרוצה ליזום עוד תיקונים במוסד לביטוח לאומי שיגיד את זה בשקט, כי אתם יודעים, בכל הממשלות, המאבק הוא בדרך כלל מאבק עם האוצר. אבל אני רוצה לומר דבר נוסף. בשנת 1995 נשלם 21.5 מיליארדי שקלים קצבאות של המוסד לביטוח לאומי. אני חושבת, בהקשר של התקציב שלנו, שזו אחת המדינות היחידות בעולם שמשלמת קצבאות ברמה גבוהה ובהיקף כל כך גדול. יש מקום לתיקונים, ואנחנו ננסה, לא בבת-אחת, מדי פעם, לעשות זאת.

חבר הכנסת יורם לס, אני מציעה שאת הדברים תאמר בדיון על חוק ביטוח בריאות. אנחנו קבענו שם סדר, יחד עם משרד הבריאות, ואנחנו חושבים שהוא הסדר שצריך לעשות לגבי הגבייה. עד כמה שאני זוכרת, מהגמלאים גבו ביטוח קופת-חולים כשהם היו מבוטחים בקופת-החולים.

יורם לס (העבודה):

זה נפסק.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

היתה קבוצה שהתקצוב עברה נעשה על-ידי משרד העבודה והרווחה. היתה קבוצה שלא היה לה ביטוח בריאות. אבל שוב, גם בחוק הזה כדאי יהיה לדון כאשר יתנהל עוד מעט הוויכוח על חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

לחבר הכנסת רענן כהן – הוא איננו כאן – אני רוצה לומר משהו לגבי הנכים. עד לפני חודשים מספר הוא דיבר על הנכים הכלליים, לא על נפגעי פעולות איבה, כי נפגעי פעולות איבה ונכי צה"ל מקבלים גמלאות הרבה יותר גבוהות. לנכים כלליים, הגמלה עד לפני חודשים מספר היתה 723 ליחיד; העלינו אותה ל-870 שקל. לזוג היא היתה 1,073, והעלינו אותה ל-1,205. לזוג עם שני ילדים התוספת מגיעה לכדי 1,600 שקל לחודש.

אני רוצה להזכיר כאן, שבתוכנית שלנו לצמצום ממדי העוני הלכנו קודם כול ובראש ובראשונה לאותן אוכלוסיות שיש להן ילדים. הקבוצה של נכים עם שני ילדים לפחות מקבלת, יחד עם עדכון הקצבה, החל מ-1 באוגוסט, תוספת של למעלה מ-500 שקלים לחודש. זו תוספת שקשה מאוד לזלזל בה, לפי הערכתי. יכול להיות שזה לא מספיק, אבל זו בכל זאת תוספת, מאחר שציבור הנכים הוא היום ציבור גדול מאוד וכל העלאה באחוז היא מאוד משמעותית.

התוכנית לצמצום ממדי העוני הגדילה את קצבאות הנכות ביותר מ-10%. ועם עדכון הקצבאות, לפי הדוגמה שנתתי כאן, זה הגיע לסכומים הרבה יותר גדולים.

לחבר הכנסת אברהם הירשזון. עד כמה שאני זוכר, ותקן אותי אם אני טועה, את הגמלה לנכים נפגעי הנאצים משלם משרד האוצר – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

חלק משלם משרד האוצר וחלק ממשלת גרמניה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

היתה גם ביקורת קשה מאוד של מבקרת המדינה על הצורה שבה זה מתנהל. אנחנו נמצאים במשא-ומתן עם משרד האוצר – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

אגב, מי שמקבל את הגמלה ישירות מממשלת גרמניה, מקבל סכום הרבה יותר גדול – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

פי-שלושה יותר.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

בוודאי, בוודאי. אבל מדובר כאן בכאלה שמקבלים רק בישראל. וזאת על-פי תיקונים שהוכנסו, אינני זוכרת אם בכנסת השמינית או בכנסת התשיעית. התיקונים האלה הוכנסו כבר מזמן, כי להם לא היה כלום.

אנחנו מנסים לבדוק עם האוצר, מאחר שמדובר במספר לא גדול של אנשים, וכפי שאמרת, מספרם מתמעט מדי שנה בשנה, לצערנו, מפני שהם הולכים לעולמם. אנחנו נבדוק זאת עם משרד האוצר ונראה אם ניתן להעביר אותם – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

ביקשתי שהנושא ייבדק על-ידך, גברתי השרה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני בהחלט אבדוק את הנושא הזה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

מה בקשר לקטע הראשון של השאלה? אני דיברתי על הדיפרנציאציה שבין הרגישות שלך לחוסר הרגישות של הממשלה – – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

לא אני הכתובת להשיב על כך.

לחבר הכנסת דדי צוקר אני רוצה להשיב, שאני לא חושבת שבתיקון מעין זה יש אפשרות להרחיב את חוג הזכאים לגמלאות לנפגעי איבה בכלל. יש צורך לבדוק את הנושא, אין לי כל ספק בכך. אני רוצה לומר לך, שאני ביקשתי ממנכ"ל – – –

דוד צוקר (מרצ):

אין כבר כוח. זה נבדק עשר שנים, ותמיד מצאו סיבה – – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

זה עכשיו בתהליכים של טיפול. אני ביקשתי שהוא יקבל אותו מעמד כמו זה של נפגעי פעולות איבה. ביקשתי ממנכ"ל המוסד לביטוח לאומי, שבמקרה שאשה נרצחה על-ידי בעלה או שגבר נרצח על ידי אשתו, סכום הגמלה שהמשפחה מקבלת יהיה זהה, והתנאים, ויש גם סכום חד-פעמי שמשולם – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

אולי תסבירי מה היגיון בכך?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

ההיגיון בכך הוא שאני חושבת שכאשר בעל – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

אם אדם נרצח – – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

סליחה. אתה גם עונה, או שאתה שואל? יש לי סבלנות לשמוע את כל השאלה.

יצחק לוי (מפד"ל):

רציתי רק להסביר את שאלתי. אם אדם נרצח על-ידי גורם פלילי או מישוהו אחר, הוא משאיר אחריו אותה אלמנה ואותם יתומים. מה ההבדל אם הוא נרצח על-ידי אשתו, או שהיא נרצחה על-ידי בעלה, ובין שנרצח על-ידי מישוהו אחר?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

יכול להיות שבגלל זה שאני אשה, ואני גאה בעובדה שאני אשה, אני חושבת שרצח אשה על-ידי בעלה חמור לא פחות מפעולת איבה.

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת דדי צוקר, שאני מוכנה שהעניין שאתה העלית ייבדק במהלך הדיון בין הקריאה הראשונה לקריאה השנייה והשלישית של החוק.

דוד צוקר (מרצ):

אני מודה לך.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

תודה רבה. אני מבקשת להעמיד את הצעת החוק להצבעה ולהעביר אותה לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לשרת העבודה והרווחה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה בקריאה ראשונה על הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 9), התשנ"ה-1994. נא להצביע בעד או נגד העברתה לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 9),

התשנ"ה-1994, לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

13 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק עברה בקריאה ראשונה, והיא מועברת לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

הצעת חוק איסור הלנה (תיקוני חקיקה) (הוראות שעה) (קיום תוקף), התשנ"ה-1994;
הצעת חוק עובדים זרים (העסקה שלא כדיון) (החמרת עונשים) (תיקון), התשנ"ה-1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, דיון משולב בשתי הצעות חוק בקריאה ראשונה. הצעת חוק איסור הלנה (תיקוני חקיקה) (הוראות שעה) (קיום תוקף), התשנ"ה-1994, והצעת חוק עובדים זרים (העסקה שלא כדיון) (החמרת עונשים) (תיקון), התשנ"ה-1994. בבקשה, גברתי שרת העבודה והרווחה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבדת להביא בפני הכנסת הצעת חוק איסור הלנה (תיקוני חקיקה) (הוראות שעה) (קיום תוקף), התשנ"ה-1994, והצעת חוק עובדים זרים (העסקה שלא כדיון) (החמרת עונשים) (תיקון), התשנ"ה-1994. אנחנו ביקשנו, ואני מודה לנשיאות שנענתה, לשלב את שתי הצעות החוק, כי למעשה הן מתייחסות לאוכלוסיות כמעט זהות.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבדת להביא לפניכם בקריאה ראשונה שתי הצעות חוק מטעם הממשלה העוסקות בנושאים קרובים. האחת, הצעת חוק איסור הלנה; השנייה, הצעת חוק עובדים זרים.

הצעת החוק הראשונה נועדה להאריך את תוקפו של חוק איסור הלנה (תיקוני חקיקה) (הוראות שעה), התשנ"ד-1994, שנתקבל בכנסת במרס 1994, ונקבע בו שתוקפו יהיה לחצי שנה בלבד. מטרת החוק האמור היתה להתמודד עם הסיכון הביטחוני הכרוך בשהייתם הבלתי-חוקית בישראל של עובדים זרים, בעיקר מאזורי יהודה, שומרון וחבל-עזה, והלנתם בישראל שלא כדין.

כידוע, הסיכון הביטחוני שבשהייה ובהלנה בלתי חוקיים של עובדים אלה עדיין קיים. לכן מוצע עתה להאריך את תוקפו של החוק האמור לשנה נוספת.

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, החוק השני דן באותו נושא מזווית אחרת. דהיינו, הצורך להחמיר בעונשים למי שהעסיק עובדים זרים, לרבות עובדי שטחים, שלא כדין, ולמי שהלין אותם שלא כדין. עיקרי ההחמרות הם אלה:

א. הקנס על העסקת עובד זר שלא כדין הוגדל מ-18,000 שקל ל-28,000 שקל לעובד. וכן קנס נוסף של 2,800 שקלים לכל יום שבו נמשכת העבירה, במקום 2,000 שקלים לפי החוק הקיים.

ב. כן הוסף עונש מאסר של עד שישה חודשים למי שהעסיק את העובד הזר שלא כדין במסגרת עסקו או משלח ידו. הכוונה היא, רבותי חברי הכנסת, להחמיר עם אלה המנסים לעשות רווחים במסגרת עסקיהם מהעסקת עובדים זרים שלא כדין.

עונש המאסר לא יוטל על מי שהעסיק עובד זר שלא במסגרת עסק או משלח יד, כגון עקרת בית. אין זה אומר שעקרת בית המעסיקה עובד זר שלא כדין תהיה פטורה מעונש, אלא שבמקרה זה יוטל עליה קנס אשר, כאמור, גובהו הוחמר בהצעת חוק זו.

ג. לגבי הלנת עובדים זרים שלא כדין הוכפלו הקנסות מ-14,000 שקל ל-28,000 שקל לעובד, וגם כאן הוסף עונש מאסר של שישה חודשים, כפי שציינתי קודם לכן. היינו, כשהעבירה נעברה אגב עיסוקו של המלין בעסקו או משלח ידו.

כמו כן מוצע, רבותי חברי הכנסת, להכפיל את הקנס המינהלי הקבוע כיום בחוק לעבירות הלנה שלא כדין של עובדי שטחים מ-1,000 שקל לעובד ל-2,000 שקל.

בהזדמנות זו אני רוצה לציין לשבח את עבודתה של המחלקה לחקירות ואכיפה של משרד העבודה והרווחה, העוסקת, בין היתר, באכיפת החוק הדן בשהייה שלא כדין בישראל של עובדים זרים ועובדי שטחים. נתוני הפעילות של יחידה זו הם בהחלט מרשימים. בשנת 1994, היינו מתחילת השנה ועד אוקטובר רשמה היחידה 951 דוחות למעסיקים של עובדים זרים ועובדי שטחים שהועסקו שלא כדין. דוחות אלה מתייחסים ל-3,381 עובדים שהועסקו בניגוד לחוק. אנשי היחידה ביקרו במשך תקופה זו

בלמעלה מ-3,000 אתרים ובדקו בהם את חוקיות העסקתם של למעלה מ-8,000 עובדים. נוסף על כך יש לציין כי מתחילת השנה נעצרו על-ידי היחידה והוחזרו לאזורי יהודה, שומרון וחבל-עזה למעלה מ-2,000 עובדי שטחים ששהו בישראל שלא כחוק וגורשו מהארץ 220 עובדים זרים ששהו בישראל שלא כדין.

אולם, לצערנו, למרות פעילות מרתיעה זו ופעילות ענפה של משטרת ישראל, עדיין יש מעסיקים המרשים לעצמם לעבור על החוק ולהעסיק עובדים זרים, בעיקר משטחי יהודה, שומרון וחבל-עזה, ללא היתר. תופעה זו חמורה שבעתיים בתקופת הסגר, אולם היא קיימת, לצערנו, גם בימים כתיקונם.

חובה עלינו גם – ואני אומרת זאת לחבר הכנסת דראושה – בראש ובראשונה כמי שמגן על זכויות עובדים, אין מלים בפי לתאר באילו תנאי שכר ותנאים אחרים מחפירים מועסקים האנשים האלה על-ידי המעסיקים הישראלים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חובה עלינו להילחם בתופעה זו בכל האמצעים החוקיים שברשותנו. הצעות חוק אלה נועדו לסייע בידינו במשימה זו.

דן תיכון (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אם היושבת-ראש מרשה.

דן תיכון (הליכוד):

אולי הממשלה יצרה כאן תנאים בלתי אפשריים בתחום התעסוקה שמכריחים אנשים להפר את החוקים. אילו היתה המדיניות הממשלתית ברורה ועדכנית, אולי היינו נמנעים מהדבר הזה?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני חייבת לומר לך, חבר הכנסת תיכון, מניסיוני, התופעה הבולטת ביותר היא בענף החקלאות, בייחוד ביישובים שלאורך קו התפר. אני יודעת על מושבים – ואני אומרת זאת בצער כי אני עצמי בת מושב, אני מתקופה שבה אסור היה להעסיק אדם שלא היה חבר במשק – יש מושבים שבהם ביחידת מושב מועסקים מדי יום מאות עובדי שטחים. במושב מסוים עובדים כל יום בין 600 ל-1,000 עובדי שטחים. 16 בלבד הוזמנו דרך שירות התעסוקה. היחידה שלנו היתה שם כבר עשרות פעמים בבדיקה. יש להם גם שיטות איך מודיעים מייד ממשק למשק שהיחידה הגיעה. אני חייבת לומר, שהתשלום שמשלמים לאותם פועלים נע בין 2 ל-3 שקלים לשעה, כאשר שכר המינימום היום הוא 9 שקלים לשעה. זה כל הסיפור, חבר הכנסת דן תיכון, ולא שום סיפור אחר.

דן תיכון (הליכוד):

לא התייחסת לשאלה שלי.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אולי לא הבינותי את השאלה שלך.

דן תיכון (הליכוד):

יש למשק צרכים משלו. כשאתה לא יכול למלא את הצרכים של המשק, מסתבר שהכול עובר מתחת לשולחן, או מה שנקרא שוק אפור או שוק שחור, והתוצאה היא מה שאת מציינת. אילו היתה מדיניות עדכנית ריאלית, יכול להיות שאפשר היה להימנע – – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני לא חושבת שזו הסיבה. צר לי שהיום החקלאות במדינת ישראל הפכה לענף שחי רק או כמעט רק על עבודה זולה.

דן תיכון (הליכוד):

אם נקבל את המדיניות שלך, כאילו אמרת שהחקלאות הישראלית לייצוא תיעלם.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

סליחה, אינני חושבת, חבר הכנסת דן תיכון, שאותם חקלאים שעוסקים בחקלאות לייצוא זקוקים, בשל מצבם הכספי, לתמיכת אגפי הרווחה של משרד העבודה והרווחה.

דן תיכון (הליכוד):

לא ירדת לסוף דעתי.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני מציעה אפוא, רבותי חברי הכנסת, לאשר בקריאה ראשונה את הצעת חוק איסור הלנה (תיקוני חקיקה) (הוראת שעה) (קיום תוקף), התשנ"ה-1994, והצעת חוק עובדים זרים (העסקה שלא כדין) (החמרת עונשים) (תיקון), התשנ"ה-1994, ולהעבירן, גברתי היושבת-ראש – את חוק איסור הלנה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה ואת חוק עובדים זרים לוועדת העבודה והרווחה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לך, גברתי שרת העבודה והרווחה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת לדיון משולב בשתי הצעות החוק. רשימת הנאמים סגורה. לכל נואם שלוש דקות.

שאול יהלום (מפד"ל):

שש דקות.

היו"ר א' סלמוביץ:

שלוש דקות.

שאול יהלום (מפד"ל):

אלה שני חוקים.

היו"ר א' סלמוביץ:

נכון, לכן זה דיון משולב – שלוש דקות. נואם שלא יימצא במליאה בהיקרא שמו לא יוכל לנאום.

שאול יהלום (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, אי-אפשר לדבר על שני חוקים בשלוש דקות.

היו"ר א' סלמוביץ:

עם כל הכבוד, חבר הכנסת יהלום, אפשר ואפשר, וזה הזמן הקצוב לכל נואם.

אנחנו עוברים עכשיו לדיון. אני מזמינה את ראשון הנואמים, חבר הכנסת עובדיה עלי – איננו. חבר הכנסת סילבן שלום – איננו. חבר הכנסת חגי מירום – איננו. חבר הכנסת אלי דיין – איננו. חבר הכנסת דוד מנע – איננו. חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו. חבר הכנסת אלי גולדשמידט – איננו. חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת גונן שגב; אחריו – חבר הכנסת יגאל ביבי; אחריו – חבר הכנסת יוסף בא-גד, ואחריו עוד רבים רבים.

שאול יהלום (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, לפני שאת מודדת לי את הזמן, אני מוחה בכל תוקף, לפי תקנון הכנסת – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

יש לך זכות המחאה, חבר הכנסת יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

לפי תקנון הכנסת מגיע לכל חבר כנסת לדבר על חוק זמן קצוב. ועדת הכנסת ביטלה את זה. ברגע שיש דיון משולב זה לנוחיות העניין.

היו"ר א' סלמוביץ:

תפנה אותי לסעיף בתקנון, חבר הכנסת יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

בבקשה, אולי סגנית מזכיר הכנסת יכולה.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, אנחנו נבדוק את זה. על כל פנים, אתה מתחיל עכשיו לגופו של עניין.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה ממציא תקנון חדש.

שאול יהלום (מפד"ל):

השאלה העומדת ביסודן של שתי הצעות החוק האלה היא שאלה שקשורה למלחמה שמנהלת הממשלה נגד עובדים מיהודה, שומרון וחבל-עזה, שנמצאים כאן שלא ברשות. זו אינה שאלה שקשורה בזכויות עבודה, משום שזכות העבודה תינתן לו בדיוק באותם תנאים טובים או רעים או מחפירים או מצוינים בין שהוא לן במקום ובין שהוא לא לן במקום. למעשה, לפעמים פועל מעדיף ללון במקום בגלל הוצאות הנסיעה. זאת אומרת, השאלה שקשורה כאן לדיני עבודה היא שאלה ביטחונית. השאלה שצריכה להישאל, עם כל הטוב שיש בחוקים, אם הם מכוונים באמת למיצוי אמצעי הביטחון נגד עובדים שייתכן שהם טרוריסטים – הרי זה כל מה שמדובר כאן, שאלה שלא מקבלים היתר הם כנראה חשודים באפשרות לביצוע פעולות חבלה.

השאלה שצריכה להישאל כאן היא: האם אכן הממשלה כנה? כשאת כאן, שרת העבודה והרווחה, באה ואומרת, האם את אומרת זאת בכנות מטעם הממשלה? אני טוען: לא. מדוע לא? משום שאם באמת המצב כל כך חמור שהולכים להטיל היום מאסר של חצי שנה על אדם שמלין פועל – דבר שלא היה ולא נברא – אז מה עשתה ממשלת ישראל כאשר פג תוקף החוק, ב-17 בספטמבר, חוק כה חמור עם סנקציה כל כך חמורה? יושבת לה הממשלה כאשר פג תוקף החוק, ב-17 בספטמבר, ולא עושה דבר? לא אכפת לה, לא רק שלא יוטל מאסר חצי שנה, אלא אפילו הקנס – לא הקנס הכפול, אלא המחצית שהיתה. לא אכפת לה אם לא מאריכים את תוקף החוק. מה צריך לקרות, חס וחלילה, לצערנו? צריך ב-19 באוקטובר לקרות מקרה מצער ונורא של טבח ברחוב דיזנגוף, ואז לפתע פתאום ראש הממשלה עושה מסע של יחסי ציבור, מכריז על סגר – שאתמול והיום כבר חיסלו את רובו – מכריז על כל מיני פעולות שלא היו ולא נבראו ואין עמן שום דבר, רק כדי להרדים את הקהל מבחינה פסיכולוגית.

חיים אורון (מרצ):

אתם בעד הסגר?

שאלו יהלום (מפד"ל):

אני נגד. אני טוען שזה הכול תרגיל של יחסי ציבור. כי מי שעובר עוקף את הסגר. אותו מחבל שרוצים לעצור, הוא עוקף את הסגר. והסגר איננו נגד אנשים אלא רק נגד מכוניות. ולכן זו סתם עשיית רושם על הציבור שאין עמה שום דבר ביטחוני. הביטחון צריך להיות עם מודיעין ויחידות מיוחדות במקום שמתפתח בו טרור. ולא לעצור או לא לעצור, אין בזה שום חשיבות. הכול היה תרגיל ביחסי ציבור. הא ראה, שבאמת מחסלים אותו לאט לאט.

אלא מה? אם רוצים, למה חיותם מ-17 בספטמבר? נכון, ב-17 בספטמבר, אם לא חשבו על זה קודם, היתה פגרת הכנסת. הייתי מצפה שב-3 באוקטובר, כשאנחנו מתכנסים כאן לשיבה הראשונה, יביאו כדבר ראשון את הארכת תוקף החוק, אם זה כל כך חמור. אבל מי מדבר? לא ב-3 באוקטובר, לא ב-4 ולא ב-5. אלא באמת, כנראה, רק כאשר ראש הממשלה נאם את נאומו המפורסם המסית נגד המתנחלים, שבו הוא באמת החליט שהוא עושה סדר שלא היה ולא נברא, ושמחמירים לפתע פתאום, הגיעו למסקנה: מה עשינו מ-17 בספטמבר? ולכן הגישו עכשיו את החוק, והיום אנחנו צריכים להאריך את תוקפו רטרואקטיבית. וכמובן לא יעמידו לדין מעסיק, מפני שלא עושים זאת רטרואקטיבית.

הריני טוען כלפיך, ובעיקר כלפי הממשלה, כי אני חושב שהעניין לא כל כך קשור לחוקי עבודה, אלא את שליחה של מערכת הביטחון; הריני טוען כלפיך וכלפי הממשלה: לא כנים אתם בדבריכם. העובדה שזנחתם את ההארכה מ-17 בספטמבר, ולא דאגתם לזה לפני הפגרה ומייד אחרי הפגרה, מוכיחה כאלף עדים שכל זה עניין של יחסי ציבור, אחרי שקרה הטבח ברחוב דיזנגוף.

לכן אני פונה לממשלה מעל דוכן זה ואומר: קחו על עצמכם מלחמה עיקשת בטרור, לא על-ידי סגר מדומה שמתבטל ובסך הכול כל הטרוריסטים יכולים לעבור את הסגר. אלא מה? מרעיבים את האוכלוסייה, וכך מגדלים עוד טרוריסטים. אבל נגד הטרוריסטים הסגר לא שווה שום דבר. יש בידי הוכחות, ואפילו אחד השרים בממשלה אמר שלידי קיבוצו עוקפים את כל המחסומים.

לכן אני אומר: אם כנים דבריכם, תפעלו נגד הטרוריסטים במקומות מושבם. אם צריך, תיכנסו גם לעזה, כי אש"ף לא עושה שום דבר נגד הטרוריסטים וכבר שחרר את כל העצורים. אבל לבוא לכאן ולהציג את החוקים – ואני אתמוך בהם, כי יותר טוב מאוחר מאשר אף פעם לא – כאילו הולכים להחמיר, כאשר מ-17 בספטמבר לא עשיתם כלום, זאת לא גישה כנה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת שאול יהלום. ובנוגע להערתך, אני רוצה להפנות אותך לסעיף 49(2) לתקנון שאומר: "יקבע היושב-ראש את הזמן שיוקצב לנואם ואת תור הנואמים, והוא רשאי לקבוע את הזמן הכולל לדיון זה ולמתוח קו". כשיש דיון משולב, הוא אינו מכפיל את הזמן, על-פי המקובל, על-פי הנוהג.

יעקב שמאי (הליכוד):

כמה זמן יש לכל אחד?

היו"ר א' סלמוביץ:

קבענו שלוש דקות.

יעקב שמאי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, דקה וחצי לכל חוק?

היו"ר א' סלמוביץ:

שלוש דקות כולל.

יעקב שמאי (הליכוד):

לשני חוקים?

היו"ר א' סלמוביץ:

נכון.

חבר הכנסת גון שגב איננו, חבר הכנסת יגאל ביבי איננו. חבר הכנסת יוסף בא-גד, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת פני בדש, אחריו – חבר הכנסת רן כהן, ואחריו – חבר הכנסת חיים אורון.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, חברי כנסת, כבוד השרה, יש מימרה בלשון חז"ל: לא עכברא גנב אלא חורא גנב. הרי זה מצחיק שהיום פתחו את הסגר, ועכשיו דנים על חוק איסור הלנה. אתם רוצים שלא יהיו פה רוצחים, אתם רוצים שמעבידים לא יצטרכו להלין עובדים ולהחביא אותם – תמשיכו את הסגר.

אני רוצה באמת לשאול בשם המוסר הים-תיכוני: למה לא שולחים אותם לעבוד במצרים? למה לא שולחים אותם לעבוד ב-21 מדינות בסביבה? רק אנחנו צריכים לפתור את הבעיות של עזה? הן בעיות כלכליות קשות, אנחנו רוצים לעזור, אבל קודם ש-21 מדינות ייתנו להם עבודה. מצרים לא רצתה לקבל את עזה. מצרים לא רצתה לספח את השטחים שבאופן טבעי קשורים אליה, ואנחנו צריכים לפתור את הבעיות עם הרוצחים.

ובכלל, אתם רוצים לפתור את העניין של איסור הלנה? יש לעודד עבודה עברית. מוכרחים לתת תנאים כאלה שלאנשים יהיה כדאי לעבוד. משלמים דמי אבטלה, ויהודים לא עובדים, ואז מביאים חוקים על איסור הלנה.

אני נגד כל ההחמרה. זה מצחיק שאנחנו נטיל שישה חודשי מאסר על אדם שרוצה להתפרנס; אדם שיש לו פרדסים ויש לו שדות ויש לו פלחה, והוא צריך עובדים, ואין לו עובדים, אז אתם רוצים לכלוא אותו לשישה חודשים אם הוא לקח עובד ערבי?

כפי שאמרתי, יש להטיל סגר מוחלט. לחלופין, אם לא סגר – תכניסו רק עובדים נשואים. לחלופין – עובדים ערבים נשואים שיש להם הרבה ילדים. אדם כזה יחשוב פעמיים. מעניין לעשות סקר ולבדוק לגבי כל המתאבדים וכל הרוצחים, כמה מהם היו נשואים. גברתי השרה, היה מאוד כדאי לבדוק את זה, כמה מכל המתאבדים והרוצחים היו נשואים וכמה ילדים היו לכל אחד. אני בטוח שכמעט כולם או כולם רווקים, לאף אחד אין ילדים, ואז הם הולכים להתאבד או לעשות מפגעי ראוות. אם היתה לו משפחה, עם הרבה ילדים בבית, הוא היה חושב פעמיים.

יש להטיל סגר חמור, לפתוח אותו מקסימום לאנשים מגיל 30 ומעלה, נשואים, ושיש להם הרבה ילדים בבית, שהם באמת צריכים להביא להם אוכל. רווק לא חייב – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שום עובד שקיבל אישור עבודה לא היה מעורב בפגיעה טרוריסטית. כל אלה נכנסו ללא אישורים.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני אומר שההחמרות האלה לא יביאו שום דבר. כי אדם שחייב לעבד את שדותיו יעשה כל דבר. מוכרחים לחזור לעבודה עברית. מוכרחים סגר מוחלט, או, כפי שאמרתי, לפתוח אותו רק לאנשים מבוגרים ולנשואים עם ילדים. אם זה יהיה כך, לא יצטרכו לאסור מעבידים לשישה חודשים.

אני נגד התיקונים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסף בא-גד. אני מזמינה את חבר הכנסת פני בדש. הוא איננו. חבר הכנסת רן כהן איננו. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רענן כהן.

חיים אורון (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, לא יעזור לכולנו שום דבר: הערבוב בין נושא העובדים הזרים בכלל ונושאים עובדי השטחים בפרט ובין המציאות הפוליטית שאנחנו נתונים בתוכה יימשך כל זמן שלא נצליח למצוא תשובה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא מוכנה להסכין לזמזום המתמיד באגפים. אני לא מוכנה לזה. מה זה פה?

חיים אורון (מרצ):

הדילמה הזאת תימשך כל זמן שהמצב ביחסים שבינינו לבין השטחים יימשך.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אם לא עוזר ולא יעזור שום דבר, אני יוצא.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת רביץ, לא יעזור גם אם תצא. גם אם תצא, לא יעזור.

חבר הכנסת בא-גד, באיזו הינתקות מהמציאות, יכול להגיד: נעשה סגר. נעלה את רמת האבטלה ואת רמת הרעב בעזה, עד שעזה תתפוצץ, ונעשה סגר. אין בעיה.

יוסף בא-גד (מולדת):

למה שמצרים לא תפתור את זה?

חיים אורון (מרצ):

איפה היינו 27 שנים? 27 שנים בנינו משק, המשק הישראלי, שהוא משק סימביוטי. לא פיתחנו שום דבר, רצינו שיהיו לנו עובדים זולים. אז היית מאוד שקט. עכשיו פתאום מצרים. איפה היתה מצרים 27 שנים?

יוסף בא-גד (מולדת):

כי הם רוצחים, הם רוצחים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד, אתה מיצית את עצמך, אתה היית על הדוכן, ואני מבקשת להפסיק.

חיים אורון (מרצ):

ראש הממשלה, בנאומי בכנסת לפני שבוע, אמר באופן ברור ביותר: בשנה האחרונה לא נתפס וולו אדם אחד מבין מי שהיה להם היתר עבודה בישראל בפעולה חבלנית. ראש הממשלה אמר את זה כאן. הם רותחים. אנחנו מטילים סגר על מי שהוכח בשנה האחרונה שהוא לא היה בין מבצעי הפיגועים. עכשיו אני יודע, לא היתה ברירה אלא להטיל סגר לאחר מה שקרה ברחוב דיזנגוף, ואני שמח שראש הממשלה ושר הביטחון ושר החוץ ביצעו את המדיניות כפי שביצעו אותה עכשיו, כי הסגר הוא לא תשובה, הוא לא תשובה מבחינתנו, לא בגלל ההיבטים של הבניין והחקלאות, אלא הוא לא תשובה, כי המצוקה שקיימת בעזה ובגדה המערבית הופכת להיות בעיה שלנו. לכן, אין ברירה.

אני מודה, אני מאמין קטן בהחמרות האלה. גברתי שרת העבודה והרווחה, אני מכיר את זה פשוט בוקר בוקר ממראה עיניים. אחת הדרכים הראשיות מהגדה לדרום הארץ עוברת 100 מטרים מהבית שלי ואני רואה מה קורה שם כל הזמן. כפי שלא הצליחו לסגור את זה במשך 20 השנים האחרונות גם לא יסגרו את זה היום, ואני אומר את זה בצער. למה אי-אפשר לסגור? משום שיש כוחות חיות חזקים יותר מצוים ומפעולות מהסוג הזה, גם אם אני תומך בהם.

התשובה המהותית היא ליצור, מהר ובאופן אינטנסיבי, שינוי משמעותי באחוז העובדים שעובדים במדינת ישראל ובאחוז עובדי השטחים בשטחים. כאשר האיזון הזה ישתנה ביחס למצב הקיים, לפי דעתי גם חלק מבעיות הביטחון תפתחנה – קודם כול, משום שאחד המאצנים של המתרחות הביטחונית הוא המצוקה בשטחים – ואז נתמודד באופן יותר ממוקד עם אותן קבוצות אוכלוסייה שבהן צריך לפעול באופן ממוקד באמצעים שכולם מכירים אותם, שיודעים את שמם, שהם מאוד מאוד קשים, ובהם צריך לפעול.

הסגר שנפתח ומוטל שוב, ושוב מוטל, הוא כלי שיעילותו כנראה מאוד מוגבלת, ואני שמח שהפעם לא הטילו סגר לחודשים אלא הטילו סגר לימים מספר. אני מקווה שבמהלך התקופה הקרובה ימצא האיזון הנכון, לא במחיר ויתור על אמצעי ביטחון חריפים ככל האפשר.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון. אני מזמינה את חבר הכנסת רענן כהן, אחריו – חבר הכנסת אברהם פורז, אחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית, ואם הם אינם יש לי עוד רשימה ארוכה של כאלה שלא נוכחים פה.

רענן כהן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, גברתי השרה, רבותי השרים, חברי הכנסת, אני רוצה להעיר הערה מקדמית. הבעיה היא לא החוק, הבעיה המרכזית היא אכיפת החוק. לפי הנתונים ששר המשטרה מסר – ואני רוצה לאמץ אותם – כ-10,000 ערבים מהשטחים לנים במדינת ישראל, ומתוכם רק נגד 1%, על-פי הנתונים שיש לי, נפתח תיק. נגד 112 אנשים נפתחו תיקים.

יעקב שמאי (הליכוד):

איזה תיק?

רענן כהן (העבודה):

תיק במשטרה. עוד לא קבעתי תוצאות, לא שום דבר.

כלומר, מתוך 10,000, לפי ההערכה, זה מה שקרה: 112 איש.

יעקב שמאי (הליכוד):

חבר הכנסת רענן כהן, אתה לא מדויק במקרה זה, כי שירות התעסוקה עשה לו חיים קלים והוא לא רצה לפתוח תיקים. הוא הלך לשיטה הקלה.

רענן כהן (העבודה):

חבר הכנסת שמאי, למה תמיד אתה מפריע לי?

יעקב שמאי (הליכוד):

להיפך, אני עוזר.

רענן כהן (העבודה):

אני בא לתת עובדות על מה שהמשטרה פתחה. לפני שעליתי לכאן ניסיתי לבדוק את הנתונים כדי להגיע למספר שהוא מקובל, וזה מה שאני מביא לכאן, כי אני לא רוצה למסור אינפורמציה לא מדויקת.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני בטוח שאתה בדקת בדיוק, אבל חבר הכנסת שמאי רוצה לחזק את דבריו.

רענן כהן (העבודה):

הוא לא רק חיזק. אם אני אומר 10,000 ומתוך זה רק 1%, זאת אומרת שכל מה שהוא אמר, כל מלה בסלע. אלה העובדות.

דב שילנסקי (הליכוד):

שני קצוות באולם הכנסת מאוחדים בעובדה הזאת.

רענן כהן (העבודה):

נכון, אדוני, חבר הכנסת סגן יושב-ראש הכנסת דב שילנסקי.

דבר נוסף, הקנסות שהטילו. לפי הנתונים שקיבלתי עכשיו כאן – כ-200,000 שקל סך הכול – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

לכמה זמן?

רענן כהן (העבודה):

במשך כל התקופות. למעשה עבדו בעיניים.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

איפה 200,000 שקל? על איזה 200,000 שקל אתה מדבר?

רענן כהן (העבודה):

הקנסות שהטילה המשטרה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני שרת העבודה והרווחה.

רענן כהן (העבודה):

את שרת הרווחה, את לא עוסקת בנתונים אלה, אלה לא נתונים שלך, הם לא קשורים אלייך. הרי את לא מופקדת על תפיסתם.

ואת הכסף עוד לא גבו, לפי דברי השר. מטיילים קנסות וכסף לא מסוגלים לגבות, לא יכולים. ואז אני שואל: איזו משטרה יש לנו? מה ערך החוק כשאין אכיפה של החוק? אבל אנחנו מדברים על ביטחון מדינת ישראל.

אני רוצה להוסיף נתון חשוב. השאלה של יהודה ושומרון וסגר או לא סגר היא מאוד אקוטית מבחינת מדינת ישראל והחברה במדינת ישראל. אנחנו חייבים ליצור ביהודה ושומרון, בעיקר בעזה, אפשרות לתת להם תעסוקה. ואם ראש הממשלה ושר הביטחון אומר, שבין כל אלה שקיבלו רשיונות לא היה אף אחד שנתפס בפגיעה או במעשה שהוא לא נכון, אם לא נעשה את הסדר השלום בעזה נכון מבחינה כלכלית, אנחנו בעצם מביאים את ה"חמאס". את זה אומר לכם אדם שמחזיק במדיניות הקיצונית של מפלגת העבודה, מה שנקרא – החלק הלא-יוני. הנושא הוא מאוד קריטי: החלשתו של ערפאת וכניסתו של ה"חמאס". וכאן יש עניין אידיאולוגי גדול מאוד – איך מתמודדים בשאלה הזאת מול המערכת שלא מסוגלת לתפקד, אפילו אם אנחנו נטיל שישה חודשי מאסר.

ואני מעיר כאן הערה למשטרה: אם אתם לא מסוגלים לעשות מה שמוטל עליכם, אל תיתנו לנו לחוקק חוקים שאין להם שום יעילות ואין להם שום יכולת. אם אנחנו מחוקקים, אני מבקש להבטיח את ביטחון מדינת ישראל על-ידי מימוש החוק, כפי שאנחנו מחוקקים אותו. אם נאמר בחוק החדש – חצי שנה מאסר, צריך להראות לאנשים, לאלה שעושים את מה שאסור לעשות, ולהכניס לכלא אחדים מהם לשישה חודשים כדי שייזהרו, למען ביטחון מדינת ישראל.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רענן כהן. אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם פורז. אחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית, ואחריו – חבר הכנסת אפרים גור.

אברהם פורז (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הבעיה העיקרית שאני רואה בקשר לחקיקה הזאת היא, שמי שרוצה לבצע פיגוע היום במדינת ישראל ורוצה להגיע מיהודה ושומרון ואפילו מעזה, יכול לעשות זאת משום שאין כל גדר מערכת שמפרידה בין השטחים הללו לבין מדינת ישראל.

נכון שיכול לקרות מקרה שאדם שבא לעבודה נתקף פתאום באיזה להט דתי ותוך כדי העבודה הוא שולף סכין ודוקר מישהו. אבל הפיגועים הקשים המתרחשים בתחומי מדינת ישראל לא קורים על-ידי תוקפים כאלה אלא בדרך כלל על-ידי אנשים שמתכננים את הפיגוע מראש. אותם למעשה אי-אפשר לעצור והצעת החוק לא תעצור.

אני חושב שהגיע הזמן שמדינת ישראל תשלט שליטה מלאה על הבאים בגבולותיה. ואני אומר בגבולותיה, לא כולל השטחים. אני יודע שיש בעיה עם ירושלים המאוחדת, אני יודע שיש בעיה עם ההתנחלויות. אבל מדינת ישראל צריכה להיות במצב שהיא שולטת על מה שנעשה.

אני לא חושב שמן הראוי להעניש ציבור גדול של פלשתינים, שלמרבית הצער אין להם לא ביהודה ושומרון ולא בעזה מקורות מחיה משלהם. אנחנו דאגנו במשך השנים שלא תהיה שם אפשרות להתקיים באופן עצמאי. אולי בעתיד, אני מאוד מקווה, תתפתח כלכלה בלתי תלויה בכלכלת ישראל, והתושבים הערבים של יהודה ושומרון ועזה יוכלו למצוא שם פרנסה ראויה ולא יצטרכו לבוא אלינו.

אבל עד שזה יקרה, צריך לאפשר לעובדים להיכנס, ומסתבר שאלה אינם מבצעי הפיגועים. להם צריך לאפשר להיכנס לתחומי מדינת ישראל. זה חשוב להם כי זה מקור הפרנסה שלהם. זה חשוב לנו משום שהכלכלה שלנו במידה רבה מבוססת עליהם.

גברתי שרת העבודה והרווחה, מדברים אצלנו שוב ושוב על אבטלה ועל מוקדי אבטלה ועל מוקדי מצוקה. הכיצד זה אין עובדים ישראלים שיחליפו את עובדי השטחים ואנחנו נאלצים לייבא עובדים גם מהמזרח הרחוק וגם ממזרח-אירופה?

החוק הזה הוא חוק נכון, אבל אין לו תרופה אמיתית לבעיה האמיתית. הסגר שמוטל מדי פעם בפעם על-ידי הממשלה, יותר משיש לו חשיבות ביטחונית, יש לו חשיבות להרגעת הסנטימנטים הגואים של הציבור בישראל ואולי במידה מסוימת גם למנוע חלילה פגיעה בערבים חפים מפשע בלהט היצרים.

לכן, הפתרון האמיתי הוא יצירת מקורות תעסוקה בשטחים לערביי השטחים, ובמקביל מצב שבו למדינת ישראל תהיה שליטה מוחלטת ומלאה על הנכסים לתחומה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אברהם פורז. אני מזמינה את חבר הכנסת מאיר שטרית – איננו באולם. אני מזמינה את חבר הכנסת אפרים גור – איננו באולם. חבר הכנסת אליעזר זנדברג, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רון נחמן, אחריו – חבר הכנסת בנימין טמקין. אחריו – רשימה ארוכה מאוד.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, גברתי שרת העבודה והרווחה, התיקונים המבוקשים לחוק עובדים זרים ועוסקים בהחמרת הענישה הם למעשה הודאה, כך אני סבור, בפשיטת הרגל של מדיניות הסגר הממשלתית. אני רואה בזה יותר עוד תרופה בסגנון אקמול שהממשלה מנסה לסמם בה את הציבור מתוך תחושה ש"הנה נצליח להתמודד עם הבעיות העיקריות".

עד היום הסגר לא נאכף. אני מאמין שמחר יתקיים במליאת הכנסת דיון על הנושא. פורסמה כתבה שחשפה את המחדלים השונים במחסומי צה"ל. אין למעשה סגר, ואם אין סגר, מה אנחנו רוצים מאלה שמעסיקים עובדים זרים? הלוא אנחנו מחמירים אתם את הענישה, אבל הממשלה צריכה להסתכל בראי ולומר לעצמה בראש ובראשונה, אני אעשה את המעשים שימנעו מאותם פועלים זרים להגיע בכלל ארצה. רק לאחר מכן היא יכולה לבוא בתלונות ובטענות אל אלה המעסיקים אותם.

יעקב שמאי (הליכוד):

לא הבנתי, אתה אומר שלמעסיק מותר להעסיק עובד שנכנס לא בהיתר? אני מבין נכון?

אליעזר זנדברג (צומת):

אני אומר שלמעסיק אסור להעסיק. אבל אני אומר שהממשלה הזאת אחראית למחדל בכך שהיא מאפשרת לאותו עובד בכלל להיכנס. ובמקום לנקוט צעדים כדי למנוע את עצם הכניסה, היא באה היום ומנסה להתמודד עם הבעיה בזווית אחרת, ובה בלבד.

לכן, כשם שידעו לתת לנו את "אקמול הסגר" על מנת שהציבור ירגיש טוב, הנה לאחר טבח דיזנגוף עשו מעשה ונתנו "אקמול הרגעה", כך ממציאים לנו היום את האקמול הזה.

אבל, חבר הכנסת שמאי, אני רוצה לספר סיפור אחר, ואני מקווה ששרת העבודה והרווחה תדע להעביר את זה למשרדים האחרים המטפלים בנושא. ידוע שקבלנים לא רשומים נוטים להעסיק את העובדים הזרים שאין להם היתר כניסה. זאת מהטעם הפשוט, שקבלן מוכר יכול לקבל היתר להעסיק

עובדים. קבלן שאיננו רשום ומוכר נאלץ להסתפק באלה שלא מקבלים היתר לבוא ולהיכנס לכאן. והנה יש מלחמה כנגד אותם קבלנים. אני יודע על מקרים שבהם אנשים פנו וביקשו מרשם הקבלנים ומגורמים אחרים בממשלה: תנקטו מדיניות של ענישה כלפי הקבלנים הלא-רשומים. ויש תשובות, כולל בכתב, שאומרות כי מדינת ישראל איננה מסוגלת להתמודד עם התופעה. יש מדיניות שלא להעמיד כלל לדין קבלנים לא רשומים, שלא להוציא להם צווי הפסקת עבודה, כי צו כזה מחייב דיון משפטי בתוך שבועיים ימים. ואם אנחנו לא פוגעים באלה שמבצעים את הפעולה הזאת ופועלים שלא כדין בכל מקרה, לדעתי קשה לבוא ולומר שהצעדים המוצעים כאן הם צעדים שיכולים באמת להשלים את התמונה כולה.

לכן, אני סבור שהצעדים של ההחמרה כשלעצמם אולי יש בהם משהו מן ההיגיון, וחבל שגם לפני כן הענישה לא היתה כל כך אינטנסיבית. עם זה, אני סבור שצריך לראות את התמונה כולה וכאן מדובר על טיפה בים.

הערה אחת לגבי הצעת חוק איסור הלנה. אני רואה שתוקף החוק הזה פג ב-17 בספטמבר 1994. אני מבקש לשאול את השרה ואני מקווה שתהיה בפיה תשובה, מדוע לא האריכו את תוקפו אז? האם מדובר היה במדיניות שלא רצתה להאריך את תוקף החוק והיא השתנתה עכשיו, או שמא מדובר ברשלנות שהממשלה הזאת אמונה עליה בהבאת חוקים מסוגים שונים כאן לכנסת ברגע האחרון, תוך בקשה: אנא האריכו את המצב הזמני?

דן תיכון (הליכוד):

לא, זה מפני שהממשלה מבולבלת, יש בתוכה ויכוחים, והם לא מסוגלים להחליט עד שהיא משכנעת אותם.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דן תיכון, אתה מדבר ללא רשותי. חבר הכנסת זנדברג, זמן תם כבר לפני דקה.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מצטרף לדבריו של חבר הכנסת דן תיכון, שאם אפשר לתמצת אותם – אוזלת-היד של הממשלה היא זו שגורמת לה מדי פעם להגיע לכאן עם הצעות חוק ברגע האחרון, או במקרה הזה אחרי הרגע האחרון.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אליעזר זנדברג. אני מזמינה את חבר הכנסת רון נחמן – איננו באולם. חבר הכנסת בנימין טמקין – איננו. חברת הכנסת נעמי בלומנטל – איננה. חבר הכנסת מיכאל איתן –

איננו. חבר הכנסת אלכס גולדפרב, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת סאלח טריף, ואחריו – חבר הכנסת עמיר פרץ.

אלכס גולדפרב (יעוד):

גברתי היושבת-ראש, גברתי השרה, חברי הכנסת, אני דווקא רוצה להאמין שהממשלה תכננה את התאריך שבו יפוג תוקף החוק הזה. כשהיא עשתה זאת היא חשבה שלא נצטרך עוד עובדים זרים. איך זה נראה לך, חבר הכנסת שמאי?

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה שואל אותי?

אלכס גולדפרב (יעוד):

זאת תוכנית הגיונית, מתכננים לטווח ארוך, כשמקבלים את השלטון מתכננים לעוד שנתיים. אולי מדברים על כך בציניות, אבל אני יודע ששרת העבודה והרווחה בכנות ובעוז נלחמה בעד עבודה עברית.

אנחנו חייבים להודות שלא ממשלת ישראל נכשלה אלא כולנו נכשלנו. כולנו נכשלנו בנושא של עבודה יהודית, עבודה ישראלית. ומה שברור לנו הוא, שחייילים שמשתחררים והם מובטלים אינם רוצים לעבוד בחקלאות, מעטים מהם עובדים בבניין, ואולי הצלחה מסוימת יש לנו בתעשייה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

ובתיירות.

אלכס גולדפרב (יעוד):

ובתיירות. התיירות מתוך הכרח, כי הסגר אילץ את העובדים מהשטחים להישאר שם, והעולים החדשים תפסו את מקומם, אולי לשמחתנו.

גברתי השרה, כולנו נכשלנו בעניין העסקת עובדים ישראלים, והעובדים הזרים – אני מתכוון לעובדים מיהודה, שומרון ועזה. מהצד הזה הם עובדים זרים, ומהצד הזה הם אינם עובדים זרים. לא ברור לי אילו עובדים הם, אבל הם אינם עובדים זרים. לתומי חשבתי, שעם פרוץ השלום אנחנו בהחלט צריכים להושיט להם יד לשלום ולתת להם פרנסה, והלחם שהם מביאים הביתה יחזק את ידי אלו שרוצים בשלום. אבל עובדה היא, שהמצפון זה לא הדבר הגדול אצלם, והושטת יד לשלום מתפרשת

אצלם כחולשה, ואין ברירה. אנחנו חייבים לאמץ את הססמה שהשמאל השתמש בה לאורך שנים, ואני רוצה להגיד לכם ששנאתי את הססמה הזאת – "בואו ניפרד מהם לשלום". בואו נשאיר אותם בעזה וביריחו. בואו, בתקופת הביניים, נייבא עובדים זרים, אבל לא כמדיניות.

הייתי רוצה שהדיון יהיה על עידוד עבודה ישראלית. אם אנחנו רוצים עתיד למדינה, אנחנו צריכים לעודד את העובד הישראלי. אנחנו נמצא את עצמנו בקרוב עם השלום ועם ההסכמים של קזבלנקה ופאריס, ואני כבר לא יודע עם כמה הסכמים, נמצא את עצמנו כצומת של המזרח התיכון הרחוק הקרוב, ופה יהיה מרכז של העברת סחורות ונהפוך לסוחרים, ולאט לאט נאבד את השליטה בארץ הזאת. אני מבקש מהשרה להמשיך עוד קצת, לעשות עוד קצת למען עידוד העובד העברי. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת גולדפרב. אני מזמינה את חבר הכנסת סאלח טריף – איננו. חבר הכנסת עמיר פרץ – איננו. חבר הכנסת חיים רמון – איננו. חבר הכנסת טלב אלסאנע איננו. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין – איננו. חבר הכנסת אברהם יחזקאל – איננו. חברת הכנסת דליה איציק – איננה. חבר הכנסת יורם לס, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רפאל אלול. אחריו – חברת הכנסת לימור לבנת.

דן תיכון (הליכוד):

איך יכול להיות שכל אלה שנסעו לקזבלנקה נרשמו?

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה לא מכיר את שיטות הרישום?

יעקב שמאי (הליכוד):

הרי הם לא היו כאן, חבר הכנסת תיכון צודק. הם לא היו כאן, אז איך הם נרשמו?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

המזכירה הפרלמנטרית רושמת.

דן תיכון (הליכוד):

היום נרשמים בפקס. עכשיו יש שכלול, אתה יכול לעשות את זה מקזבלנקה.

היו"ר א' סלמוביץ:

יש שכלול ואפשר להירשם שבועיים מראש.

רחבעם זאבי (מולדת):

הייתי מציע, שחבר כנסת שנרשם שלוש פעמים ולא היה פה, לא יוכל להירשם חודשיים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תציע תיקון לתקנון הכנסת, חבר הכנסת זאבי. בבקשה, חבר הכנסת לס.

יורם לס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, גברתי שרת העבודה והרווחה, חברי הכנסת, רק למידע, היום פשוט נרשמים על-ידי המחשב. אתה בחדר מתקתק את השם שלך לתוך המחשב והרי אתה רשום.

לנושא שלפנינו. מונחת בפני הכנסת הצעת חוק איסור הלנה, כשהכוונה היא בעצם לעובדים מהשטחים, ויש בשם החוק צמד המלים שהן מלות המפתח: "הוראות שעה". דהיינו, מדובר בחוק שהוא בעצם זמני ומתחדש לו מדי כמה חודשים, מדי שנה. אני משתמש בדוגמה הזאת כדי להראות, שבאמת הממשלה שהגישה את החוק, הכנסת, הציבור בישראל עומדים במצב של בלבול מוחלט: מה לעשות עם הבעיה הזאת? משום שאין יודעים מה לעשות, לא לכיוון הזה, לא לכיוון השני, לא לבלוע ולא לפלוט, מייצרים הוראות שעה.

החוק הזה בעצם מנסה לייצר את מה שקשה לייצר, את ההפרדה. אנחנו רוצים להפריד בין המשק הישראלי של מדינת ישראל ובין המשק של הישות הפלשתינית כפי שיקראו לה היום, ובעתיד בוודאי יקראו לזה קונפדרציה, פדרציה, מדינה. השמות אינם חשובים. ההפרדה הזאת היא בעייתית לא כל כך, לפי דעתי, בגלל הפלשתינים. אם יגיע סיוע מחוץ-לארץ, יזרום כסף לשטחים, יתחילו לבנות שם בתים ואולי גם בתי-קומות בעזה, ופועלי הבניין יתפרנסו בעזה או בשטחים, לא אצלנו. הבעיה היא שלנו בנושא ההפרדה. ואביא דוגמה כדי להבהיר את העניין. זה לא רק שערבים לנים אצל יהודים. יהודים גם לנים אצל ערבים. מה קורה במרכז חברון? אין שם יהודים? אני כל פעם מספר, חודש מחייביליתי כשהייתי מפקד פלוגה במילואים במרכז חברון, שמרתי על בית-הדסה. לא לנתי בקרב ערבים?

איך נעשית ההפרדה, רבותי חברי הכנסת, אם כל בוקר מהעיר אריאל יוצאות בוודאי מאות מכוניות, ומהשטחים בוודאי אלפי מכוניות, של יהודים שגרים שם, שבאים לעבוד בתל-אביב? נגיד שעל כביש

חוצה-שומרון לא נשים את המחסום המצחיק הזה עם שתי חביות, נשים מסוף; נשים מסוף של רשות שדות התעופה ונתחיל לבדוק כל מכונית שמגיעה מהשטחים, בין של יהודי ובין של ערבי – ובכלל איך נדע? אולי גנבו אותה? – נפרק אותה, נבדוק אם יש שם חומרי נפץ, אם אין שם סמים. בכלל, התושבים מאריאל יצליחו להגיע לעבודה בתל-אביב אם מפרקים 1,000 מכוניות בשעה 08:00 וגומרים לעבוד אתן ב-20:00? הבעיה של ההפרדה היא של אלה שגרים מעבר להפרדה – 120,000 יהודים שבאים לעבוד בתל-אביב והסביבה, ואי-אפשר להיפרד מהם. זו הבעיה האמיתית שלנו בעניין.

לכן יימשכו, גברתי היושבת-ראש, הוראות שעה, הסדרים לא הסדרים. אנחנו באמת איננו יודעים איך לבלוע את הדבר הזה, איננו יודעים מה לעשות, ואני מקווה שבקרוב נדע.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יורם לס שסיים בדברי תקווה.

אני מזמינה את חבר הכנסת רפאל אלול – איננו. חברת הכנסת לימור לבנת – איננה. חבר הכנסת שאול עמור – איננו. חבר הכנסת אברהם הירשזון – איננו. חברת הכנסת נעמי חזן – איננה. חבר הכנסת אסעד אסעד, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יוסף עזרן, ואחריו – חבר הכנסת יהושע מצא.

אסעד אסעד (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, גברתי השרה, חברי הכנסת, הצעות חוק אלה המונחות לפנינו היום הן בנושאים של איסור הלנה ועובדים זרים. בעצם הממשלה חדשות לבקרים מביאה לכנסת, כל פעם שיש אירוע שמהווה סיכון ביטחוני לתושבי ישראל, הצעות חוק, כמו בת היענה שחושבת, שאם היא מטמינה את הראש בחול, בכך היא פותרת את הבעיה.

גברתי השרה, בואי נאמר את האמת. הצעות החוק האלה אינן פותרות את הבעיה של הסיכון הביטחוני שאליו הן מתכוונות. כל פעם כשיש אירוע ברחבי הארץ מייד מכריזים על סגר על תושבי השטחים. הסגר אינו מתקיים ואי-אפשר לקיימו, כי אין גדר שמפרידה בין מדינת ישראל ליו"ש ועזה. אני מכיר, כי שירתתי באותם מקומות – יש אלף ואחת דרכים חלופיות שאנשים יכולים להיכנס, ונכנסים דרכן. עכשיו יש סגר. תעשי בדיקה, בכל שטח שתצביע בארץ יש אנשים שלנים בתוך מדינת ישראל ומפירים את החוק. לכן אם רוצים להעביר חוק צריך גם לדעת לאכוף אותו. אבל חוקים כאלה אי-אפשר לאכוף, כי אין פותרים את הבעיה.

נקודה נוספת. בואו נאמר את האמת: מאז שנות ה-70 יש תלות של אזרחי מדינת ישראל בתושבים שגרים בשטחים. אני מתכוון לעבודה השחורה. מי עובד בבניין כתוצאה מכל מיני הסדרים? אני יודע מה העלויות של קניית דירה בישראל היום. אנחנו מייבאים עובדים מארצות שונות בעולם, כי אזרחי ישראל ותושבי ישראל לא רוצים לעבוד בבניין, לא רוצים לעבוד בחקלאות, לא רוצים לעבוד בשירותים. ב-20 וכמה השנים האחרונות מצאנו פתרונות קלים לבעיות הפנימיות שלנו.

המטרה של החוקים האלה היא למנוע סיכון ביטחוני, אבל המטרה הזאת לא מתממשת. אומנם אני תומך בהצעות החוק, אבל צריך להציע פתרונות אמיתיים כדי למנוע את הסיכון הביטחוני שמדברים עליו. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אסעד אסעד. חבר הכנסת יוסף עזרן – איננו. חבר הכנסת יהושע מצא – איננו. חברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה. אחריה – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

רחבעם זאבי (מולדת):

קראת בשמה של חברת הכנסת נעמי חזן והיא לא היתה כאן.

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, אבל היא נכנסה בדיוק שנייה אחת לאחר שחבר הכנסת אסעד עלה לדוכן. ממש שנייה אחת. אי-אפשר לדקדק עד כדי כך.

רחבעם זאבי (מולדת):

יש אנשים שיושבים כאן כל הזמן ואחרים – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי, נכון. תבדוק את הרשימה. גם לך הייתי נותנת בדיוק באותה מידה.

רחבעם זאבי (מולדת):

יש חברי כנסת שיושבים כאן כל הזמן ומחכים לרשות הדיבור. מי שמאחר, ידבר בסוף.

היו"ר א' סלמוביץ:

יש מקרים שליושב-ראש יש שיקול דעת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני יושבתי עכשיו עם קבוצה – – –

דן תיכון (הליכוד):

הוא לא שולל את זכותה של חבר הכנסת חזן, הוא רק אומר שהמאחר ידבר בסוף.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, אתה יודע יפה מאוד שגם לך הייתי נותנת.

רחבעם זאבי (מולדת):

תדבר בסוף, לא באמצע.

היו"ר א' סלמוביץ:

היא נכנסה ממש באותה שנייה שחבר הכנסת אסעד עלה לדוכן, היא לא איחרה איחור משמעותי.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

תרשה לי. גם אם טעיתי, זה בסדר.

נעמי חזן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה קודם להודות לך על מתן זכות הדיבור. חבר הכנסת זאבי, גם אני ישבתי עם קבוצה, הוזעקתי ארבעה דוברים לפני תורי, הגעתי ממש בשנייה שקראו בשמי.

רחבעם זאבי (מולדת):

דברי בסוף. אני יושב כאן כל הזמן.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי.

נעמי חזן (מרצ):

נכון. גם אני ישבתי רוב שעות אחר הצהריים במליאה. חבר הכנסת זאבי, אתה לא היחיד שיושב במליאה.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לייחד את דברי בעיקר להצעת חוק עובדים זרים (העסקה שלא כדין). אני רוצה לפתוח ולומר, שיש עובדה אחת ברורה וחד-משמעית, מאז חתימת הסכמי אוסלו אף פועל ערבי פלשתיני שעבד בתחומי מדינת ישראל לא היה מעורב בפיגוע אחד. במלים אחרות, כל הפועלים הפלשתינים שנמצאים כאן ברשיון ללא ספק, ללא צל של ספק, עד עצם היום הזה אינם מעורבים בפיגועי טרור. ומי שכן, לדאבוני הרב, מדי פעם מעורב בפיגוע טרור הוא אדם שבא או הובא על-ידי מעסיקים ישראלים בניגוד לחוק, ואין על כך שליטה.

ומכאן, אי-אפשר שלא לברך על הצעת חוק זו, כי היא מאפשרת שני דברים: א. צדק כלכלי לפועלים פלשתינים; ב. גם ביטחון. התשתית כאן היא ברורה וחד-משמעית: הפרדה בינינו לבין הפלשתינים וגם שיתוף פעולה כלכלי. כי אם אין שיתוף פעולה כלכלי – חבר הכנסת זאבי, הדברים מופנים גם אליך – אנחנו נותנים נשק מהסוג הגרוע ביותר לאלמנטים קיצוניים בקרב הפלשתינים. לכן היכולת של פלשתינים להתפרנס במדינת ישראל בכבוד חיונית גם לביטחון וגם לרווחתם של תושבי השטחים.

משאלתא שהעליתי בתחילת היום – אין ספק שדווקא היהודים תושבי השטחים, שהם אזרחי מדינת ישראל וחייבים כביכול לכבד את החוק הישראלי, אינם נותנים לפועלים הפלשתינים שלהם בשטחים את שכר המינימום. יש להם שתי אפשרויות, אפשרות אחת היא לתת את השליטה בשטחים לפלשתינים עצמם, ואפשרות שנייה – לפחות בטווח המיידי לכבד את חוקי מדינת ישראל. אבל לא ייתכן שיש אזרחי המדינה ששוללים את החוק הישראלי גם בנושא עבודת הפלשתינים.

אני אתמוך בהצעת החוק הזאת. אני חושבת שהיא חשובה גם מבחינה כלכלית, גם מבחינה ביטחונית, והיא גם סוללת את הדרך לשלום צודק באזור שלנו. תודה רבה. תודה רבה, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחברת הכנסת נעמי חזן. אני מזמינה את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת עמנואל זיסמן, ואחריו – חבר הכנסת שאול גוטמן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, גברתי השרה, כל מי שמעוניין בקידום התהליך המדיני, צריך להיות מעוניין בכך שבקרב שני העמים תהיה תמיכה בתהליך המדיני. וכדי שבקרב שני העמים תהיה תמיכה בתהליך המדיני, אנחנו חייבים למצוא את הדרך ששני העמים ייווכחו הלכה למעשה שהם יוצאים נשכרים מהתהליך המדיני.

בתוך המהלך הזה יש תופעות אינדיבידואליות ונוראות כאשר נעשות פעולות טרור ונפגעים אזרחים. אנחנו רואים אז, שיש מי שמנצל את הפעולות האלה כדי לשכנע, או לנסות לשכנע, שהתהליך כולו פסול. הוא מנסה להפוך את הכאב האמיתי לנשק פוליטי נגד התהליך המדיני. לכן צריך להיאבק ולעמוד מול התופעות האלה, מול השימוש הציני שנעשה על-ידי חוגי הימין באותם אירועים כואבים טרגיים שהיינו עדים להם לאחרונה.

אבל, גברתי השרה, הצעות החוק שמונחות לפנינו, בהקשר זה שדיברתי עליו, לא יתרמו דבר. הבעיה הקשה היא כאשר פועלים פלשתינים נכנסים לתחומי ישראל כדי למצוא את פת לחמם. אני לא מדברת על מי שבא באופן מכוון לעשות פיגוע המוני, אני לא מדברת על מי שבא באופן מכוון לרצוח את תהליך השלום, אני מדברת על מי שבא למצוא פרנסה, להאכיל את בני משפחתו, ואין לו שום מקור קיום אחר. רוב רובם, הרוב המכריע, כמעט כולם, אם הם עוקפים את הסדרים שנקבעו, הם עושים זאת רק משום שהמצוקה הכלכלית הנוראה דוחפת אותם לכך. אני לא מאמינה שבמיני חוקים כאלה, שאולי מצללים כחוקים מרחיקי לכת, אפשר יהיה לתת תשובה אמיתית על הבעיה הקשה הזאת.

אני חושבת, שהצעות החוק שהונחו לפנינו הן ניסיון להציג עשייה, אבל לא במקום שבו עשייה דרושה. מה שצריך לעשות היום באופן דחוף הוא להסיר את הסגר, ליצור תנאי מעבר נורמליים, להבטיח שהפועלים האלה לא ינוצלו, להבטיח שלא יובאו פועלים זרים מארצות אחרות לבניין, שלא יתפסו את מקומות פרנסתם. כי בלי קיום, קיום פסי למשפחות הפלשתיניות בעזה ובשטחים, לא נוכל להגיע לשלום עם העם השכן.

הביטחון שלנו, בסופו של דבר, מותנה ותלוי בשלום שנשיג עם הפלשתינים. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת גוז'נסקי. אני מזמינה את חבר הכנסת עמנואל זיסמן – איננו. חבר הכנסת שאול גוטמן – איננו. חבר הכנסת חנן פורת – איננו. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אברם בורג, ואחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, כבוד שרת העבודה והרווחה, חברי הכנסת, כפי שהוכח בעבר שהסגר לא פותר את הבעיות ולא מונע אירועים טרגיים ופיגועים, גם הסגר האחרון אינו יכול למנוע פיגועים. כפי שנכשלו בעבר בהטלת סוגי סגר למיניהם, כך גם הסגר האחרון רק מכביד על מערכת היחסים בין שני העמים, מקשה על הפלשתינים, פוגע באנשים חפים מפשע, פועלים שמשתכרים כדי לחיות ולפרנס את משפחותיהם, ואיננו מגביר את הביטחון של מדינת ישראל ולא פותר את הבעיות שהמדינה נתקלת בהן.

כפי שתקנות קודמות וחוקים קודמים לא מנעו פיגועים, גם מה שמוצע היום בעניין הלינה ועבודת פועלים זרים, גם התקנות הללו לא יפתרו את הבעיות של מדינת ישראל. כל עוד המצב הפוליטי הנזיל קיים, כל עוד יש כיבוש ישראלי בשטחים הפלשתיניים הכבושים, בגדה המערבית, וכל עוד המתנחלים פוגעים בפלשתינים כפי שהם פוגעים, וכל עוד פרנסתם של הפלשתינים נפגעת כפי היא נפגעת יום יום, אני חושש – עם כל הגיוני ועם כל הצער – שמעשים כאלה ימשכו כל עוד לא הגענו לפתרון אמיתי בין שני העמים, הישראלי והפלשתיני.

אני חושש שחלק משרי הממשלה ומחברי הכנסת וחלק מהציבור הישראלי יתפתו לחשוב, שהסדר שלום עם ירדן או עם כל מדינה ערבית אחרת, כאילו פוטר את ממשלת ישראל מלהמשיך בקצב בתהליך השלום עם הפלשתינים.

אני רואה את ההאטה שחלה היום בתהליך המשא-ומתן, האטה מכוונת שמגבירה את ההסלמה ובצורה זו או אחרת גורמת לכך שיותר ויותר פלשתינים מקצינים. כאשר פרנסתם של הפועלים נפגעת, הם שואלים את השאלה: מה הרווחנו מכל ההסדר הזה, מה הרווחנו מהסכם אוסלו, מה הרווחנו מההסכם עם ישראל? שמעתי את השאלות הללו לפני כמה ימים ברחובות עזה.

לא תקנות כאלה יכולות לפתור את הבעיות של מדינת ישראל או למנוע פיגועים ולא הסגר, שהוא עונש קולקטיבי, שרק מקשה על מערכת היחסים בין שני העמים, אלא החשת תהליך המשא-ומתן כדי שישראל תשתחרר מהכיבוש של השטחים הפלשתיניים הכבושים – – –

רון נחמן (הליכוד):

איזה כיבוש?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

איפה שאתה נמצא. בשטחים הכבושים בגדה המערבית, ברצועת-עזה. לא גוש-קטיף ולא ההתנחלויות בתוך הגדה יכולים להבטיח את הביטחון של מדינת ישראל.

גברתי היושבת-ראש, אני מאמין שרק החשת תהליך המשא-ומתן והסכם שלום אמיתי בין ישראל לפלשתינים יביאו קץ לשפיכות הדמים ויבטיחו לנו שלא יהיה צורך בהצעות כאלה שלא יכולות לפתור את הבעיות שאנחנו עומדים בפניהן.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דראושה. אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם בורג – איננו. חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יעקב שמאי, ואחריו – חבר הכנסת חיים דיין.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אני מברך על שני החוקים. אני חושב רק, שחבל שחיינו לזה כל כך הרבה זמן. החוקים האלה חשובים לביטחון, אבל לא רק לביטחון. הם חשובים להסדרת עבודה חוקית ומאורגנת, הם חשובים להיגיינה – מבלי שאני אפרט, אבל כל מי שראה את הפועלים האלה במלונות, במקומות ההלנה שלהם, יכול לרדת לסוף דעתי – הם חשובים למלחמה בנצלנות, הם חשובים לתחרות הוגנת בין חקלאים, והם חשובים כדי לתת תעסוקה למובטלים שלנו וכדי שנפסיק לשלם להם דמי אבטלה מושחתים.

אבל היות שזה בא לענות גם על דרישות הביטחון, לדעתי צריך להחמיר בענישה הרבה יותר, עוד יותר. רבים מבין המעסיקים יהיו מוכנים להסתכן. אם הם ייתפסו הם ישלמו קנס. מקור הכסף לקנס הוא מהרווחים השמנים שהם עשו עד למועד שתפסו אותם. לא כך עם עונש מאסר. זה ירתיע. לכן אני מציע שהעונש יהיה רק מאסר ובלי חלופה של קנס.

יעקב שמאי (הליכוד):

לא עושים כלום בעניין וגם מאסר לא יעזור.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני אגיע לזה. יש לזה עוד היבט מוסרי אחד, גברתי השרה. אם בחודשים האחרונים, בשנה-שנתיים האחרונות, נשפך דם בגלל העסקת עובדים בלתי לגלית, אי-אפשר לכפר על דם בכסף. אין שילומים לדם הזה, רק מאסר.

הסכם עזה תחילה לווה אצלנו בהסברים שאנחנו צריכים להיפרד מהם. יצאנו מעזה והבאנו את עזה לתל-אביב. צריך להפסיק להעסיק אותם אצלנו. שילכו לשבור שבר אצל עצמם, אצל עצמם כאן ואצל עצמם מעבר לגבולות, כפי שהיה עד מלחמת ששת הימים. הם הלכו לשבור שבר בארצות ערביות אחרות. ראינו שמכוויית התפנו 350,000 פלשתינים כאשר היתה מלחמת המפרץ.

אף-על-פי שנחתמו הסכמי שלום עם מרכאות ובלי מרכאות, הטרור ימשיך ללוות אותנו כי הערבים נוכחו לדעת שנכנענו לטרור, ואם הם קיבלו את יריחו ועזה בזכות טרור, הם ירצו לקבל גם את שכם וחברון על-ידי טרור, באותה שיטה, וגם את חיפה ואת יפו באותה שיטה.

כלומר, עלינו להיערך עוד לשנים רבות של טרור, ולכן אני תומך בשני החוקים המוצעים, ומבקש רק להחמיר בהענשה. לא קנסות, כי אם מאסר ללא חלופה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת זאבי. אני מזמינה את חבר הכנסת יעקב שמאי. אחריו – חבר הכנסת חיים דיין, ואחריו – חבר הכנסת דן תיכון.

יעקב שמאי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, גברתי השרה, חברי הכנסת, חוק עובדים זרים הוצע על-ידי בכנסת הקודמת ואושר בקריאה שלישית בשנת 1991. שרת העבודה והרווחה דהיום שימשה בתפקיד של יושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה ועשתה מאמצים להעביר את החוק. היום, גברתי השרה, המשרד שלך באמצעות שירות התעסוקה ומנהל שירות התעסוקה, אחראים בעצם לעיקר החוק. ועיקר החוק הוא באכיפה; לא במאסר, לא בגודל הקנס ולא בשום דבר.

מה בעצם רצה החוק לומר? אז נכנסו לארץ למעלה מ-140,000 זרים מיש"ע, כאשר 90,000-80,000 קיבלו אישורים. הסכנה של הפיגועים היתה נוראה. היום נכנסים הרבה פחות, אבל הסכנה של הפיגועים על-ידי מי שלא קיבל אישור גדולה הרבה יותר. עובדתית, אף עובד מיש"ע שעבר בהיתר לא פגע ולא נתפס כמי שפגע. עובדתית, כל עובד שפגע במעסיק או באחרים, היה בלי היתר.

מה המסקנה? כאשר אני בודק את הנתונים, מהנתונים מתברר שלפעמים נעשו עסקאות בין שירות התעסוקה לבין הקבלנים. אם החוק אומר, חבר הכנסת זאבי, 15,000 שקלים במקור, שהיום הם 18,000 שקלים, ועוד 2,000 שקל קנס על כל יום עבודה, באו לקבלן – אם כבר הגיעו אליו מתוך 100, 200, 300 כאלה – ואמרו לו: אנחנו עושים אתך הסדר – 2,000 שקל קנס. חבר הכנסת זאבי, המאסר יעזור? רק אכיפה. אם הקבלנים הללו היו מקבלים את מה שמגיע להם לפי החוק, אם אל הקבלנים הללו היו מגיעים נציגי החוק והם היו משלמים את מה שהחוק אומר, מי יודע כמה דם היה נחסף, גברתי השרה. כל הפיגועים שנעשו על-ידי זרים אולי לא היו נעשים בשנתיים האחרונות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

פיגועים לא היו על ידי העובדים.

יעקב שמאי (הליכוד):

אני מדבר על עובדות.

מה בעצם בא החוק לומר? הוא בא להטיח בוך בעיניים. מדוע? מכיוון שהחוק בא לתקן חוק קיים שלא נאכף. לא היתה אכיפה של החוק.

אני שואל אותך, גברתי השרה, המשטרה תעמיד כוחות לעניין הזה? שירות התעסוקה ייתן כוחות? משרדי ממשלה ייתנו? משרד האוצר יעמיד כספים שווי ערך להכנסות העתידיות הצפויות מהקנסות כדי שאפשר יהיה לאכוף את החוק?

גברתי השרה, אלה הן השיניים. השיניים הן הממשלה. ממשלה זו נכשלה באכיפה, ולכן זו הטחת בוך בעיניים – בעקבות אירוע להגדיל את הקנס. אבל אני אצביע בעד החוק.

משפט אחד לגבי החוק הנוסף ומדוע אני אתמוך בו. לגבי החוק שמדבר על הלנה של עובדי השטחים, אני לא רוצה שיייווצר איזה מין לוקסוס שקבלנים ישראלים יעסיקו עובדים מהשטחים ויחליטו בגלל סגר או מכל סיבה אחרת שלא לשלם להם את הכסף. זה בעצם מעודד יותר עבודה מהשטחים, מעודד לנצל אותם עד הסוף ופוגע בעובדי הארץ, בתושבי ישראל.

לכן, גברתי השרה, אני אצביע בעד החוק, ואני מקווה ומאמין, כפי שאני מכיר אותך, שאת תעשי הכול להשיג היום משאבים ולהעמיד אותם לרשות חוק עובדים זרים כדי שאפשר יהיה לאכוף אותו. גם אם תצטרכי להקים במשרדך מחלקה מיוחדת של 20, 30, 40, 50 עובדים לצורך העניין הזה, אחזק את ידך. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יעקב שמאי. אני מזמינה את חבר הכנסת חיים דיין. אחריו – חבר הכנסת דן תיכון, ואחריו – חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

חיים דיין (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, המצב הביטחוני במדינת ישראל הידרדר ביום שבו פרצה האינתיפאדה ופגעה בביטחון הפנים ובאוכלוסייה החפה מפשע.

הנזק הכלכלי היה יותר קשה מאשר התועלת מפריון העבודה. בענף הבנייה לא חסכו עובדי השטחים יציקות לתוך מרזבי המים ולתוך צינורות המים ופגעו ברכוש בנקמה על גובה שכרם. בענף החקלאות המכה היתה קשה יותר – ביום אוספים את היבול ובלילה גונבים בקר אל מעבר ל"קו הירוק", מזיקים לחממות, חותכים צינורות השקיה.

גברתי היושבת-ראש, את המדינה הזאת אי-אפשר לאטום. אין לילה שלא לנים ערביי הגדה בכפרים ערביים ישראליים ללא אישורי מעבר. צורכי הקיום פגעו בכל חלקה טובה, זה הצורך לפרנס את המשפחה.

הממשלה הזו נכשלה גם כאשר היא הודיעה על סגירת השטחים, שהיה בה מחדל חמור. 2,800 עובדים ללא אישורים נעצרו השנה. אז מה? הם מקבלים 48 שעות מעצר, הולכים הביתה וחוזר חלילה.

גברתי השרה, אני מברך על החוק הזה. אני חושב שהחוק הזה חשוב, אבל לא זאת היתה הבעיה. בינינו, אנחנו יודעים בעצם מה היתה הבעיה האמיתית. הבעיה האמיתית היתה, שמרגע שנקבע ששכר המינימום יהיה 1,400 שקל העדיפו מעסיקים ישראלים לקחת עובדי שטחים ולא להעלות קצת את השכר. כאשר סל הקניות למשפחה ממוצעת עומד על 5,400 שקל, ודאי וודאי שישיראלי לא יעדיף לעבוד אצל מעסיק שמשלם 1,400 ו-1,500 שקל. כשמעסיק ישראלי מקבל תקציבים מהמדינה, הוא יעדיף להעסיק ערבי מהשטחים, גם אם זה ללא אישורים, ולתת שכר נמוך ולא לתת שכר הרבה יותר גבוה.

לא פעם עמדתי כקצין משטרה במחסומי השחר של משטרת ישראל וראיתי בשעה 04:00 אותם אנשים בעוברים דרך הגלבוע כדי להגיע למקומות תעסוקה, ובדרך גם שורפים את הגלבוע וגורמים נזקים.

הסטטיסטיקה הראתה יפה דבר אחד. כל בחור נשוי שיש לו ילדים שהיה בא לעבוד במדינת ישראל, היה חשוב לו לחזור הביתה ולהביא פרנסה לילדים ולגדל את המשפחה בצורה מכובדת. אדם שלא היה נשוי, הסטטיסטיקה הראתה שדווקא אלה גרמו לפיגועים בתוך תחומי המדינה.

אני חושב שהסגר הוא דבר חשוב מאוד. הוא חשוב וכדאי מסיבה אחת פשוטה. הסיכון שהמינהל האזרחי יכול לעשות בתוך תחומי הארץ יכול להיות חשוב ביותר. לא ייכנסו אנשים שיש להם חובות בתוך הארץ, ואנחנו יודעים שהחובות המצטברים שלהם בפקודות מעצר ובפקודות חוב מגיעים ל-200 מיליון שקל ואף אחד לא יכול לבצע אותן.

אם אני אומר סגר בשטחים – אני לא רוצה לתאר את עצמי כגזעני, חבר הכנסת דראושה – אני לא רוצה שתבין שהסגר בשטחים הוא כדי לפגוע באוכלוסייה מסוימת. אתה יודע שבכפרים הישראליים, גם באכסאל וגם בנצרת, הערבים לא מוצאים מקומות עבודה, ויש שם בנאים טובים. אני חושב שגם אותם אפשר להעסיק. לאחר שאנחנו ניתן פתרון לתושבי ארץ-ישראל, נבדוק מה אפשר לעשות עם תושבי השטחים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מביאים מרומניה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מה כל האלפים האלה שמביאים אותם?

חיים דיין (צומת):

אני מודע לזה שגם מביאים אותם. אבל הפתרון הוא פתרון גם לתושבי ארץ-ישראל. חבר הכנסת דראושה, אני ואתה יודעים למה השטחים האלה נסגרים; לא מפני שמדינת ישראל לא רוצה לתת להם תעסוקה, אלא מפני שביטחון המדינה חשוב הרבה יותר מאשר הפרנסה. אם לא היו קורים האירועים האלה, אם לא היו פיגועים יומיומיים באנשים חפים מפשע, אני חושב שהמדינה הזאת לא היתה סוגרת להם דלתות. אבל יש אנשים שלא ראויים לזה, מה לעשות?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מאשימים את הפועלים הערבים בפשע.

חיים דיין (צומת):

אמרתי דבר אחד – שילכו אנשים למינהל האזרחי, והמינהל האזרחי יבדוק אם אין לאדם רישום פלילי, אם אין לאדם פקודות מעצר בתוך תחומי המדינה. אם האדם נקי, בעל משפחה, שיאפשרו לו להיכנס לעבוד בתחומי המדינה. אני לא אמרתי לסגור טוטלית, אני אמרתי שיעשו את הסינון הנכון.

לגבי הלנת עובדים, גברתי השרה, אני אתמוך בחוק. אני חושב שהחוק הזה צודק. אני חושב שהחוק הזה טוב, אף הייתי בא ומחמיר בו ואומר דבר אחד – אם קבלן נתפס מעסיק עובדים ללא רשיון, אני חושב שיש לקחת את הרשיון של הקבלן המורשה. אני חושב שנוסף על זה יש להטיל עליו מאסר, כי הוא שותף לפגיעה בביטחון המדינה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים דיין. אני מזמינה את חבר הכנסת דן תיכון. אחריו – חבר הכנסת אלי גולדשמידט, ואחריו – חבר הכנסת יוסף עזרן.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, גברתי השרה, זה אחד המקרים הבודדים שאינני מסכים אתך, ולא משום שנאמר בדברי ההסבר שהחוק מתמודד עם הסיכון הביטחוני.

אני דווקא רוצה לגעת בפן השני של החוק, שאיננו מוזכר בדברי ההסבר ועוסק בתעסוקה של עובדים זרים – אני יכול לקרוא לו תאילנדים. למה אני אומר שתיקוני החקיקה שמוצגים בפנינו כהוראות שעה באים לכסות על מדיניות ממשלתית מבולבלת או על העדר מדיניות ממשלתית? כי הממשלה לא יודעת מה היא רוצה לעשות בתחום התעסוקה וכל שר סוחר את השמיכה לכיוונו. את אומרת שאסור באיסור חמור לייבא עובדים זרים, שר החקלאות אומר שמוכרחים לייבא עובדים זרים, ושר הבינוי והשיכון בכלל מספר שכל המשבר בענף הבנייה מקורו באיסור להעסיק עובדים זרים, ושיש סגר היום ואין סגר מחר, ויש סגר בעוד שבוע, ואין סגר בעוד שבועיים, וכשיש סגר הסגר הוא לא סגר וכל כוח העבודה הזר שזורם למדינת ישראל שנוי במחלוקת מדי יום ואולי גם מוטל בספק.

אציג בפנייך כדוגמה את הדילמה העומדת בפני ענף החקלאות. יכול להיות שצריך לקבל החלטה אמיצה האומרת שאין עובדים זרים במדינת ישראל, לאסור על העסקת תאילנדים, ואין יותר חקלאות לייצוא. אני יכול לקבל את השקפת עולמך, שעליה גדלת, ואני מעריך ומוקיר אותה, כי השקפת עולמך היתה גם השקפת עולמי במשך הרבה שנים, אבל נדמה לי שאין היום מדינה בעולם שחיה ברמת חיים כמו זו שבה חיים אזרחי מדינת ישראל, שיכולה לומר לעצמה: אני אוסרת על העסקתם בארץ של עובדים במקצועות מסוימים, בעיקר מקצועות שבתחתית רמת התעסוקה.

שערי בנפשו עוד סגר אחד ואיסור על העסקת עובדים זרים במדינת ישראל, ואז אין חקלאות במדינת ישראל. כי מה פירושה של עבודה זולה? העבודה הזולה הזאת מאפשרת לנו לאכול עגבנייה ומלפפון שמחירים 1.5 שקל הקילו. לא היום, כמובן. עבודה זולה מאפשרת לנו לייצא עגבניות, פרחים ועוד מוצרים חקלאיים בממדים של 300 מיליון דולר לשנה.

אפשר, כמובן, לבוא ולומר, שמטעמים אידיאולוגיים אנחנו מוותרים על חקלאות במדינת ישראל. אני לא חושב שחבר הכנסת גולדשמידט חושב כך. נכון שיש כאן ויכוח ערכי, רעיוני, שלא יפתר על-ידי הוראת שעה. והבלבול שמוצג בהוראת השעה הזו זועק לשמים, שכן הממשלה בעצמה לא יכולה היתה להחליט, ומכאן הלקונה, הפער שנוצר בין 16 בספטמבר ל-1 בנובמבר 1994, כאשר שכחו להאריך את תוקף הוראת השעה. אני לא חושב ששכחו להאריך את תוקף הוראת השעה, אני חושב שאת התנגדות לעניין הזה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני לא הייתי כאן – – –

דן תיכון (הליכוד):

לא היית כאן? בסדר, אני מקבל את ההערה שלך, שהיתה פגרה בכנסת, ואתם לא רציתם לכנס את הכנסת בזמן הפגרה, מטעמים פרוצדורליים. אבל אנחנו לא נימלט מן הדיון הערכי, מעבר להוראת השעה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

יש לי בקשה אליך, חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

בבקשה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

שתהיה כאן כאשר אני אשיב.

דן תיכון (הליכוד):

ודאי שאהיה.

אני חייב לסיים. הבעיה אינה בעיה קלה, מעבר לבעיית העובדים מיהודה ושומרון. שערי בנפשך, וזה המשפט האחרון שלי, שתוכניתו של שר החוץ שמעון פרס על מזרח תיכון חדש מתגשמת בחלקה הקטן. והרי אז יהיו כאן 2 מיליוני חורנים שיגיעו אלינו כעובדים שחורים. הרי זה הדבר שהוא מציע לנו. ואת, עם הוראת השעה הזאת רוצה למנוע את מהלך ההיסטוריה ואת העתיד שנקרא "מזרח תיכון חדש" ואת חזון המזרח התיכון החדש? 2 מיליוני חורנים יבואו. אינני יודע אם את זוכרת את החורנים שהיו באים ללון בחיפה ועבדו בבתי-הזיקוק. יבואו לכאן 2 מיליוני פועלים ערבים כאשר יהיה שלום במזרח התיכון.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני לא גרתי בחיפה.

דן תיכון (הליכוד):

אבל את בוודאי זוכרת את החורנים. את בוודאי גם זוכרת איך נוצר המושג של חורנים, ומה הוא מסמל עד היום בשפה העברית, מה משמעות המלים "הוא חורני", או "הוא עובד כמו חורני". הוא בסך הכול בא מחורן, אבל המשמעות היא כמובן הפוכה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. אני מזמינה את חבר הכנסת אלי גולדשמידט. אחריו – חבר הכנסת יוסף עזרן, ואחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת סילבן שלום.

אלי גולדשמידט (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, קודם כול אני רוצה להודות לך על שאפשרת לי לעלות לבמה, אף שלא הייתי נוכח באולם כאשר נקרא שמי. שמעתי את דבריו של חבר הכנסת זאבי, שלא נמצא כאן כרגע, ואני חושב שמה שהוא אמר זה מעט לא הוגן. אני יכול להעיד על עצמי שיצאתי מהאולם לשיחה עם קצינים בכירים בצבא. אני לא חושב שהאמירה "אני יושב כאן במליאה כל היום, ואחרים מטיילים", היא אמירה נכונה. אולי זו הזדמנות נאותה להגיד לציבור שצופה בנו, שחברי כנסת שלא נמצאים במליאה לא בהכרח מטיילים או יושבים במזנון. הם נפגשים – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני מציע לא לפתח את הנושא הזה. לא תמיד זה נכון.

אלי גולדשמידט (העבודה):

בסדר, אבל לא הייתי מציע שנחלק האחד לשני את הצל"שים.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא תמיד זה נכון, אבל לפעמים יש גם שיקול דעת ליושב-ראש הישיבה. אם הסיבה מוצדקת, יושב-ראש הישיבה הוא זה שמחליט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

נכון, ואני חושב שיושבת-ראש הישיבה נהגה – – –

דן תיכון (הליכוד):

— — — מי שלא נמצא כאשר קוראים בשמו, מאבד את תורו. ואם יושב-ראש הישיבה מצא לנכון לשבץ אותו, הוא יעביר אותו לסוף הרשימה. כך נהגנו במשך שנים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני נמצא בסוף הרשימה. אני ירדתי לסוף הרשימה.

היו"ר א' סלמוביץ:

העברתי אותו לסוף הרשימה, זה בסדר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

זאת היתה הערה מקדימה ראשונה. הערה שנייה לחברי, חבר הכנסת דן תיכון, ואולי אני טועה כאן. נדמה לי שהפעם הראשונה שבה עסקנו בנושא החורן היתה כאשר אברהם אבינו הגיע לארץ כנען. זה היה, נדמה לי, קצת לפני התקופה שבה היו החורנים בחיפה. אבל זה כבר סיפור אחר.

ועכשיו לגופו של החוק. אני מסכים עם מרבית הדוברים שהיו לפני, שהחוק הזה מבטא מציאות של אוי לי מיצרי ואוי לי מיוצרי. מצד אחד, אנחנו נתונים בבעיות ביטחון קשות מאוד, שנובעות מהגשרים בין תושבי השטחים לבין תוככי מדינת ישראל. מצד שני, אנחנו לא יכולים להתעלם מהבעייתיות הקשה מאוד של פרנסת הפלשתינים, מאות ואלפים מהם, החיים אם בעזה ואם ביהודה ושומרון. נניח לצורך הדיון שהשאלה המוסרית של אנשים שצריכים להתפרנס לא תהיה השאלה המכרעת, כי בין שאלה מוסרית זו לבין ביטחון תושבי מדינת ישראל, ביטחון תושבי מדינת ישראל עדיף בכל מצב.

אבל גם בהקשר של שאלת ביטחון תושבי מדינת ישראל, העובדה שהתושבים החיים בעזה, ביהודה ובשומרון אינם מצליחים להביא לחם וחלב לילדיהם, עשויה לגרום לכך שיום ויום ושעה שעה אנחנו מפתחים בצורה זו או עוזרים לפתח את המפלצת הנקראת הקיצוניות האסלאמית. כי בסופו של דבר, הרעב, העוני, הנוולות וכו' – כל התופעות האלה הן שמביאות לטרור קיצוני. מי שחי ברמת חיים סבירה, מי שיכול לתת לילדיו חינוך סביר, מי שלא מושפל במובן זה שאין לו פרנסה, בדרך כלל לא יפנה לכיוון הטרור.

מלה אחת אני מוכרח לומר, ולבוא בטענה אל הצד השני, הצד הפלשתיני. אני יודע, גם מפגישות במסגרת מועצת אירופה וגם ממקורות אחרים, שהמערכת רוצה לעזור לשלטון הפלשתיני בעזה במימון, בכספים, ומדובר בהרבה מאוד מיליוני דולרים. אני יודע, מצד שני, שיאסר ערפאת והמערכת שנמצאת סביבו לא עונים ולא מנסים לענות על הקריטריונים שהעולם המערבי דורש שעה שהוא משלם כסף לאדמיניסטרציה כזו או אחרת.

כל זמן שהרשות הפלשתינית לא תשנה את המבנה שלה ותעבוד על-פי קני-מידה בסיסיים, כמו לאן הולך הכסף, איך מקצים אותו, הוצאת מכרזים ודברים דומים שהם אבן פינה – בעיקר מפני שכל משטר מערבי צריך לתת עליהם דין-וחשבון למשלמי המסים, שהרי הכספים האלה באים ממשלם המסים שלו, הכספים באים ממשלם המסים האנגלי, ממשלם המסים הגרמני, ממשלם המסים האמריקני – כל זמן שהרשות הפלשתינית לא תשנה את דרכה, לא יוזרם אליה הכסף; לא יוזרם הכסף, לא יהיו מקומות עבודה לפלשתינים בשטחים; לא יהיו מקומות עבודה לפלשתינים בשטחים, הם ימשיכו לזרום בדרכים חוקיות ובלתי חוקיות לתוככי מדינת ישראל, ותיווצרנה בעיות ביטחון נוסף על בעיות אחרות.

יש לנו פה מעגל קסמים שמוכרחים לשבור אותו. אשמה גדולה מאוד מוטלת על המצב האובייקטיבי, וכמו בהרבה דברים בחיים – אין לכל דבר פתרון שיכול להשביע את רצון כולם. אבל מוטלת אשמה לא קלה גם על הצד הפלשתיני, ורציתי להדגיש את העניין הזה, כי נדמה לי שהוא לא הודגש במהלך הדיון. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אלי גולדשמידט. אני מזמינה את חבר הכנסת יוסף עזרן, בבקשה. אחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת סילבן שלום.

יוסף עזרן (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, גברתי השרה, חברי הבית, ראשית כול אני רוצה לברך אותך על היוזמה שנקטת כדי לצמצם עד המינימום, עד כמה שאפשר, עד כמה שניתן ביד אנוש, לצמצם את המפגע המסוכן והחמור הזה של הלנת עובדים בלי רשיון, שבעיני שווה למעשה למצבור נשק לא חוקי.

אני לא אוהב להגזים ולא לנפח את העניינים, אבל אם נבוא לבחון את חומרת הדברים לאשורם, נראה שזה מצבור נשק חתרני אנושי. זאת בעיה חמורה מאוד של פיקוח נפש.

יכולנו למנוע הרבה מאוד בתחום הזה, גברתי, כאשר התחילו, לצערי הרב, המפגעים והפיגועים החמורים הרצחניים שביצע חלק מהעובדים שבא מהרצועה. בזמנו כתבתי לשר הביטחון ארנס ואמרת: היום הכול פרוץ, בואו נגביל את הפרצה הזאת. והצעת – קודם כול, איך תהיה הביקורת? תהיה העדפה. אנחנו לא יכולים לא לתת פרנסה, זה קשה מאוד. אני יודע שיש פה בעיה. אני מדבר על מה שהיה אז. ביקשתי שזה לא יהיה ממש סיר לחץ שיתפוצץ לנו בפנים. ביקשתי שיעדיפו אנשים מגיל מסוים, מגיל 35, נשואים, פלוס ילדים, ורצוי ומועדף אנשים שיש להם קרובים – הורים שמתגוררים ברצועה. כאשר עשינו מיון פחות או יותר התגלה, שבתחום הזה, במגזר הזה של הקריטריונים שציטטתי, לא היה אף פעם פיגוע וגם אין להם עניין בזה. אנשים באו כדי לפרנס את בני ביתם, ולא התכוונו למפגעים שיכולים לסכן לא רק את פרנסתם אלא גם את הוריהם, קרוביהם וכו'. לצערי הרב, מעט מאוד נעשה אז, בזמנו. התחילו קצת להגביל את הגיל, אבל לא בתנאים שציניתי, והפרצה נמשכה.

גברתי, יש כאן שני דברים. כפי שאמרתי, אני מברך על התיקון ואני אתמוך בו, אבל זה לא מספיק. למה זה לא מספיק? מכיוון שיש פה שני נושאים. יש טיפול מונע ויש אכיפה. על האכיפה כבר דיברו. חייבים שיהיה לא חלילה כמו משפט שדה, אבל זה לא פחות חמור וזה לא פחות עדיף וחיוני משלילת רשיון על המקום וקנס על המקום. אסור שתהיה סחבת בעניין הקנס. זה דבר אחד.

דבר שני, אנחנו חייבים כמה שיותר לצמצם את מספר העובדים ואת התלות שלנו בעבודת כפיים משם ולהעדיף עובדי חוץ.

דבר שלישי, כאן אני לא פונה אלינו, אנחנו מוגבלים, כמה שנרצה לעזור להם אנחנו לא יכולים לפתור את כל הבעיות שלהם. כבר הצעתי זאת. אנא. אני פונה לפלשתינים, לרשות הפלשתינית, תקימו נמל עמוק מים אשר בסביבתו תתמקם תעשייה פטרוכימית. רוצים לעזור לכם בזה. ביקשתי זאת. אם אין אני לי מי לי. תבינו, אף אחד לא יפתור את הבעיות הכלכליות שלכם. אנחנו ניתן העדפה, נעזור לכם, ניתן את הגיבוי, את המסגרת, את התכנון, אבל תנו את העבודה ל-50,000 איש שיועסקו בנמל כזה במשך חמש שנים, אולי עשר שנים, והתוצאות הכלכליות יהיו ברוכות. זה ירגיע את כל המצב פה ויאפשר שהרוב המכריע באמת יתעסק בפרנסת בני ביתו, בדברים קונסטרוקטיביים, חיוביים ולא חס ושלום במעשי פיגוע, רצח ודמים. על זה אני אומר: הצילנו מדמים אלוהים.

אני פונה אליכם הקבלנים, דוד המלך אומר: תציל אותי מאנשים שעושים את הדמים; דמים בתרתי משמע: ממון ודמים כפשוטו. אתם, אחי הקבלנים, דוד המלך פונה אליכם ואומר לכם: הצילני מדמים אלוקים. אל תעשו את האלוקים שלכם כסף על חשבון הדמים של עם ישראל. אני חס ושלום לא אומר רובם ולא כולם, מיעוטא דמיעוטא. וגם זה מסוכן, כי פיקוח נפש גם למיעוט חיישין.

אני מקווה שהדברים האלה ייפלו על אוזן קשובה ואז אולי נצליח לפתור חלקית – וגם בצורה חלקית זה חשוב – את התופעה הקשה הזאת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסף עזרן. אני מזמינה את חבר הכנסת סילבן שלום, אחרון הדוברים בנושא זה.

סילבן שלום (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, גברתי השרה, חברי הכנסת, הצעת חוק איסור הלנה היא הצעה נכונה, אבל תמיד היא באה בעקבות איזה אירוע, בעקבות מסכת אירועים, כשיש כאילו איזו זריקת אשמה לעבר אלה שמלינים שלא כדין או עוברים על החוק והם האשמים במצב הקיים. אין ספק שהחוק טוב, נכון, אבל אם המטרה היא להרגיע את הציבור ולהגיד: אלה עבריינים ואלה אשמים במה שקורה, אני חושב שזו זריקת אשמה מכיוונה של הממשלה לכיוונם של אנשים שתורמים לאשמה הזאת, אבל מובן שנטל האשמה העיקרי, בוודאי לא הבלעדי, אינו רובץ על כתפיהם. נטל האשמה הבלעדי רובץ על כתפי הממשלה, ומהבחינה הזאת אין שום דרך להסיר את הנטל מכתפיה ולהעבירו לאחרים.

מדיניות הזיגזג של הממשלה, של סגר, פתיחת הסגר וחוזר חלילה, שבאה תמיד לאחר אירוע כזה או אחר, או לאחר פיגוע, או אפילו לאחר טבח – ואני קורא למה שקרה ברחוב דיזנגוף טבח, כי השתמשו במושג טבח לאירוע אחר שבאמת היה טבח ואני גינתי אותו בכל פה, אבל האירוע הזה היה אמור להיקרא טבח בצד השני – אני חושב שהדבר הזה חייב לבוא לידי סיום.

גברתי השרה, אתם הבטחתם להוציא את עזה מתל-אביב. כזכור לך, ערב הבחירות ב-1992 – לצערי הרב, היו אז המון אירועים ביטחוניים, המון רציחות – הסלוגן שלכם, הססמה שלכם ערב הבחירות היתה: להוציא את עזה מתל-אביב; היה איזה ערבי עם כפייה וסכין, ודיברתם על הוצאת עזה מתל-אביב. אני יודע שמהבחינה הזאת היה צריך להגיע לאיזה שהוא מצב שאתם כל הזמן חתרתם אליו, מצב של הפרדה. אמרתם: צריך להפריד, צריך להגיע למצב שהם יחיו שם ואנחנו נחיה פה. לעומת זאת, אתם בהסכם אוסלו קיבעתם ואפילו הגדרתם את מספר העובדים שיגיעו מדי יום משטחי האוטונומיה לשטחי מדינת ישראל. אם כן, לא רק שלא הוצאתם את עזה מתל-אביב, אלא הכנסתם את עזה בריבוע יחד עם ערפאת לתוך תל-אביב.

אני שומע עכשיו שהולכים להביא 7,000 מרוקנים כעובדים זרים. אני כמובן מחייב כל התפתחות חיובית עם מרוקו.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

איפה זה היה כתוב?

סילבן שלום (הליכוד):

זה היה כתוב אתמול באחד העיתונים. את לא יודעת מזה?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

טוב שבאתי לכנסת.

סילבן שלום (הליכוד):

נכון ששר החוץ פרס בוועידת קזבלנקה, יחד עם שר האוצר, העלו בדיונים שם או אפילו סיכמו – אני כבר לא זוכר – שיביאו 7,000 מרוקנים לעבודה בישראל כעובדים זרים. אז עוד הפעם השאלה היא אם זה בדיוק סוג העובדים הזרים שצריך להביא במקום העובדים הזרים משטחי יהודה ושומרון. האם הלאומיות הערבית לא תעבוד גם כאן? אבל אני כמובן מברך על כל התפתחות – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת סילבן שלום, היו להם שם 350 אנשים להתייעץ אתם בסוגיה זו.

סילבן שלום (הליכוד):

אני מברך על כל התפתחות מדינית עם מרוקו, ושמחתי לשמוע היום גם על ההתפתחות המדינית עם תוניסיה, שאני חושב שהיא חיובית מאוד.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לומר שני משפטים בנושא של העובדים הזרים. גברתי השרה, הנושא של עובדים זרים בישראל הפך מזמן פארכה. הענישה, או החמרת הענישה בקנסות, לא מוכיחה את עצמו. כוחות השוק הרבה יותר חזקים מזה. וידוע על אלפי פועלים מרומניה, מגאנה, מכל מיני מדינות בעולם, שמגיעים לכאן ועובדים בכל תחומי העבודה.

אבל הפארכה הכי גדולה, שמתרחשת בריש גלי, לעיני כול, נוגעת לעוזרות הבית הפיליפיניות. ידוע לכול, שכמעט בכל בית, בעיקר באזורים מסוימים במדינת ישראל, התופעה הזאת קיימת. היא קיימת בהרחבה, וכולם מעלימים עין. למען האמת, אני גם לא מבין את הצורך בהגבלה דווקא בנושא הזה. אינני רואה הרבה ישראליות רצות לעשות את העבודה הזאת 24 שעות ביממה. אבל אם כבר יש חוק, או שתשמרו על החוק, או שתחליטו לוותר לפחות בנושא הזה שצורם את העין, שבכל מקום אתה רואה אותו. גברתי השרה, אני חושב שבסך הכול תעשי טוב גם עם מצפונך וגם עם המצב הקיים, אם תגיד: פה אני מוותרת, פה אין שום טעם, פה זה קיים, פה זה מושרש. כל אחד מוציא אישור שהוא חולה, או שסבתו חולה, או שאמו חולה. הדברים ידועים.

לגבי החוק הראשון, ההחמרה עם העבריינים שמלינים עובדים היא דבר נכון. טוב לעשות את זה. זה לא מנקה את הממשלה, אבל זה צעד חיובי. בנושא של העובדים הזרים, החמרת הענישה על-ידי הגדלת הקנסות, לדעתי לא תפתור את הבעיה. כוחות השוק שמשוועים לכוחות עבודה הם הרבה יותר חזקים מכך. ובעיקר בתחום האחרון שנגעתי בו, התחום של עוזרות בית, שלדעתי את חייבת בתוך תקופת כהונתך להביא את המצב או ללגליזציה של הנושא או לביעורו המוחלט. לדעתי, ביעורו המוחלט כמעט בלתי אפשרי. לכן הצד השני הוא הדבר הרלבנטי. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת סילבן שלום. גברתי שרת העבודה והרווחה, בבקשה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, לא אענה בפרוטרוט על כל ההצעות, אבל אני מודה שאענה על אלה שנראו לי גם מאוד עקרוניות בהערות שנשמעו, ותשובה עליהן גם עונה לחלק מחברי הכנסת.

קודם כול לגבי העיכוב שבהבאת החוק להארכת תוקפו. נכון שחוק איסור הלנה פקע תוקפו ב-17 בספטמבר. זה היה בתקופת פגרת הכנסת. אני רוצה גם לומר לחבר הכנסת סילבן שלום: להצעת החוק השנייה, שאני יזמתי, אין שום קשר לפיגוע האחרון שהיה בתל-אביב.

סילבן שלום (הליכוד):

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

זה לא בא בעקבות האירוע שהיה בדיזנגוף. מייד אסביר מדוע זה בא ומדוע זה כל כך חיוני, ולא רק מהסיבה הביטחונית. זה השתנה קצת. אנחנו השהינו את זה עוד שבועיים, כי רצינו להביא את זה יחד עם החוק הזה, הדן בהחמרת העונשים על עובדים שלנים בישראל ללא היתר. וכאן היה ויכוח בין שר המשטרה לביני. רצינו להביא את זה יחד. הוא פחד שהכנסת לא תאשר זאת, שכדאי לנו לשקול. לי יש דעה אחרת. בכל אופן, אני לא מביאה לכנסת תמיד רק דברים שאני בטוחה שהם יעברו. אבל אני חושבת שהשיקול לגבי הצעות החוק הללו איננו קשור בקואליציה ובאופוזיציה. את זה רציתי לומר לגבי האיחור שבהבאת החוק.

עכשיו אני רוצה להתייחס לכמה דברים מאוד מאוד מרכזיים. אני רוצה לקבוע חד-משמעית, שבהצעת החוק הזאת אינני באה כשליחה של מערכת הביטחון. בשבילי הנושא הזה של הלנת עובדים, ואני אכלול בזה היתר של כניסת עובדים זרים ללא רשיון למדינת ישראל, קודם כול ובראש ובראשונה – ואני אומרת את זה לחברת הכנסת גוז'נסקי – הוא פוגע בתנאי העבודה של אותם עובדים. לא היית כאן היום כאשר הצגתי את החוק. אבל כל מי שכמוך וכמוני רגיש לשכרו של העובד, לתנאיו של העובד, יודע שכל החקלאים, גם קבלנים, אבל זה בולט אצל החקלאים, שמעסיקים בייחוד ערבים פלשתינים שנכנסים מיהודה ושומרון, בכל הדרכים, על-ידי חבר כנסת זה וחבר כנסת אחר – ואני מדברת על חברי הכנסת שהם חברים בקיבוצים שעל קו התפר – משלמים להם שכר שונה מאשר לערבים פלשתינים שנשלחים על-ידי שירות התעסוקה. ערבי פלשתיני שנכנס מיהודה ושומרון מקבל שלישי, במקרה הטוב ביותר, בעד כל שעת עבודה, ממה שמקבל אותו פלשתיני שנשלח על-ידי שירות התעסוקה.

ולכן אנחנו באים כאן להילחם בו-זמנית בתופעה שהמשק הישראלי התרגל אליה מאז 1967. היה אז ויכוח גדול מאוד בממשלה. אני זוכרת. משה דיין היה בעד פתיחת השטחים לכניסה של עובדים פלשתינים; השר ספיר היה נגד. שניהם היו שרים באותה תקופה. וראש הממשלה דאז גולדה מאיר הכריעה בעד. זה המאבק. המשק הישראלי התרגל לכוח עבודה זול, והוא מעדיף ורוצה כוח עבודה זול.

עכשיו אני רוצה לומר גם לך, חבר הכנסת זאבי, שאנחנו למדנו, ולמדנו היטב, שבין אלה שאנחנו תופסים כעובדים באותם יישובים ובאותם משקים ללא רשיון, לא מעטים מהם הם מנועי שב"כ, הם ברשימות של שירות הביטחון. ואולי משום כך הם לא קיבלו אישור לעבוד בישראל. הם עובדים במשקים, והם מהווים את הסיכון החמור ביותר לביטחונה של המדינה, גם לביטחונה של אותו משק. ואנחנו יודעים על מקרים שקרו, גם בגוש-קטיף. הם היו, כולם, עובדים ללא רשיון.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת גולדפרב ולכל מי שהעלה את הנושא של עבודה ישראלית. אנחנו גם נכשלנו וגם לא נכשלנו. אם זה כישלון, הכישלון הוא בחינוך. אני מכירה הרבה מאוד אנשים, חלקם אנשים שעובדים אתי, שהם חברי מושבים, שלא הם ולא בני משפחתם עובדים במשקים שלהם. מי שעובד במשקים שלהם זה העובדים התאילנדים. ואני אגיע לחבר הכנסת דן תיכון ואבהיר בדיוק את עמדותי בנושא הזה. אני מתנגדת להעסקת העובדים התאילנדים יותר מכל עובד זר אחר. כשאומרים להביא עובדים זרים מטעמי ביטחון, אני מקבלת. הוויכוחים שלי עם הקבלנים קלים יחסית. עם החקלאים, לקטיף – הם קלים. כי כשהם מבקשים להביא עובדים לחצי שנה, ואין לנו להציע עובדים – ומייד אגע בעובדים הישראלים – – –

דן תיכון (הליכוד):

— — —

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

תיכף אגיע לחוק שלך, אספר מה היה עם החוק שלך.

יעקב שמאי (הליכוד):

גברתי, בגלל התאילנדים תהיה לנו מכת עכברים, כי הם אוכלים לנו את החתולים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זו גזענות לשמה. זאת הבעיה של התאילנדים?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חברי הכנסת, אני חושבת שהועלו כאן דברים מאוד רציניים. לגבי התאילנדים – כאשר הקבלנים או החקלאים מזמינים עובדים לקטיף, אלה עבודות עונתיות. הם מחזירים אותם במועד, או מבקשים הארכה ושומרים על התאריכים. העובדים התאילנדים, לפי הערכתי ולפי ניסיוני, חבר הכנסת תיכון – זה לנצח. ואם חקלאות במושבי צריכה, ברובה, להתנהל רק על-ידי עבודה זרה וזולה, יש לי סימן שאלה בנוגע לחקלאות במדינת ישראל, סימן שאלה גדול מאוד.

דן תיכון (הליכוד):

תציגי את זה על סדר-יומנו.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אבל אני רוצה לחזור לעבודה הישראלית. כשאני באתי למשרד העבודה והרווחה היו 147,000 דורשי עבודה. אנחנו הגענו היום ל-107,000. אני חושבת שלהוריד בשירות התעסוקה 40,000 מדורשי העבודה היתה משימה קשה מאוד. אחת הדרכים שנקטנו היא החמרה גדולה מאוד בשמירה על החוק. אנחנו גם קבענו בכנסת, יחד עם התוכנית למלחמה בעוני, שכל צעיר עד גיל 35, גם אם הוא משכיל – הוא מקבל בonus על כך אחרי ארבעה או שישה חודשים – חייב לקבל כל עבודה. רשומים היום, חברי הכנסת, בלשכות התעסוקה כ-11,000 ישראלים עד גיל 35, שחייבים ללכת לכל עבודה. 8,000 מהם הן נשים. אני לא אקח על עצמי בשום תנאי לחייב אשה לעבוד בבניין. חלק גדול מהנשים האלה הן נשים ערביות. הנשים הערביות, על-פי הנוהג והמסורת, לא יוצאות לעבוד מחוץ למקום יישובן. אנחנו נשארים עם 3,000. מתוך ה-3,000 האלה יש הרבה בגליל, ושם יש הרבה דרוזים והרבה ערבים שמוכנים לצאת לכל עבודה. אין לנו מה להציע להם, כי אין שם עבודת בניין.

קריאה:

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

רבותי, אני מצטערת, מי שאין לו זמן, אין לו זמן. מה אני יכולה לעשות? גם אני 21 שנים בכנסת ולא אנסו אותי אף פעם לשבת בישיבה. היה כאן דיון שנמשך כמעט שלוש שעות, ויש איזו זכות לשר גם להשיב.

היו"ר י' עזרן:

בהחלט.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני מבקשת, יעקב: אל תכריח. מי שלא רוצה, לא רוצה. שייפול החוק. זה ענייני? זה ענייני הפרטי? אני אחראית כאן לבד למה שקורה?

אני רוצה לומר לכם: יש לנו גם בעיה עם ישראלים, ויש לנו היום בשירות התעסוקה קבוצה מאוד מוגבלת שאנחנו יכולים לשלוח אותה לכל עבודה. בחקלאות כמעט אין דרישה מצד המעסיקים לעובדים ישראלים, כי במצב הקיים הם לא רוצים ולא מוכנים לשלם 1,624 שקלים לחודש, כי זו

בשבילם עבודה יקרה, לא עבודה זולה. יש לנו 4,000 עובדים מסובסדים בחקלאות. אנחנו לא מצליחים לנצל אלא 1,600, כי אין הזמנות מהמעסיקים.

לחבר הכנסת יעקב שמאי: כשאתה הבאת את חוק עובדים זרים, אתה זוכר, אני עשיתי אתך התניה. החוק שלך היה רק על עובדים זרים מחוץ-לארץ. כן, כן, לי יש זיכרון טוב. אני אמרתי לך: חבר הכנסת שמאי, בוא נרחיב את החוק גם לעובדי השטחים, כי כל עובד שטחים שנכנס לתוך מדינת ישראל ללא רשיון הוא על תקן של עובד זר.

יעקב שמאי (הליכוד):

תיקון להערה הזאת: חברת הכנסת תמר גוז'נסקי התנגדה שזה יחול על עובדי השטחים. שכנענו אותה בכך שהעובדים שמקבלים היתר מקבלים שכר מינימום בתנאים מלאים, ולכן היא תמכה בזה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

לכן הערתי לה.

יעקב שמאי (הליכוד):

את תראי שאני הצעתי את זה גם במקור.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני לא אכנס אתך עכשיו לוויכוח, אבל זה לא משנה, הוצאנו חוק טוב.

אני רוצה לומר לך: מה זה שאתה אומר שאין אכיפת החוק? קודם כול, האינפורמציה שהיתה בידיך היא כל כך לא מדויקת, וצר לי עליך. זה כבר שנה וחצי ששירות התעסוקה לא אחראי לכך, חבר הכנסת שמאי.

יעקב שמאי (הליכוד):

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת שמאי, אתה רואה שעל אף אי-סבלנותם של חלק מחברי הכנסת אני עונה לך.

לפני שנה וחצי זה עבר, לפי הנחייתי, למשרד העבודה והרווחה. אתה יודע מה היה אז בשירות התעסוקה. יש לנו היום יחידה, כבר למעלה משנה, שמונה 30 עובדים המצוידים בכל הכלים הדרושים לאכיפת החוקים. אני הנחיתי אותם לפני חודש להכפיל את היחידה כדי להתמודד עם הבעיות, ולא נצליח – אני אומרת לך – אם הממדים יהיו כל כך גדולים.

לכן, חברי הכנסת, ואני רוצה לומר זאת כהערה חד-משמעית, אנחנו חייבים להחמיר בעונשים, כי המדיניות שלנו חייבת להיות מדיניות של הרתעה, ורובם של העונשים הם על המעסיקים, כי הם עושים את העבירה.

רחבעם זאבי (מולדת):

רק על-ידי מאסר.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני אומרת לך, חבר הכנסת זאבי: מסתבר שאנחנו מוכרחים, גם בפני השופטים, להציג אלטרנטיבה. אנחנו לא יכולים לתת להם רק עונש אחד, מה גם שאני לא חושבת שבכל מקרה צריך להטיל רק מאסר.

התשובה הלפני-האחרונה שלי היא לחבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת דן תיכון, אני עניתי לך בהקשר של הדברים האחרים. אני מבינה את הבעיות. אני מעדיפה עובדי שטחים עם היתר, רק עם היתר, על פני עובדים זרים מחוץ-לארץ. אני חושבת שעובדים זרים מחוץ-לארץ הם פצצה חברתית. זה קרה בגרמניה, זה קרה בשבדיה וזה יקרה גם במדינת ישראל.

לחבר הכנסת סילבן שלום – וזו תשובתי האחרונה. בנאום, בדברי, אמרתי שלא נחמיר עם עקרות הבית באותה מידה שאנחנו מחמירים עם המעסיקים האחרים. אבל אני רוצה להסביר לך שיש לנו קושי גדול מאוד, מבחינת שמירה על צנעת הפרט, להיכנס לבתים שאנחנו יודעים שמעסיקים בהם עובדות פיליפיניות בלי רשיון ולקיים את צו המעצר. היו על כך הרבה דיונים בוועדת השרים לענייני חקיקה. יכול להיות שהדבר היחיד שאנחנו יכולים לעשות ואנחנו חייבים להתפנות אליו – אני מודה שלא יודעים למה להתפנות קודם – הוא לקיים מעקב אחרי כל אותן חברות פרטיות, שעובדות די בגלוי בהבאת אותם עובדים.

סילבן שלום (הליכוד):

צריך לבטל את זה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

בכך סיימתי בקיצור את דברי תשובתי, ואני מבקשת, אדוני היושב-ראש, להעמיד את החוקים להצבעה.

יהושע מצא (הליכוד):

לאיזה ועדות?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

הראשון, חוק איסור הלנה – לוועדת הפנים ואיכות הסביבה; השני, חוק עובדים זרים – לוועדת העבודה והרווחה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה, גברתי השרה.

כיוון שאין הצעות אחרות, אנחנו עוברים להצבעה.

דן תיכון (הליכוד):

זו קריאה ראשונה.

היו"ר י' עזרן:

הצעת חוק איסור הלנה (תיקוני חקיקה) (הוראות שעה) (קיום תוקף), התשנ"ה–1994, קריאה ראשונה – מי בעד? ופירוש הדבר להעביר לוועדת הפנים. מי נגד? ופירוש הדבר להסיר.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 26

נגד – 5

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק איסור הלנה (תיקוני חקיקה) (הוראות שעה) (קיום תוקף), התשנ"ה–1994, לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

26 בעד, חמישה נגד, שני נמנעים. אני קובע שהחוק עבר בקריאה ראשונה, והוא ירד לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנתו לשם השלמתו.

כעת אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק עובדים זרים, גם כן בקריאה ראשונה. מי בעד? מי נגד?

יהושע מצא (הליכוד):

הוא עובר לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר י' עזרן:

לוועדת העבודה והרווחה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 23

נגד – 7

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק עובדים זרים (העסקה שלא כדיון) (החמרת עונשים) (תיקון), התשנ"ה–1994, לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

23 בעד, שבעה נגד, אין נמנעים. אני קובע שהחוק הזה עבר בקריאה ראשונה וירד לוועדת העבודה והרווחה לשם השלמתו והכנתו לקריאה שנייה ושלישית. תודה.

הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – תוצאות האימוץ כלפי צד שלישי), התשנ"ד-1994

(הצעת חבר הכנסת ר' נחמן)

היו"ר י' עזרני:

אנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק א'תתנה, הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – תוצאות האימוץ כלפי צד שלישי), התשנ"ד-1994. חבר הכנסת רון נחמן ינמק מהמקום ותשיב שרת העבודה והרווחה. בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – תוצאות האימוץ כלפי צד שלישי), התשנ"ד-1994.

סעיף 16 לחוק אימוץ ילדים מסדיר את יחסי הילד המאומץ והוריו וקובע כי בין שניהם ישררו יחסי הורה-ילד רגילים מבחינת כל דין.

סעיף 35 לחוק קובע כי כל חיקוק ומסמך שמדובר בו בילדו של אדם ייחשב לצורך זה גם ילד מאומץ כילדו של אותו אדם. אך בהמשך הסעיף מופיע: "והוא כשאין כוונה אחרת מפורשת או משתמעת". משמעות מלים אלה היא, שכל צד להסכם יכול לקבוע במפורש או במשתמע, כי ההסכם לא יכלול ילדים מאומצים, וכך יותיר החוק את העניין בידי מנסחי ההסכם.

הצעת חוק זו שאני מגיש לכנסת באה לקבוע כי יחסי הורה-ילד הקיימים בין ילד מאומץ להוריו יהיו בתוקף כלפי כולם, ולא ניתן יהיה להוציא על-ידי הסכם כולל ילדים מאומצים מהגדרתו של ילד.

כך לא תתעורר בעיה בקופת-חולים כאשר ילד מאומץ מגיע לקבלת טיפול כבן משפחה ונאמר לו כי אין הוא נחשב כילד של הוריו המאמצים לעניין זה. זאת, כיוון שבמשתמע הוא הוצא לפי החוק אל מחוץ להגדרת ילד בקופת-חולים. אני מציע לקבוע בחוק, כי ילד מאומץ הרי הוא ילד לכל דבר כלפי כולם, ללא יכולת של כל צד בחוזה לשנות זאת כרצונו.

היו"ר י' עזרני:

תודה. בבקשה, גברתי השרה, אם את מסכימה, מהמקום.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק הזאת הוגשה על-ידי שני חברי הכנסת, חבר הכנסת רון נחמן וחבר הכנסת יורם לס. כך כתוב על הצעת החוק. זוהי הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – תוצאת אימוץ כלפי צד שלישי), התשנ"ד–1994, של שני חברי הכנסת.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חוק אימוץ ילדים, התשמ"א–1981, קובע בסעיף 16, כי האימוץ יוצר בין מאמץ למאומץ אותן חובות וזכויות הקיימות בין הורים ובין ילדיהם.

על-פי הצעת החוק של חברי הכנסת נחמן ולס, יש להוסיף בסעיף האמור את המלים: "גם כלפי צד שלישי". זאת במטרה להשוות את זכויות הילד המאומץ לאלה של הילד הטבעי גם כלפי כל אדם או גוף אחר.

האמת היא, שנושא זה כבר מוסדר בסעיף 35 לחוק האימוץ, הקובע שבכל חוק, תקנה או מסמך שנזכר בו הביטוי "ילד", כולל ביטוי זה גם ילד מאומץ. והביטוי "הורה" כולל גם הורה מאמץ. מכאן נובע שזכויות ילד מאומץ שוות הן לאלה של כל ילד.

אדוני היושב-ראש, עולה מכך כי למעשה אין צורך בתיקון החוק לעניין זכויות הילד המאומץ.

אולם מאחר שאני מסכימה לתוצאה שמציעי החוק מבקשים להשיג, אינני מתנגדת ואני מסכימה וממליצה שהנושא ייבדק בוועדה בכנסת, שמא יש מקום לנסח זאת ביתר בהירות.

לפיכך, אדוני היושב-ראש, אני מציעה ומסכימה להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, גברתי השרה. אנו נעבור להצבעה. אבל לפני כן תיקון קטן: הצעת החוק היא של חבר הכנסת רון נחמן וחבר הכנסת יורם לס. משום מה נשמט בהדפסה שמו של חבר הכנסת יורם לס, ואני אינני רוצה לקפח את זכותו.

אנו עוברים להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – תוצאת האימוץ כלפי צד שלישי), התשנ"ד–1994. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון תוצאת האימוץ כלפי צד שלישי),

התשנ"ד-1994, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

11 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק הזאת עברה בקריאה טרומית לוועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה.

הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחים (מס' 4), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר י' עזרן:

כעת, רבותי, לנושא הבא: הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחים (מס' 4), התשנ"ה-1994, בקריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את הצעת החוק יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת יוסי כץ. בבקשה.

יוסף כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מביא לקריאה שנייה ושלישית את הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחים (מס' 4), התשנ"ה-1994.

עד כמה שיישמע מוזר, המצב הקיים הוא שפקודת הרוקחים אוסרת על רוקחים למכור תרופות אלא לפי מרשם חתום בידי רופא, רופא שיניים או רופא וטרינרי. כלומר, האיסור חל על כל סוגי התרופות בלי שום קשר לשאלה אם לפי הכללים של משרד הבריאות הם מחייבים מרשם של רופא או לא.

הצעת החוק הזאת באה להתאים את המצב למציאות. והמציאות היא שאנחנו נכנסים לבתי-המרקחת ומקבלים מהרוקח תרופות רבות ללא מרשם רופא. ניקח לדוגמה את התרופה השכיחה ביותר,

"אקמול". את התרופה הזאת מקבלים מהרוקח ללא מרשם רופא, אבל נכון להיום הרוקחים מבצעים למעשה עבירה פלילית בכך שהם מוכרים תרופה כזאת ללא מרשם רופא.

מטרת הצעת החוק, שעברה ללא הסתייגויות בהכנה לקריאה שנייה ושלישית, היא בסך הכול להתאים את המצב למציאות ולקבוע שרוקח יוכל מעתה למכור באופן חוקי תרופות ללא מרשם רופא כאשר מדובר בתרופות שאגף הרוקחות במשרד הבריאות קבע שהן תרופות שאין צורך בהן במרשם רפואי. כמובן, זה גם לפי ההנחיות של היצרנים. בכל אופן, התוצאה של הצעת החוק הזאת תהיה שהרוקחים יוכלו למכור תרופות כאלה ללא מרשם של רופא.

אני מבקש את אישור הכנסת להצעת חוק זו. תודה.

דן תיכון (הליכוד):

מותר לשאול אותך שאלה?

יוסף כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

בהחלט.

היו"ר י' עזרני:

בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

בהזדמנות זו ששר הבריאות נוכח כאן, מדוע לא תפעל לביטול הפיקוח על מחירי התרופות בבתי-המרקחת?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זו שאלה לפסח – מה נשתנה?

יוסף כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אינני חושב שבמסגרת הזאת יש טעם לענות על שאלה שנוגעת גם בנושא של פיקוח על מחירים והיא חורגת – – –

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, אל תרקח לנו כעת תרופה חדשה וחוק חדש ותערב כאן גם את המחירים עם הרוקחים. רוקח מרקחת, כל הכבוד, אבל זה לא הזמן.

דן תיכון (הליכוד):

מה לא הזמן?

היו"ר י' עזרן:

אנחנו מדברים על רוקחים, ואתה מדבר על תרופות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני השר, אתה בעד?

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, אנו עוברים עתה להצבעה על הצעת החוק.

הצבעה מס' 6

בעד סעיף 1 – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר י' עזרני:

אם כן, תשעה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים – אני קובע שהצעת החוק לתיקון פקודת הרוקחים (מס' 4) עברה בקריאה שנייה.

כעת, רבותי, אנחנו מצביעים על החוק בקריאה שלישית.

הצבעה מס' 7

בעד החוק – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק לתיקון פקודת הרוקחים (מס' 4), התשנ"ה–1994, נתקבל.

היו"ר י' עזרני:

תשעה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. ובכן אני קובע שהחוק לתיקון פקודת הרוקחים (תיקון מס' 4), התשנ"ה–1994, נתקבל בקריאה שלישית וייכנס, בשעה טובה, לספר החוקים של מדינת ישראל. תודה, אדוני יושב-ראש הוועדה. אני מברך אותך שתצליח להעביר עוד חוקים טובים כאלה.

דן תיכון (הליכוד):

לא להיסחף, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרני:

למה לא? הצבעת בעד. סימן שזה חוק טוב.

דן תיכון (הליכוד):

אבל לא להיסחף, זה לא חוק טוב.

**הצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 18),
התשנ"ה-1994**

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, אנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 18), התשנ"ה-1994, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את הצעת החוק יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה.

זה חוק טוב, חבר הכנסת תיכון?

דן תיכון (הליכוד):

זה חוק טוב, אבל לא מספיק טוב.

היו"ר י' עזרן:

אין מספיק לטוב.

יוסף כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית הצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 18), התשנ"ה-1994.

לקחתי ברצינות את דבריו של יושב-ראש הישיבה, ואכן מונחת לפנינו הצעת חוק שיש בה משום שיפור, בחלקו מהותי, של הזכויות של משפחות חיילים שנספו במערכה ונפגעי פעולות איבה.

שני סוגי תיקונים לפנינו: ראשית, תיקונים קוסמטיים, שיש בהם משום צילום מצב קיים. רוב הסעיפים מקנים זכויות בהתייחס לאחוז מסוים משכר בדירוג האחיד. בינתיים השתנו סולמות השכר. היום הדירוג האחיד נקרא "דירוג מינהלי", הוא דירוג מינהלי חדש, והתיקון הקוסמטי מתבטא בכך שהסכומים נקובים באחוזים מהדירוג המינהלי החדש. אין בכך משום שיפור, וכמובן, אין משום שינוי, אלא צילום מצב קיים.

אבל אנחנו מביאים בפני הכנסת גם כמה תיקונים מהותיים שמשפרים את הזכויות, ואני אפרט את עיקרי התיקונים.

התיקון הראשון, בסעיף 1, נוגע לבן שנפל ויש לו אב טבעי ואב חורג. לפי המצב הקיים, כאשר בן נופל ויש לו אב טבעי ואב חורג מנישואים שניים, רשאי קצין התגמולים לתת תגמולים רק לאותו הורה שהוא שוכנע שמחסורו של הנספה היה עליו לאחרונה – זאת אומרת, מבחן כלכלי – או שמחסורו של ההורה היה על הנספה סמוך לפטירתו. בעצם יש מקרים שבהם נשללת מאחד ההורים הזכות לקבל את הקצבה.

אנחנו מציעים להקנות לקצין התגמולים סמכות, שיקול דעת, לתת את התגמול לשני ההורים, גם להורה הטבעי וגם להורה החורג. זה התיקון הראשון.

התיקון השני, בסעיף 4, מקנה תוספת של 10% לתגמולי אלמנה כאשר היא מגיעה לגיל 60. ככל שהגיל עולה, יש בעיות של בריאות, ולכן יש כוונה בהצעת החוק הזו להקנות תוספת של 10% לזכאים שהגיעו לגיל מתבגר.

באותה מידה מציעה ההצעה בסעיף 6 תוספת של 10% להורים שכולים, כאשר אחד מהם מגיע לגיל 65, וכאשר הם בודדים – לאב שכול כשהוא מגיע לגיל 65, ולאם שכולה כשהיא מגיעה לגיל 60.

תיקון אחר הוא בסעיף 9. אלמנת נספה מקבלת היום מענק ראשוני אחרי האסון. זה מענק לא גדול של 2,142 שקלים, והוא נוסף, כמובן, לתגמולים. בהצעת חוק זו אנחנו מציעים לקבוע תשלום מענק נוסף שבע שנים אחרי קבלת המענק הראשון, והתיקון הזה יחול גם על אלמנות מלחמה ותיקות.

בסעיף 12 אנחנו מציעים שינוי לגבי הורים שכולים שמקבלים, כידוע לכם, את הקצבה בהתחשב בהכנסה שלהם. אנחנו מציעים שלא להביא בחשבון בהכנסתם של הורים שכולים קצבת נכות כללית שהם מקבלים ובמצב הקיים היום גורמת להפחתת הקצבה שלהם. אנחנו מציעים שלא להביא אותה בחשבון – להוציא אותה ולהקנות להם את מלוא הקצבה.

בסעיף 13 דנים בבן של נספה. כאשר הוא מגיע לגיל 30, הוא נעשה זכאי למענק כלשהו. אם הוא נישא לפני כן, הוא זכאי למענק מלא בסך 53,538 שקלים. אם הוא לא נישא ומגיע לגיל 30, הוא מקבל היום 80% מהמענק. מוצע כעת לתת לו מענק שלם, היינו את מלוא המענק, כאשר הוא מגיע לגיל 30.

בסעיף 14 אנחנו מציעים שכל התיקונים שפירטתי, בין התיקונים הקוסמטיים ובין התיקונים המהותיים, יחולו גם על משפחות נפגעי פעולות איבה, והן יזכו לאותן הטבות המפורטות בהצעה.

אני יודע שההטבות האלה אינן מסוגלות לנחם את המשפחות, אבל יש בהן ביטוי לאהדה ולאהבה שמקננים בלב כולנו כלפיהן.

אני מודה למשרד הביטחון על יוזמתו הברוכה ולחברי ועדת העבודה והרווחה, ואני מבקש מהכנסת
לאשר את ההצעה המובאת לכאן, ללא כל הסתייגויות, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה, אדוני יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה.

ובכן נעבור כעת להצבעה בקריאה שנייה על הצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים
ושיקום) (תיקון מס' 18), התשנ"ה-1994. אנחנו נצביע על סעיפים 1 עד 14. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 8

בעד סעיפים 1-14 – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-14 נתקבלו.

היו"ר י' עזרן:

שבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהחוק הזה עבר בקריאה שנייה.

וכעת, רבותי, אנחנו מצביעים על החוק בקריאה שלישית.

הצבעה מס' 9

בעד החוק – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 18),

התשנ"ה–1994, נתקבל.

היו"ר י' עזרן:

שמונה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע שגם החוק הזה עבר בקריאה שלישית וייכנס לספר החוקים. בשעה טובה, ושלא נצטרך לא לשיקום ולא לתגמולים. בשעה טובה, שהחוק הזה יפתור בעיות, אבל לא שאנחנו מצפים להן.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר י' עזרן:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונח היום על שולחן הכנסת דין-וחשבון כספי מטעם משרד האוצר – החשב הכללי, ליום 31 בדצמבר 1993, חלק ב'. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה.

הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון), התשנ"ה–1994; הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ה–1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר י' עזרני:

רבותי, אנחנו עוברים כעת לדיון משולב בהצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון), התשנ"ה-1994, ובהצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1994, בקריאה ראשונה. יציג את הצעות החוק במשולב שר הבריאות. בבקשה, אדוני השר.

שר הבריאות א' סנה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מעלה בקריאה ראשונה שני תיקונים לחוק ביטוח בריאות ממלכתי. הראשון, עניינו מועד תחולת החוק. כזכור לכולנו, כשאושר החוק לפני כארבעה חודשים, רבים תהו והביעו ספק אם ייכנס החוק לתוקפו במועד. זאת בגלל סעיף 71 שהתנה והתלה את תחולת החוק בתחיקתו של חוק אחר: חוק מימון ארגוני העובדים. בינתיים נעשו כל ההכנות הדרושות במערכת הביטוח הלאומי ובמערכת הבריאות להתחיל לבצע את החוק ב-1 בינואר, והממשלה החליטה לבטל את הזיקה בין תחולת החוק לבין אותו חוק מימון ארגוני עובדים. לכן ההצעה אומרת, שתחולתו של החוק תהיה ביום כ"ט בטבת התשנ"ה, 1 בינואר 1995, ואני אבקש, כמובן, להצביע בעד השינוי הזה שיאפשר לנו לבצע כבר בתחילת 1995, כפי שתכננו, את החוק העקרוני והחשוב הזה.

כל מה שמופיע בהצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2) הוא רצף של תיקונים שמרביתם טכניים, חלקם אפילו תיקון של טעויות קולמוס שנפלו בהצעת החוק. בכל אופן, אני אבקש להפנות את תשומת הלב ולהתייחס לנקודות מספר במכלול של תיקון מס' 2.

עיקר השינויים נועד להקל את סידורי הרישום של מבטחים, אלה שלא היו מבטחים, צעירים החל מגיל 18 ואחרים – להקל את תקנות הרישום שלהם באחת מקופות-החולים. יש פה סעיף 5, שעליו הועלה הספק. אמר זאת גם היום חבר הכנסת פרופסור לס, שהעלה חשש שמא אוכלוסיות מסוימות, והן דווקא מן האוכלוסיות הנזקקות, ישלמו יותר. ברצוני להבטיח לחברי הכנסת, והנתונים מונחים לפני, כי האוכלוסיות האלה תשלמנה אותו דבר, ברובן פחות, ואלה שישלמו יותר – מדובר בשקלים בודדים לחודש.

אומר כך: מקבלי קצבאות זיקנה ושאיירים, נכות והבטחת הכנסה, שעד כה שילמו בין 51 ל-84 שקלים ליחיד, ישלמו כעת 43 שקלים. מקבלי קצבאות שהם בעלי פנסיה שתשלום המינימום שלהם היה 84 שקלים – וכמובן, מעל זה היו תשלומים גדולים יותר – היחיד ישלם היום 88 שקלים, וזה בעצם אותו סכום, שווה למינימום ששילמו עד היום. גם מקבלי קצבאות ארוכות מועד, שתשלום המינימום בהן היום הוא 99 שקלים, ישלמו עכשיו על-פי החוק 4.8% ממחצית הקצבה, כאשר התחום הזה מקיף את רוב הטווח של הקצבאות, אם לא כולו. המשמעות היא שהאנשים האלה ישלמו פחות. סטודנט שאינו עובד משלם היום כ-30 שקלים חדשים, ולאחר החלת החוק ישלם כ-40 שקלים. זו אולי העלייה המהותית היחידה בין כל האוכלוסיות. מקבלי פנסיה מוקדמת – היום המינימום ליחיד הוא 112 שקלים. לאחר התיקון הם ישלמו 4.8% ממחצית הפנסיה, וברור שלכל טווח הפנסיות למעשה מדובר בתשלום נמוך יותר. מובטלים ובלתי מועסקים – המינימום ליחיד היום 99 שקלים, ולאחר החלת החוק הם ישלמו 43 שקלים; פחות מחצי.

התעכבתי פה על הפרטים כיוון שרציתי להפיס את דעתם של כל החוששים שמא יש פה איזה מיסוי גרגסיבי, ולא היא. מדובר פה בהפחתה במיסוי לאוכלוסיות היותר-חלשות.

עוד דבר עקרוני. התיקון הזה, בכל הנוגע לענייני הגבייה והחלוקה מעביר את האחריות ממשרד הבריאות למשרד העבודה והרווחה, באשר הביטוח הלאומי הוא הנושא בעיקר עבודת הגבייה, ולאחר מכן החלוקה. הרישום נשאר בסמכות משרד הבריאות.

יש פה עוד תיקונים מספר, אבל הם, כאמור, טכניים במהותם. בין השאר נקבעה פה היכולת של מי שמרגיש את עצמו נפגע מדרך הרישום שלו לתבוע – לבוא אל בית-הדין לעבודה ולתבוע את מנכ"ל משרד הבריאות ואת שר הבריאות אם הרגיש נפגע.

אלה עיקרי התיקונים. כאמור, התיקונים הם טכניים באופיים, לא מהותיים ופשוט נועדו לסגור כמה פרצות בחוק, לאפשר לביטוח הלאומי לעשות את עבודתו, ואני מבקש שגם לתיקון מס' 2 תיתן הכנסת את אישורה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. רבותי, יש לנו כאן רשימה ארוכה מאוד, למעלה מ-50 נרשמים לדיון הזה. שלוש דקות. אני מאוד מבקש מרבותי חברי הכנסת שישתדלו, אם אפשר, לדייק.

ראשון הדוברים בדיון החשוב הזה, חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

לא חבר הכנסת מירום?

היו"ר י' עזרן:

לא. הוא ויתר לך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ב-1 בינואר תנותק קופת-החולים הראשית של ההסתדרות מן ההסתדרות. בימים אלה דנה הממשלה בהצעה שבה משלם המסים יישא בהתחייבויות של קופת-החולים הכללית. התחייבויותיה של הקופה הן למעלה מ-4.5 מיליארדי שקל.

בכל חברה, בכל מוסד, יש שני צדדים למאזן: צד אחד הוא נכסים וצד שני הוא התחייבויות. לקופת-חולים היו נכסים במיליארדים. הדעת נותנת, שכשיש התחייבויות יממשו את הנכסים, ימכרו אותם, ישעבדו, יקבלו הלוואות. מה עושים כאן? אני מודיע לכם, רבותי, שהנכסים האלה בסכומים של מיליארדים נמצאים בידי ההסתדרות כמוסד. הם הועברו להסתדרות, ואם החברה שהנכסים נמצאים בידה תפורק, הנכסים יישארו בידי חברת העובדים. כך כתוב. הם הוברחו מקופת-חולים, האגודה נותנת השירות הרפואי, אל ההסתדרות כמוסד. אנחנו, משלם המסים, נישאר עם החולים, וההסתדרות עם הנכסים.

אמרו קודם, שתמורת הסכומים שמשלם המסים, כל אחד מאתנו, יעביר לכיסוי ההתחייבויות, הנכסים יעברו לממשלה. אחר-כך הם אמרו שישועבדו לממשלה. היום אומרים שהם יינתנו כאופציה – אופציה שהממשלה תרכוש אותם. רבותי, אנחנו נמצאים היום שוב בפני מצב שבו הממשלה הזאת לוקחת את משלם המסים ומשתמשת בו כאמצעי להעברת אמצעים למשק המפלגתי שלה. מדיניות פרוטקציוניסטית. אנחנו, משלמי המסים, נתבעים למלא את ההתחייבויות ולשלם אותן. לא נשמע כדבר הזה.

שמעתי קודם את שרת העבודה והרווחה, והיא רגישה, בצדק, למצבם של השכירים ושל העובדים ושל המפרנסים. איך הממשלה הזאת מעזה לקחת מאתנו את 4.5 מיליארדי השקל ולהשאיר את הנכסים בידי ההסתדרות? איך מעזים? אני לא מדבר על תלונה שהגשתי למשטרה על עבירות פליליות שנעשו במשך שנים. המשטרה תחקור ואחכה לתוצאות החקירה. אני מדבר על הצעד שנעשה היום, ואני מבין, חבר הכנסת יורם לס, מהשתיקה שלך ומהעדר קריאות ביניים בנושא מאוד חשוב לך, שאתה מבין מה קורה כאן ואתה לא יכול להשלים עם כך. ואם אתה חושב שנעשה כאן צעד נכון, תעלה על הבמה ותאמר את זה.

יורם לס (העבודה):

אעלה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ואני מבקש מהשר לומר איך אתם מעזים לעשות את זה, איך אתם מעזים לקחת מיליארדי שקלים ממשלם המסים להוצאות שאסור שתהיינה, שגורמות לאינפלציה שהיא המס הכבד ביותר על ציבור השכירים. האינפלציה במדינת ישראל נוצרת כתוצאה מהוצאות יתירות של הממשלה, מתמיכות ללא גבול כמעט, פרוטקציוניסטיות, בקיבוצים – שפעם אחת הם עסקים לצורך הסדר חובות, ופעם אחת הם לא עסקים לצורך פדיון קרקע – בקופת-חולים, כפי שאנחנו עדים עכשיו. אפליות בכל נושא.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר לך, אנחנו עומדים לפני הפעלת החוק וכבר יש שני תיקונים, עוד לפני שהחוק הופעל. אנחנו לא יכולים להסכים לכך. אנחנו נעמוד מעל הבמה הזאת ויום-יום שעה-שעה ובכל הזדמנות אנחנו נעלה ונצביע כאן על מעשיכם שהם בבחינת כזב, ברוב הקואליציוני שיש לכם, בכוח שיש לכם, בחוצפה שיש לכם.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין. חבר הכנסת רן כהן, בבקשה. אני מאוד מבקש להצטמצם במסגרת הזמן.

יורם לס (העבודה):

אין הרבה דוברים.

היו"ר י' עזרן:

אם אדוני רוצה לקחת תורו של מישהו, אני מסכים.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להעיר רק שתי הערות. אני מאוד תומך בשני התיקונים המוצעים. אני חושב, שבמקום לבוא לכאן ולברך ברכה גדולה וחמה ומלאה ומכל הלב על כך שהממשלה הזאת מרימה נטל אדיר, שכל הממשלות הקודמות לא הרימו – היא מכוננת חוק ביטוח בריאות ממלכתי שיבטיח בריאות ושירותי בריאות לכל האזרחים במדינה על-פי החוק – דווקא היום מנסים להתגולל על הממשלה.

לאחר דבריו של חבר הכנסת ויינשטיין, אני מבקש להעיר שתי הערות. האחת, ההסתדרות היא זו שבאה ואמרה: אין התניה של הפעלת חוק ביטוח בריאות ממלכתי בחקיקת חוק מס ארגון. לו נהגנו על-פי החשדנות של חבר הכנסת ויינשטיין, היינו באים ואומרים: לא יופעל חוק ביטוח בריאות ממלכתי כל זמן שלא יובטח חוק מס ארגון כדי לממן את ההסתדרות. ואילו שר הבריאות והנהגת ההסתדרות החדשה באים לכאן לומר: לא, קודם כול שירותי בריאות לאזרח. ועל כך אנחנו מקפידים וגאים.

לטענה השנייה. חוב של קופת-חולים בסך 4.5 מיליארדי שקל נוצר אומנם בגלל כישלון ניהולי של הנהגת קופת-חולים וההנהגה הקודמת של ההסתדרות. אבל שאף אחד לא ירחץ בניקיון כפיו. מי שהיתה אחראית למדיניות הבריאות שנים רבות זו הממשלה של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, והממשלה לא יכולה לפטור עצמה מאחריות משום שהיא קיצצה בתקציבי הבריאות והיא זאת שידעה מה נעשה בקופת-חולים ולא הביאה לתהליך הבראה.

אנחנו באים להציע היום תהליך הבראה שבו משלמים גם הממשלה, גם ההסתדרות, גם קופת-חולים וגם העובדים. כאשר באים בהצעה כזאת, שבה כולם נושאים בנטל, אז באים להתגולל עלינו?

עניין אחרון. אני רוצה לומר לידידי חבר הכנסת יורם לס, נכון שקיימת בעיה של תשלום גם של מי שמקבל גמלה. אבל צריך לזכור, גם אם זה נקרא מס בריאות, לא מדובר על מס במשמעותו הרגילה. מדובר בשירותי בריאות, וכל מי שמקבל ביטוח של שירותי בריאות צריך לשלם. אי-אפשר להקטין את מספר משלמי מס הבריאות, בוודאי לא לפטור מתשלום מס הבריאות, ולהבטיח את הדבר העיקרי שקיים בחוק. הדבר העיקרי שאנחנו נקפיד עליו בחוק הוא סל שירותי בריאות ראוי לשמו, לא ברמה נמוכה אלא ברמה גבוהה מאוד, כפי שראוי שמדינת ישראל תיתן לאזרחיה.

מי שרוצה לכרסם ברמת הגבייה הוא שטומן פח להפלתו של חוק הבריאות. כשנגיע פעם לעידן יותר טוב שבו לא תהיה גבייה של מס בריאות לחוד, אלא כל המס לבריאות ייגבה על-ידי מס הכנסה, אז המס יהיה פרוגרסיבי, אז יהיה גם פטור לרמות ההכנסה הנמוכות, אז יהיה טוב.

אבל בינתיים קופת-החולים הכללית, חבר הכנסת לס – שאתה תומך בשלטון הישן שלה וגם בהווה החדשה, אני מקווה – לא פוטרת אף אחד מתשלום מס אחיד. אי-אפשר לבוא לכאן ולהציע שעכשיו, כאשר אנחנו רוצים שהתחולה תהיה על עוד 300,000 אנשים שלא מקבלים שירותי בריאות, שבהזדמנות החגיגית הזאת נפחית את הגבייה באוכלוסייה שמקבלת גמלה.

להערכתי, חלק ניכר מהאוכלוסייה הזאת ישלם לפי החוק הזה פחות מכפי שהוא משלם היום. ההסתדרות בהנהגה הקודמת העלתה את הסכום ל-99 שקלים מינימום לכל האוכלוסייה, בה בשעה שעל-פי החוק הזה יוצא שלחלק מן האוכלוסייה הסכום יהיה פחות מ-50 שקלים לחודש.

בואו נשמור גם על רמה גבוהה של סל שירותי בריאות וגם על תשלום פרוגרסיבי. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה. חן חן. חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רון נחמן.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, אתה מביא לכאן הצעת חוק שבאה להפריד בין הנהגת חוק בריאות ב-1 בינואר לבין אותו סעיף שקשר את הפעלת חוק הבריאות להנהגת מס ארגון או מס רווחת האדם. לכאורה כוונתך רצויה. למה לנו להתעסק עכשיו בדבר שאין עליו הסכמה, מס ארגון, מס רווחת האדם? בואו נפריד בין השניים, נפעיל את מערכת הבריאות ב-1 בינואר ונראה. אם נספיק להגיע עד 1 בינואר לחוק מס ארגון, בסדר. אם לא, אולי זה יהיה ב-1 בפברואר, ואולי לא נורא אם בכלל לא. לכאורה, מה יכול להיות יותר נעלה ממטרה כזאת?

אבל, אדוני השר, אתה יודע שאין הדברים נכונים. אתה בהצעתך, בשם הממשלה, הולך לכסות על קנוניה, במפורש על קנוניה, ששותפים לה ההנהגה החדשה, לכאורה חיים חדשים ואיומים של הנהגת ההסתדרות יחד עם שר האוצר והממשלה, משום שאתם לא מוותרים על מס ארגון ומס רווחת האדם ולא אומרים לציבור: אנחנו נפטור אתכם מזה גם במחיר פגיעה בהסתדרות, או שההסתדרות תצטרך לכסות את תקציביה ממכירת נכסים. אתם הולכים להעביר את הנושא של מס

ארגון בדרך עוקפת חוק. אתם הולכים לעשות את זה כגנבים בלילה, במחתרת; לעשות את זה בהסכם עם כל המעסיקים ולתת לזה את התוקף החוקי על-ידי חתימת שר האוצר או שרת העבודה והרווחה על הרחבת ההסכם הקיבוצי, ועל-ידי זה לא להביא לכאן לחקיקה שום מס ארגון ומס רווחת האדם, אבל אותו כסף לקבל בדרך עוקפת.

כמובן, קודם כול זו פגיעה בהסתדרות. ההסתדרות שוב תקבל את המס לא על-ידי חבר שרוצה להיות חבר הסתדרות, לא על-ידי חבר שמתנדב להיות חבר הסתדרות, ומכאן באמת ההסתדרות תהיה כוח של עובדים ותוכל להילחם בממשלה במידת הצורך על זכויות העובדים, אלא הכול יהיה בהסכם עם המעסיקים. המעסיקים גובים מהעובדים, המעסיקים מעבירים את הכסף להסתדרות. נו, ברצות המעסיקים יעבירו, ברצותם לא יעבירו. איך הסתדרות כזאת, שכפופה לחשבון הבנק של המעסיקים, יכולה להילחם למען זכויות העובדים? הרי היא כפופה קודם כול למעסיקים.

והרי כל העסק הזה נעשה בהסכמת שר האוצר ובחתימתו החוקית. יוצא מזה, שהיא גם לא יכולה להילחם נגד הממשלה. יוצא מזה שההסתדרות הופכת להיות בובה. דיבורים רמים בפיה, מפי חיים רמון וחבריו ואנשי מרצ שישבו כאן, אבל למעשה הם הולכים להיות בובות, מריונטות, של ממשלת ישראל, של המעסיקים. לעולם הם לא ייצגו את העובדים – ראה ויתורם הקרוב על תוספת היוקר לשכירים, כשהם יחליטו שאין צורך בכלל בתוספת יוקר אלא רק בהסכמי שכר.

האם לזה התכוונתם? האם את זה אתה מביא לכאן, אדוני שר הבריאות, בעוז רוח? האם אינך יודע שההסדר הזה לא רק שהוא מכפיף את ההסתדרות לממשלה ולמעסיקים ומוציא את הרוח ממפרשיה לטובת העובדים, אלא כל מטרתו גם להעביר את כל כספי מס הארגון רק לארגון אחד שנקרא הסתדרות? לקחת מעובדים ומעצמאים, מאנשים שהם בכלל לא חברי הסתדרות או שהם רוצים להיות חברי הסתדרות אחרת, שכל החיים הם בהסתדרות אחרת, שאינם מעוניינים שהכסף שהם נותנים יוצא, מעבר לנושא של זכויות העובדים – אם זה אזרח שומר שבת, למשל – לפעולות חילול שבת; הוא אינו מעוניין במעונות "נעמת" אלא מעוניין גם במעונות "אמונה", מעוניין גם במעונות ויצ"ו; הוא אינו מעוניין רק ב"משען" אלא גם ב"תפארת בנים" – והכול מטעמים ציבוריים חברתיים לגיטימיים, כפי שהדבר נעשה עד עכשיו.

זה סילוף לבוא ולהגיד כאילו מוותרים על החוק השני. לא רק שלא מוותרים, אלא עוקפים את החוק השני. לכן אני קורא לחברי מהליכוד, שלכאורה רצו את ההפרדה: עושים לכם את תרגיל המאה. אתם הולכים אולי חס וחלילה לתמוך בהצעות החוק שמביא עכשיו שר הבריאות, אבל למעשה הצעות החוק האלה הן שיא הזיקה. זו לא הפרדת הזיקה. זאת הזיקה בריבוע. אלא מה? זיקה מתחת לשולחן בעקיפת חוק. אם היתה באה זיקה לכאן, היו יכולים להתווכח, זה היה יורד לוועדות, הייתם יכולים להתווכח על הסכומים, על גובה הסכומים, ממי לוקחים, ממי לא לוקחים. הנה אתם רואים עכשיו לאיזה חידוש הביאה ממשלת המרצ, הממשלה הסוציאליסטית הזאת, מפ"ם בפנים, זכויות הפרט, שאפילו מקצבת זיקנה – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אני מסיים. מה שאפילו החוק המקורי לא נתן, עכשיו הולכים לקחת ממני? מה אומרים? אומרים שעכשיו הממשלה נותנת מכספי המסים 4.5 מיליארד שקל לקופת-חולים. מאיזו סיבה? בכל מיני טרנסאקציות מצחיקות שבהן הממשלה לא מקבלת כלום על הקרקעות שעליהן עומדים בתי-חולים, שלעולם לא יוכלו לממש אותן. זאת אומרת, בלוף, אבי הבלופים. אבל בעתיד לא יצטרכו לקחת כסף. מי ישלם את הכסף שהיום, נניח, משלמים משלמי המסים בצורה פרוגרסיבית? משלמי קצבאות הזיקנה. מהעניים המסכנים ייקחו מכל אחד – כמה שהוא כבר מקבל – עוד 40 וכמה שקלים, ובוודאי יעלו זאת במשך השנים. זה החידוש הגדול. זאת השאיפה לטובת החלש.

היו"ר י' עזרן:

נא לסכם.

שאלו יהלום (מפד"ל):

לכן אני קורא לכל חברי הבית – – –

היו"ר י' עזרן:

אתה מדבר כפול מהזמן. אני מודיע לאדוני. לא רציתי להפסיק את השטף וכו'.

שאלו יהלום (מפד"ל):

קודם כול אני מודה לאדוני על נדיבות לבו.

היו"ר י' עזרן:

אבל מה לעשות, כמה אפשר?

שאלו יהלום (מפד"ל):

אני מסיים וקורא קודם כול לשר הבריאות: אם כנים דברייך, אל תביא עכשיו את החוקים האלה להצבעה. כל מטרתם היא עקיפת חוק. עד שאתם נלחמים בכל מיני מערכות וכותבים כל מיני תזכירים לבג"ץ נגד חוקים עוקפי בג"ץ, אל תביאו הסדרים עוקפי חוק. זה יותר גרוע.

אנחנו מציעים לך לשים את הכול על השולחן ולא להסכים להסדרים שההסתדרות עושה עם המעסיקים ואיזה שהוא שר חותם על צו הרחבה. אם אתם מעוניינים במס ארגון ובמס רווחת האדם, אדרבה, תביאו ותשימו על השולחן, תביאו למליאה, תביאו לוועדה. יהיה ויכוח אמיתי וכן.

אני מציע לך שלא להביא את החוקים האלה להצבעה. את החוק שמשנה את ההסדרים, ודאי שלא להביא, כי הוא פוגע בחלש, במסכן, בזקן, בזה שמקבל מלגת קיום כל כך מינימלית, פנסיית קיום – אצלו באתם עכשיו לחדש ולגבות ממנו כספים?

אני קורא לכל חברי הבית להתנגד ולא לתמוך בשני החוקים. אנחנו עוסקים בדבר חברתי, סוציאלי, לטובת – –

היו"ר י' עזרן:

אתה לא מסיים. אתה נואם.

שאול יהלום (מפד"ל):

– – בריאותם של אזרחים. אבל אם נצביע למען החוק הזה, ידינו עושות את ההיפך – פוגעות בערכים חברתיים. ואולי גם בתקופת הפוסט-ציונות עדיין החברה של מדינת ישראל מעוניינת בכמה ערכים חברתיים.

היו"ר י' עזרן:

נא לסיים.

שאול יהלום (מפד"ל):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

עם כל הכבוד, אי-אפשר ככה.

אני מזמין את חבר הכנסת רון נחמן. סליחה, אני רק מעיר, אני מבקש ששלוש דקות לא ייהפכו לשבע ושמונה דקות.

יצחק לוי (מפד"ל):

שלוש דקות לשני החוקים יחד?

היו"ר י' עזרן:

ככה קבעו פה וזה מה שיש.

רון נחמן (הליכוד):

לא נכון.

היו"ר י' עזרן:

עכשיו אני אשנה? אדוני צודק. יש החלטה של הנשיאות. אני לא יכול לשנות זאת.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא יכול להיות שיעשו דיון משולב וייתנו שלוש דקות.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת, מה מחליט אדוני? אני רוצה לבוא לקראתך. עד עכשיו נתתי לכולם בין חמש לשבע דקות. כמה אדוני רוצה, חמש דקות או שש? בבקשה. בכנות, ברוח טובה. שש דקות? חמש דקות? בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

גם אם היית נותן רק שלוש דקות וכל חברי הכנסת הרשומים היו פה, היית יכול לתת לאלה שנשארו חמש ושש דקות.

רון נחמן (הליכוד):

פרס למתמיד.

שאלו יהלום (מפד"ל):

היו"ר י' עזרן:

אתה כבר דיברת שמונה דקות וחצי. אומנם היה מאוד מעניין ולא שעממת בכלל, אבל מה לעשות ואני מוגבל, בזמן כמובן.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כל יום כאן בכנסת אנחנו רואים אבסורד על אבסורד על אבסורד. כל יום הממשלה הזאת מזמנת לנו הפתעות. עכשיו אנחנו צריכים לדון בחוק, בתיקונים לחוק הבריאות שרק לפני חודשים מספר דנו בו. רק בשבוע שעבר ניסה יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה לשעבר, חבר הכנסת עמיר פרץ, להעביר בכנסת הצעת חוק בקשר למס הארגון, והכנסת לא אישרה את ההצעה. התחילה שורה של צעקות במסדרונות, איך הכשילו את הדבר.

הציבור לא יודע על מה מדובר, ואני אגיד לציבור על מה מדובר. מדובר על סדר עדיפויות במדיניות של הממשלה הזאת. הממשלה הזאת, שנתיים לאחר כינונה, עוד מעט שנתיים וחצי, כשהיא מסתכלת על עצמה שנתיים לפני בחירות, היא יודעת שבשנה האחרונה לפני הבחירות היא לא תוכל לבצע את המחטיפים הללו. לכן היא הורתה לשר האוצר: בוא תעשה את הדברים שעדיין ניתן לעשות בשנה הזאת, לפני הבחירות הקרבות, בשנת 1996. כי בשנת בחירות לא תוכלו לעשות את כל התרגילים והמניפולציות. העדיפות של הממשלה בשנה הזאת, שנת 1994/95, היא שעדיין הציבור ישלם וגם ישכח לפני הבחירות מה שדדו ממנו, והיא נתנה הוראה לשר האוצר: לך תסגור את החור הגדול, השחור – כפי שאמר פעם חבר הכנסת חיים אורון – של הקיבוצים ושל קופת-חולים. היום אנחנו דנים על קופת-חולים.

אני רוצה לשאול את שר הבריאות כאן מעל הדוכן הזה. אתה הבאת מטעמך, בצדק, הצעה שבאה למחוק את חובות קופת-חולים, הגיבנת של השנים האחרונות במיליארדים של שקלים, אם אינני טועה 4.5-5 מיליארדי שקל, ואתה הולך ומבקש שהמדינה תחכור את הנכסים של קופת-חולים, את בתי-החולים, תמורת כספים שהממשלה תעמיד לקופת-חולים. הרי זו עסקה סיבובית. למה אתם לא מוכרים את הנכסים של קופת-חולים? אותו יושב-ראש ההסתדרות, קודם קראו לו מזכיר ההסתדרות, מה הוא עושה? הוא בא ואומר לכם: אם לא תשלמו את הכסף, אני מעביר לכם את התינוק עם המים, ואתם מקבלים את זה. חיים רמון יקבל קופת-חולים נקייה מחובות, ואנחנו, משלמי המסים, נצטרך לשלם את המחיר.

היום אתם מבקשים להטיל על המעמד הבינוני – כל אותם עשרות ומאות אלפי אנשים שעד היום לא שילמו את המס כפי שאתם מבקשים – 4.8% על שני בני הזוג עד לתקרה של דמי ביטוח לאומי.

חבר הכנסת שאול יהלום, אני מדבר עכשיו על הפועל המזרחי.

שאול יהלום (מפד"ל):

אני מסביר את זה לחבר הכנסת מיכאל איתן.

רון נחמן (הליכוד):

היות שאתה מסביר לחבר הכנסת מיקי איתן איך אתם עד היום לא שילמתם, אני רוצה להסביר שהמעמד הבינוני הוא שנושא בעיקר הנטל. מה שמדהים אותי כאן, לא רק שהמעמד הבינוני הולך לשאת בעיקר הנטל, והציבור צריך לדעת את זה, חבר הכנסת יהלום, אלא שהוא צריך לדעת גם שעד היום הקיבוצים לא שילמו. הרי הדבר היפה ביותר היה אותה אמירה של חבר הכנסת חגי מירום: אנחנו הקיבוצניקים בכלל מעסיקים, מעבידים, אנחנו בכלל לא עובדים. ומדוע שאנחנו בכלל נהיה חברים היום בקופת-חולים או בהסתדרות כשהיום הזיקה לכאורה נותקה? מדוע שנהיה חברים בהסתדרות אם אנחנו לא יכולים לקבל כלום? עד היום חלבנו את הקופה, חלבנו את ההסתדרות, חלבנו את המדינה. היום נגמר החלב. למה שאנחנו נהיה חברי הסתדרות?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רון, זמנך חלף עם הרוח.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זה לא הוגן. אתה התיישבת כרגע, באמצע נאומי, כאשר אנשים דיברו והאריכו.

שאול יהלום (מפד"ל):

אין רציפות בשעון.

רון נחמן (הליכוד):

אני באמצע המשפט.

היו"ר ש' וייס:

טוב, אני אתן לך לסיים את המשפט.

רון נחמן (הליכוד):

לפחות מן ההגינות, היושב-ראש היה מתחלף יחד עם הדובר. אבל אי-אפשר לעשות את הרציפות וההמשכיות בצורה כזאת.

היו"ר ש' וייס:

לכל אחד יש חמש דקות. מה הוויכוח הזה?

רון נחמן (הליכוד):

לא חמש דקות. דיברו כאן על שני חוקים ביחד.

היו"ר ש' וייס:

רשות הדיבור לחוק היא שלוש דקות. אמר לי סגני, חבר הכנסת יוסף עזרן, שהוא הקצה חמש דקות. הוא גם כיוון את השעון.

רון נחמן (הליכוד):

לא נכון. הוא אמר שש-שבע דקות.

היו"ר ש' וייס:

השעון צלצל. מה ההתמקחות הזאת?

רון נחמן (הליכוד):

עשרות חברי כנסת עומדים בתור, הם רוצים לנאום והלחץ כאן הוא אטומי.

אני דיברתי על הטלת עיקר הנטל על המעמד הבינוני. חשוב שהמעמד הבינוני, עצמאים למיניהם ידעו מה הולך לקרות להם. אותם אנשים שכירים שמשתכרים משכורות מעל לממוצע, שידעו מה הם יצטרכו לתת. תדעו לכם, אתם תשלמו עכשיו הרבה יותר.

ולגבי המסכנים, לקחת את הצעת החוק הזאת ולהטיל תשלומים שהביטוח הלאומי היום לא ממסה אותם; להגיד: בואו נטיל על האנשים האלה עוד מסים – זה דבר שנראה לי לא טוב.

מס הארגון, אדוני השר, שלא יכול להיכנס היום, מכניסים אותו ברמאות, בדרך עקיפה, דרך הסכמי עבודה קיבוציים. הולכים להונות את כולם כדי שהכנסת לא תדון במס הארגון הזה. מס הארגון הזה יוטל דרך הסכמי עבודה קיבוציים.

ואחרון חביב, אותו חבר הכנסת רן כהן, אביר המלים, המגן על העובדים, הוא מפטר עובדים על-ידי הודעות בפקסים. אותה הסתדרות שצריכה לשמור היום על העובדים, מפטרת אותם על-ידי פקסים.

ואחרון אחרון חביב, אני רוצה לבקש ממך, אדוני השר, יכול להיות שברוב הקואליציוני תעבירו את החוק, אבל אני מבקש שתוסיף עוד דבר אחד. עם פתרון הבעיות של קופת-חולים, כפי שאתם מנסים להעביר, אנא הכנס באותה נשימה גם את פתרון הבעיות של מגן-דוד-אדום. זכור שמגן-דוד-אדום נמצא במצב של פיטורין וכינוס נכסים. בהסכם ההבראה של מגן-דוד-אדום נקבעו דברים. אני מבקש, תצרך להבראת המערכת הציבורית את מגן-דוד-אדום. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת רון נחמן.

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, חבר הכנסת אסעד אסעד, חבר הכנסת יוסף בא-גד, חבר הכנסת מאיר שטרית, חברת הכנסת דליה איציק, חבר הכנסת סאלח טריף, חבר הכנסת דוד מנע, חבר הכנסת פני בדש, חבר הכנסת טלב אלסאנע, חבר הכנסת גונן שגב, חבר הכנסת אפרים גור, חבר הכנסת עוזי לנדאו, חבר הכנסת יגאל ביבי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן.

חמש דקות, רבותי. תשמרו את האנרגיה למחר. יש לנו מחר 68 פריטים בסדר-היום. זה יתחיל מחר בשעה 09:00 וייגמר ביום חמישי בצהריים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מכובדי השר, זהו רגע מבחן לאמינותה של הממשלה. כשחוקקנו את חוק הבריאות, סיעת המפד"ל תמכה בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, אף שאני אישית נגד חוק

ביטוח בריאות ממלכתי. אני יודע שגם שרים בממשלה שלכם אומרים שהחוק יעלה כ-3 מיליארדי שקל נוספים. האזרחים ישלמו יותר. אזרחי מדינת ישראל צריכים לדעת שהם ישלמו יותר ויקבלו פחות.

נכון שיש איזו תדמית בציבור: ובא לציון חוק הבריאות, ובא לציון מרפא וגואל – נוסחת קסם. הלא "חיים חדשים" נבחרו על סמך הססמה של בריאות חדשה, חיים חדשים, ממלכתיות. לכן אסור שהאשליה הזאת – בכלל אנחנו נמצאים בתקופה של אשליות – תהיה אשליה שכל כך מהר ימכרו אותה לציבור.

אני מבין את הממשלה. יש נזקים כל יום שחוק הבריאות לא מתקיים. זה לא לכאן וזה לא לכאן. לשכות המסים אינן גובות, אנשים לא משלמים, מחכים לחוק, ואני מבין שיש בעיה. אבל אי-אפשר בפתרון בעיה לא להיות הגון. בחוק הזה, רבותי, יהיה מהפך בתנועות של 70 שנה, של 80 שנה. בעידן של זכויות האדם, של חופש העיסוק, של חופש ההתארגנות, הממשלה הזאת עם מרצ מעזה להביא לכנסת ישראל חוק מפלה. אני לא אוהב להשתמש במלה אפליה. היושב-ראש יודע שחוקי אפליה מסמלים תקופה אפלה בתולדות האנושות. אבל ממשלה כזאת?

כולנו קראנו את התבונה ב"הארץ" על העסקאות שנעשות, על קומבינציה שנעשתה בין שר לבין ההסתדרות. כך כתוב בעיתון, אני לא מאמין שזה נכון; קשה לי להאמין. אני מעריך רבים במפלגת העבודה שיש להם עוד מצפון, יש להם שורשים. לעשות דבר כזה? הסתדרות הפועל המזרחי תימחק. הסתדרות העובדים הלאומית תימחק. הסתדרות דגל התורה, יהדות התורה, כולם יימחקו וכל עם ישראל ישלם ל"הפועל", ל"נוער העובד", ל"נעמת". אתם מסוגלים לכך בתקופתנו, בתקופה של חוקי זכויות האדם? האם יעלה על הדעת דבר כזה?

למה אתם מביאים חצי? הייתי מבין אילו אמרו לי: יש עלינו לחץ לגמור – – –

היו"ר ש' וייס:

אם כבר "הפועל" שיהיה "הפועל חיפה".

יגאל ביבי (מפד"ל):

– – – אז תביאו משהו מושלם, רבותי. תביאו משהו מושלם. אבל לא יכולתם להשלים חוקים. אני יודע שהשר ליבאי חוקק חוק, פרופסור שטרית נתן איזו הצעת חוק שגם אני חתמתי עליה, וכן גם חברים אחרים. לא יכולים להשלים חוק? אז תעשו הוראת מעבר שוויונית, שכולם מקבלים.

על מה מדברים פה? מיליארד שקל לגוף אחד, וכמה גרושים, מיליון או שניים, לקיום מוסדות "אמונה" המפוארים. אתם מחסלים את המוסדות האלה שבהם יש ילדים אתיופים וילדים משכבות מצוקה, והם נסגרים. אין לכם רחמנות על ילדי ישראל? מה קורה פה?

אני מתפלא על חברי מהליכוד. אני בטוח שלפרופסור לס, ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה ולחבר הכנסת שפי יש לב כבד על השיטה הזאת, על זה שלא גומרים דבר. אני מכיר אותם, ואני יודע שיש להם לב כבד על זה. אני רואה כאן גם את הספסלים הריקים של אנשים שאין להם מצפון להביא חצי מלאכה.

אבל אני קורא למיקי איתן ולאנשי הליכוד, שאנחנו לימינם. אני מבין שאתם בעד חוק ביטוח בריאות ממלכתי, אבל אתם לא קוראים נכון את המפה. אבל אתם הרי גם פוליטיקאים. מיקי איתן, אתה פוליטיקאי משופשף ואתה מכיר את המערכת. כראש סיעת המפד"ל אני מודיע בשם המפד"ל, שאם שר הבריאות יעלה לדוכן ויגיד שאף אחד לא מקבל מס ארגון, לא ההסתדרות הכללית, לא ההסתדרות העובדים הלאומית ולא ההסתדרות הפועל המזרחי, כל סיעת המפד"ל תצביע עכשיו בעד התיקון.

אבל לא ייתכן שבמדינת ישראל יהיו חוקי אפליה, ושאתם, מיקי איתן, תיתנו ידכם לזה. אנחנו העומדים לימינכם אומרים לכם דבר אחד. אין מס ארגון לכולם. אבל שרק לנו לא, דווקא לאלה שעומדים אתכם כל הזמן? רק להסתדרות העובדים הלאומית?

נכון, חוק הבריאות ייתן העדפות לקופת-החולים הכללית. הוא יקפח את "מכבי", זה ברור, ונעמי יודעת זאת.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

הוא יקפח את כל קופות-החולים האחרות.

יגאל ביבי (מפד"ל):

הוא יקפח את קופת-חולים של ההסתדרות העובדים הלאומית, כי יש באמת קופת-חולים גדולה ויש אולי להתחשב בה. אבל נעמי בלומנטל תצביע היום בעד חוק כזה בלי שהשר יצהיר שלאף אחד לא יהיה מס ארגון?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אדרבה, שיצהיר.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני לא מאמין שנעמי בלומנטל ורון נחמן, מודי זנדברג ואחרים יצביעו בעד זה היום. אני לא מאמין שמודי זנדברג, שהוא עורך-דין, יצביע היום בלי הצהרה מפורשת האומרת שלאף אחד לא יהיה.

אני קורא לך, מיקי – אתה בחור שיכול להוביל, בחור שיכול לארגן. היום אני רוצה שיהיה צדק פה. אני וכל עם ישראל נעקוב אחרי ההצבעה שלך, חבר הכנסת מיקי איתן. נראה אם כאיש מצפון אתה תצביע בעד זה בלי שתהיה הצהרה מפורשת של הממשלה שלאף אחד לא יהיה מס ארגון. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. בדרך כלל יש לנו הצבעה שמית, עכשיו היה לנו נאום שמיי.

חבר הכנסת איתן, אחריו – חבר הכנסת יורם לס, ואחריו – חבר הכנסת אלכס גולדפרב.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפנינו שני חוקים, שתי הצעות חוק שונות שאינן קשורות בהכרח זו עם זו. ואני מבקש, אדוני היושב-ראש, לאפשר לי לדבר שלוש דקות על כל אחת מהן. תפסיק אותי בבקשה בתום שלוש דקות, כדי שאוכל לעבור מהאחת אל השנייה.

אתחיל בצד החיובי, ב"כן". אנחנו, אנשי סיעת הליכוד, חבר הכנסת יגאל ביבי, אומרים היום "כן" להצעת החוק הקובעת שיש לנתק את הזיקה בין חוק ביטוח בריאות ממלכתי לבין נושא ארגוני העובדים. זאת היתה משאת נפשנו. שנים רבות לחמנו והטפנו וקראנו להפרדה בין הבריאות לפוליטיקה. אמרנו פעם אחר פעם, שאנחנו רוצים שלאזרחי מדינת ישראל תהיה בריאות נטו, בלי קשר לצבע הפנקס, בלי קשר להסתדרות שהם שייכים אליה, בלי קשר להעדפת דת כזו או אחרת; בריאות נטו.

אנחנו לחמנו את המלחמה הזאת, היא קנתה לה אחיזה בדעת הקהל, ודווקא מפלגת השלטון, שלרגע אחד אולי היה נדמה שהיא תצטרף להצעות שלנו בכנסת הקודמת כשעמד כאן שר הבריאות אהוד אולמרט, עשתה חישוב פוליטי צר והצביעה נגד – גם חיים רמון. אבל כאשר התהפכו היוצרות, כשהמפלגה שלהם עלתה לשלטון וחיים רמון היה שר הבריאות, שמענו פתאום אימוץ של האידיאולוגיה של הליכוד. ובירכנו על כך. לא שינינו את דעתנו כאשר היינו באופוזיציה.

כן, אנחנו פוליטיקאים, אבל אנחנו רוצים להיות פוליטיקאים הגונים ועקביים בדעותינו. חבר הכנסת ביבי – –

משה גפני (יהדות התורה):

הם עובדים עליכם – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

— אתה עלית כאן ואמרת אותם דברים שאמרת כל השנים. נשארת עקבי בדעתך. למה אתה דורש מאתנו שנשנה את דעתנו? אנחנו עמדנו לאורך כל הדרך על הפרדה.

משה גפני (יהדות התורה):

הם עובדים עליכם. הם עובדים עליך, מיקי.

מיכאל איתן (הליכוד):

לפני זמן לא רב באה מפלגת השלטון, ופתאום שינתה את דעתה. רבין, שלפני הבחירות הבטיח חוק ביטוח בריאות ממלכתי, נלחם נגד חיים רמון. אחר כך איכשהו הם הגיעו להבנה, והביאו את החוק הזה הנה, לכנסת. כשהחוק בא לכנסת — — —

היו"ר ש' וייס:

שלוש דקות ראשונות עברו.

מיכאל איתן (הליכוד):

תודה.

כשהחוק בא לכנסת אמרנו במפורש: אנחנו רוצים חוק ביטוח בריאות ממלכתי, אבל תפרידו. מעל הבמה הזאת אמרנו ואנחנו אומרים שאנחנו רוצים את החוק בלי הזיקה. ומפלגת השלטון, בצורה צינית, מתוך חישוב פוליטי אינטרסנטי המשיכה במריה וקשרה את הזיקה הפוליטית לנושא הבריאות.

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — — שהם יקבלו מאות מיליונים — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

היום הם באים ואומרים: אנחנו הגענו למסקנה שאנחנו רוצים לבקש מהכנסת הפרדה. אנחנו יכולים להגיד להם: ידיכם אינן נקיות – –

משה גפני (יהדות התורה):

אני לא מאמין שאני שומע את מה שאתה אומר.

מיכאל איתן (הליכוד):

– – אנחנו יכולים להגיד להם: לא ניתן לכם לעשות תרגילי אפליה. אבל אנחנו חייבים לתמוך, ואנחנו תומכים בהפרדה בין הפוליטיקה לבריאות. מי שמצביע נגד הצעת החוק תומך בהשגת הזיקה בין הפוליטיקה לבריאות. זה נגד מצענו, נגד עמדתנו, נגד אמונתנו, ואנחנו לא מסכים לקבל את הקו הזה.

משה גפני (יהדות התורה):

לא ייאמן, לא ייאמן. עובדים עליך – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא ייאמן. יש אנשים שהם עקביים, גם בקואליציה וגם באופוזיציה.

משה גפני (יהדות התורה):

– – – אני לא מאמין. הם משקרים – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אל תפריע לי, תעשה לי טובה.

משה גפני (יהדות התורה):

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מתפלא עליך, חבר הכנסת גפני. כאדם מאמין דווקא ממך הייתי מצפה להבנה של אדם או של קבוצת אנשים שיש לה עיקרון, שדוגלת בעיקרון, שעומדת עליו ותומכת בו גם כשהיא בקואליציה וגם כשהיא באופוזיציה ולא משנה את דעתה.

שאול יהלום (מפד"ל):

תתבייש לך. לא מספיק שאתה פוגע באופוזיציה אתה עוד מטיף לו מוסר? תתבייש לך. אתה יודע מה זה אופוזיציה? תתבייש לך. בושה וחרפה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — — תגיד לו שלא ילך בדרך האחורית, שלא יעשה חוקים אחרים. אתה למעשה אומר לו: קח מיליונים בשביל הקואליציה — — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יגאל ביבי. חבר הכנסת יגאל ביבי, מספיק.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מציע לחבר הכנסת ביבי קצת להירגע ולזכור — — —

יגאל ביבי (מפד"ל):

איך אני אירגע כשאין לכם שכל? אין אצלכם יחסי חברות ואתם לא הגונים.

היו"ר י' עזרן:

לא נורא, מה יש — חבר הכנסת יגאל ביבי, לא יכולה להיות ההתפרצות הזאת. דווקא אם אתה סבור שלמישהו פה אין שכל אתה צריך להיות יותר סובלני. מה לעשות?

יגאל ביבי (מפד"ל):

זה כואב.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת יגאל ביבי, אני מציע לך לשמור קצת על רוחך, הרי עוד מעט החוק הזה יעבור ואנחנו נצטרך ללכת – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

הוא לא יעבור אם יש לכם שכל.

מיכאל איתן (הליכוד):

עם כל הכבוד, בעוד דקות מספר, מייד כשהחוק הזה יעבור, אתה כנראה תיפגש אתי וביחד אנחנו נמשיך להיאבק נגד האפליה והקיפוח של הפועל המזרחי, הסתדרות עובדים לאומית, "מכבי", נגד העדפות לקופת-חולים של ההסתדרות, אבל האחד לא קשור באחר, אנחנו ניאבק בעד הפרדה בין הפוליטיקה לבריאות ונגד הקיפוח בלי קשר בין הדברים.

משה גפני (יהדות התורה):

עושה רושם שאתה לא מכיר את מפלגת העבודה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יגאל ביבי, אני קורא אותך לשקט פעם אחת.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת גפני, האמן לי שבכמה שעות – – – מי מבין ומי לא מבין בחוק הזה – – –

משה גפני (יהדות התורה):

לא דיברתי על החוק. אמרתי שעושה רושם שאתה לא מכיר את מפלגת העבודה. אתה יודע שהם ייקחו את הכסף בכפייה בדרך כזאת או בדרך אחרת.

מיכאל איתן (הליכוד):

לכן אני מציע לך, במקום להיאבק בדבר – – –

משה גפני (יהדות התורה):

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

כדי למנוע עוולה אתה רוצה שניצור עוולה נוספת. בוא ניאבק נגד העוולה ואת זה נעביר כמו שצריך להעביר דבר מתוקן. הרי אתה לא אומר שזו עוולה. אתה אומר לי כך: החוק הזה הוא חוק טוב, אבל בוא נכשיל אותו על מנת אולי למנוע דבר אחר. למה לי להכשיל דבר טוב כדי למנוע דבר רע? אני אעביר את הדבר הטוב ואשתדל להכשיל את הדבר הרע.

משה גפני (יהדות התורה):

הם לא מביאים את זה לכנסת. שר האוצר – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת הרב גפני, אני מצטער מאוד, אתה אמור לדבר כאן.

אדוני חבר הכנסת מיכאל איתן, תרשה לי רק להודיע לך בכל דרך-ארץ וכבוד ששלוש הדקות השניות תמו זה שלוש דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אקצר בדקה וחצי, אבל אתה חייב להגן עלי. תראה מה נעשה.

היו"ר י' עזרן:

בסדר, אני משתדל, תשים לב מה אמרתי לך: שלוש דקות שניות תמו.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אדם בודד נלחם נגד כל ההסתדרויות – הסתדרות הפועל המזרחי – –

היו"ר י' עזרן:

דוד נגד גולית.

מיכאל איתן (הליכוד):

– – הסתדרות פועלי אגודת ישראל, הסתדרות עובדים לאומית. אני צריך לבד להיאבק.

היו"ר י' עזרן:

תאמין לי שאתה עושה את זה יפה, אתה לא צריך שום סיוע.

יצחק לוי (מפד"ל):

ממש מסכן.

היו"ר י' עזרן:

כמה זמן עוד כבודו רוצה?

מיכאל איתן (הליכוד):

דקה וחצי.

היו"ר י' עזרן:

תודה. דקה וחצי. אני אתן לך דקה וחצי נטו פלוס חצי דקה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני שר הבריאות, אני רוצה עכשיו להסביר בצד ההסבר מדוע הסכמנו לחוק הזה ואנחנו תומכים בו, מדוע אנחנו מתנגדים לחוק השני. אני פונה אליך באופן אישי, שר הבריאות; לא כשר הבריאות, לא כאיש מפלגת העבודה, אלא כאפרים סנה. איך אפרים סנה יכול להביא לכנסת ישראל חוק שאומר שמי שמקבל קצבת זיקנה או קצבת שאירים לפי חוק הביטוח הלאומי, לא כל מי, אלא זה שמקבל קצבת שאירים או זיקנה לפי חוק הביטוח הלאומי בתוספת ההטבות הסוציאליות, קרי האוכלוסייה החלשה ביותר במדינת ישראל, קשישים שכל שכרם שמשולם על-ידי הביטוח הלאומי פלוס ההטבות הסוציאליות שנותנים להם הוא כ-1,200 שקלים לחודש, מהם אתה רוצה עכשיו לקחת 4% משכרם, שהם ישלמו כאשר – – –

שר הבריאות א' סנה:

אני מאוד נרגש מהפנייה האישית שלך. אתה מכיר את הנתונים? אתה הקשבת למה שקראתי? למה אתה מדבר סתם?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני קורא לך עכשיו בדיוק את הנתון שהחוק הזה מביא. 47 שקלים חדשים לחודש ישלם כל מי שמקבל קצבת זיקנה או קצבת שאירים לפי חוק הביטוח הלאומי.

שר הבריאות א' סנה:

כמה שילמו קודם?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני יודע כמה אתם דורשים עכשיו בחוק הזה.

שר הבריאות א' סנה:

תשווה למה שהיה קודם.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני שואל אותך, עם יד על הלב – מצד אחד זקנים שמקבלים קצבת זיקנה ויש להם רכוש ובתים ומקבלים הכנסות נוספות של עשרות אלפי שקלים, כאשר אתם נותנים להם את קצבת הזיקנה, אתם לא מטילים עליה מס, זה נקי ממס; אבל זקנים שמקבלים קצבת זיקנה ואין להם שום רכוש וצריכים עוד להוסיף להם הטבה סוציאלית, מהם אתם לוקחים 4% משכרם? אי-אפשר היה לתת לקבוצה החלשה ביותר באוכלוסייה?

אתה, אפרים סנה – ואתה יודע יפה מאוד למה אני קורא לך עכשיו אפרים סנה, שצריך לגלות קצת רגישות חברתית לשכבות הכי חלשות שקיימות, אנשים קשישים, וגם הוצאות הבריאות שלהם בגיל המבוגר רבות יותר מאלה של כל אוכלוסייה אחרת, גם ההכנסה שלהם מינימלית, גם מוסיפים להם הטבה סוציאלית – עכשיו אתה בא ואומר: אתם תשלמו עוד 47 שקלים עבור הביטוח הרפואי, שהם צריכים לקבל מכולנו בחינם. הרי הם עוד ישלמו על תרופות, הוצאות רפואיות יש להם.

האוכלוסייה הזאת היא באמת האוכלוסייה הדלה שבדלות. אין לנו כסף? עד כדי כך הגענו, עם ישראל, ממשלת ישראל, משלמי המסים, שאנחנו לא יכולים להגיד לאוכלוסייה כזאת: קחו את ביטוח הבריאות ללא תשלום? במה מדובר? בעוד קצת חיסכון מצד כולנו ופחות הקצבה לקיבוצים העשירים ופחות הקצבה לעשרות אלפי פרוטקציוניסטים? למה? תסביר לי איזה צדק יש בעניין.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מיכאל איתן, תאמין לי שהיה דקה וחצי פלוס מע"מ נטו.

מיכאל איתן (הליכוד):

לכן אני מסיים ואני פונה אליך, אדוני שר הבריאות אפרים סנה, הסעיף הזה הוא סעיף מקומם, לא צודק ולא מתאים. עדיין לא מאוחר, אני רק מבקש. מותר לי לבקש?

שר הבריאות א' סנה:

אתה יודע שאתה הצבעת בעד הסעיף הזה. אתה יודע שכל מה שעושה הסעיף הזה הוא רק עדכון נתונים. אתה הצבעת בעדו. אתה בקיא בחוק. לא שמת לב, אתה הצבעת בעד הסעיף העקרוני הזה. מה אתה עולה לדוכן ומיטיב עם הזקנים, עם כל הכבוד? אתה הצבעת בעד הסעיף הזה. מה שיש פה זה עדכון.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לי שאלה אליך. אתה רוצה להיאחז בטיעון פורמלי או שאתה רוצה לשמוע את בקשתי?

שר הבריאות א' סנה:

את הפתוס החברתי הזה היית צריך להשמיע בשעתו.

מיכאל איתן (הליכוד):

בכל הזדמנות אני משמיע. בכל הזדמנות שאני ער לאנומליה הזאת שאנחנו – – –

שר הבריאות א' סנה:

למה לא אמרת זאת כאשר חוקקו את החוק?

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה יודע מה? אתה צודק, לא אמרתי אז. למה אתה מאשים את הקשישים? אני לא אמרתי אז. עכשיו לא אני כאן הנושא ולא אתה הנושא. עומדת כאן בקשתי אליך. אני מבקש ממך, מאחר שאני יודע שזה כן נוגע אליך, תבדוק כמה כסף הסעיף הזה עולה ואם אפשר למצוא מקור תקציבי על מנת לבטל אותו. הוא לא מוסיף כבוד לאף אחד, בוודאי לא לממשלה שלך, שמתיימרת לשנות סדרי עדיפויות ולהגן על אוכלוסיות חלשות.

היו"ר י' עזרני:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אם תמשיך ככה לא רק הקשישים יהיו בבעיה, אני אהפוך לקשיש קשישא. תפסיק כבר. תודה לחבר הכנסת מיכאל איתן.

שאלו יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת הצביע נגד החוק הזה?

היו"ר י' עזרן:

ובכן, רבותי, חבר הכנסת יורם לס, בבקשה, אחריו – חבר הכנסת אלכס גולדפרב, אחריו – חבר הכנסת רענן כהן, ואחריו – חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש בפתח הדברים שלא להתייחס להצעת החוק הראשונה אלא להסביר מדוע אני מצביע נגד הצעת החוק השנייה.

יצחק לוי (מפד"ל):

חשובה התייחסותך להצעת החוק הראשונה. דנו הרבה מאוד על העניין הזה. יש לי בקשה ממך שלא תתחמק.

יורם לס (העבודה):

אני יודע, ולכן אמרתי את דברי. אם יישאר זמן. על הנושא הראשון דיברתי כל כך הרבה שתרשה לי לדבר על הנושא השני; ברשותך.

היו"ר י' עזרן:

זכותך, אדוני, לדבר גם על הנושא השלישי.

יורם לס (העבודה):

אני מודה על הגנת היושב-ראש.

יצחק לוי (מפד"ל):

זו רק בקשה.

היו"ר י' עזרן:

בקשתך נשמעה, אבל לצערי הרב היא נדחתה.

יצחק לוי (מפד"ל):

יש סיבה לכך שהיא נדחתה.

היו"ר י' עזרן:

אני מתאר לעצמי. אבל אנא, בבקשה ממך.

יצחק לוי (מפד"ל):

יש כאן אי-נעימות. כל ההבטחות היפות הלכו פרחו להן. חבל שתמכנו.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, השאלה שאני מבקש לשאול היא באמת עמוקה, והיא: מה קרה לתנועת העבודה? מה קרה לה? אני אנסה להדגים את השאלה הזאת דרך מקרה של אדם מסוים. פה נוהגים לדבר הרבה על מיליונים ועל מיליארדים. אבל ניקח לדוגמה בן-אדם, עקרת בית. זה סיפור שאני ממציא אותו.

עקרת-בית עלתה על אוטובוס מס' 5 והתפוצצה פצצה. אותה עקרת-בית ניצלה ונשארה נכה לכל ימי חייה. על-פי החוק היא מקבלת גמול, גמול של נפגעת פעולות איבה. והנה לפתע, אותה עקרת-בית, אותו בן-אדם שנפגע, שנפצע, שאושפז, שסבל, ומקבל את הגמול, אותו אדם פתאום יצטרף למעגל משלמי המס. כי על-פי החוק הזה שמונח לפנינו, מהגמול הזה מורידים לו מס בריאות. האם מורידים לו מס הכנסה? לא. האם מורידים לו ביטוח לאומי? לא. אבל על-פי החוק הזה ייקחו מס בריאות מאותה עקרת-בית שמעולם לא שילמה מס.

אני רוצה לענות גם לשר הבריאות שהעיר את הערותיו. נכונים הנתונים שאומרים שכאילו ישלמו פחות. אבל מה ששר הבריאות לא אומר זה שההסתדרות במתכונת הקודמת שלה גבתה את המס באופן גרסיבי, והיא קבעה שאדם ישלם את 99 השקלים המסכנים האלה, ולא חשוב מי הוא ומה הוא. נכון שעכשיו הוא ישלם פחות. אבל מה שהיינו צריכים לעשות, כתנועת העבודה, זה להביא למצב שאותו אדם לא ישלם מס בכלל. ואם ישאלו פה את חבר הכנסת איתן, הוא לא התמקח על

אותו סעיף של הגמלאים. אני התמקחתי, ואני מביא מהפרוטוקול, איך נאבקתי בוועדה שגמלאי שמקבל השלמת הכנסה לא יורידו ממנו את מס הבריאות. כי מי עוד מסכן כזה במדינה? גמלאי שהכירו בו כמסכן, שהמוסד לביטוח לאומי הכיר בו כמסכן ונתן לו השלמת הכנסה, שזאת תעודת המסכן שלו – לקחת ממנו את מס הבריאות?

בעבר זה לא היה מס. בעבר היו דמי חבר. ואז אפשר היה להגיד: אתה חבר בהסתדרות – תשלם דמי חבר. היום זה מס לכל דבר ועניין, מן הבחינה המשפטית. פקודת המסים (גבייה) חלה עליו. אצטט פה את סעיף 15 בחוק, ואקרא אותו פעמיים: "המוסד יגבה את דמי ביטוח הבריאות בדרך שבה הוא גובה את דמי הביטוח הלאומי". אקרא את זה שוב: "המוסד יגבה את דמי ביטוח הבריאות בדרך שבה הוא גובה את דמי הביטוח הלאומי". זה כתוב בחוק. בפרק ההגדרות כתוב מה זו הכנסה של בן-אדם. האם גמלה של נכה שנפגע בפעולת איבה זו הכנסה? כתוב בחוק מה זו הכנסה: הכנסה שממנה חייב מעבירו בתשלום דמי ביטוח לאומי; ולמי שאינו עובד – הכנסה שממנה הוא חייב בתשלום דמי ביטוח לאומי. האם היום הביטוח הלאומי מעז להוריד מס מקצבת זיקנה? האם זה רציני? האם היום הביטוח הלאומי מוריד מס מגמלת נכות? היו אצלי הנכים, הם הראשונים שהביאו לתשומת לבי את העניין. דרך אגב, התקנות בביטוח הלאומי נכתבו עוד לפני שחוקק החוק הזה. הם כבר מוכנים עם התקנות מחר בבוקר. ובכן נכה, נפגע תאונת עבודה, מנסה בכל כוחו לחזור לחיים האנושיים – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת לס, כבר עברת בהרבה על זמןך.

יורם לס (העבודה):

מייד אסיים. אני מדבר על בני אדם, לא על מיליארדים. אדוני היושב-ראש, היו אצלי ארגוני הנכים. נכה, נפגע, מנסה בכל כוחו לחזור למעגל העבודה. הוא עושה איזו עבודה שבקושי הוא חי ממנה, ומקבל שכר זעום. מהשכר הזה מורידים מס הכנסה, אם יש, מורידים דמי ביטוח לאומי, אם יש, ויורידו גם את דמי הבריאות. זה מהשכר. אבל מגמלת הנכות שלו להוריד דמי בריאות? זו שערורייה.

ואני חוזר על שאלתי: איפה תנועת העבודה? בגנבה באמצע הלילה להביא את החוק הזה? החוק הזה הונח על שולחן הכנסת אתמול. קראתי אותו בשעה 22:00. הוא לא נדון בשום מקום בתנועת העבודה. אני גם שואל את הפוליטיקאים: מה אתם רוצים? לקומם עליכם חצי מיליון גמלאים? את כל הנכים? אתם רוצים הפגנות? גם מבחינה פוליטית, מי שפה פוליטיקאי וכל חיינו בפוליטיקה, אבל אני מדבר על בני אדם, ובעיקר על בני אדם. באמצע הלילה להביא את הדבר הזה?

אני מקווה ששר הבריאות ימשוך את החוק השני, שיביא אותו לדיון אמיתי, שבועדת העבודה והרווחה יהיה דיון חירום בעניין הזה, שיביאו את הנכים, את נפגעי פעולות האיבה, את הגמלאים, לשמוע מה דעתם על העניין הזה, ורק אחר כך לראות מה לעשות. הבריאות צריכה כסף. דרך אגב, לממשלה אין שום מושג כמה כסף שווה הנייר הזה. האם זה 20 מיליון שקל? 200 מיליון שקל? מה מגולם בנייר הזה?

הולכים להוציא 13 מיליארד שקלים על הבריאות הציבורית בשנה הבאה; אינני מדבר על הפרטית. 13 מיליארד שקלים. ומכמה עשרות מיליוני השקלים האלה, על גב הנכים, היתומים, האלמנות והזקנים – ואני אומר את זה לא בדמגוגיה – על הגב שלהם רוצים לבנות את הבריאות הציבורית? זו תנועת העבודה?

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך מאוד, חבר הכנסת לס, על הסיום הזה עם סימן הקריאה שבאמת השאיר אותנו בפה פעור.

חבר הכנסת אליעזר זנדברג, בבקשה, ואחריו – חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לאחר סימן הקריאה החזק והמדגיש של חבר הכנסת לס, לא נותר לי אלא להצטרף לדברים. אומר את זה חבר כנסת מטעם תנועת העבודה, וכואב את הכאב האמיתי של רבים – אוכלוסיות חלשות שעתידות להיות מקופחות ולהיפגע על-ידי הממשלה בהצעת החוק הזאת. אני רוצה לברך אותו על אומץ הלב שלו ולומר את הדברים. זו לא הפעם הראשונה שהוא עושה את זה. ואני רוצה להצטרף לדברים שלו ולומר לחברי מפלגת העבודה: אל תהיו כגנבים בלילה, אל תעבירו היום כאן – לא הייתי אומר באישון לילה, אבל מאוחר מאוד – כשכמעט אף אחד לא נמצא, אל תעבירו כאן והיום את החוק הזה. קיימו דיון אצלכם, תבדקו מה קורה, תקשיבו לחבר הכנסת לס. ואני מקווה שבסופו של דבר תשתכנעו גם מדבריו.

שמעתי לפני כן את הוויכוח שחצה את קווי האופוזיציה וחילק אותה לקבוצות שונות, בין חבר הכנסת איתן לבין חבר הכנסת ביבי. אני יכול להבין את הקושי. אומר חבר הכנסת איתן: אידיאולוגית אנחנו תומכים ברעיון של הפרדה בין מס ארגון לבין ביטוח בריאות ממלכתי, וזה טוב. אומר חבר הכנסת ביבי: כן, אבל מאחורי זה יש תרגיל, זה בטוח, כולנו יודעים עליו, גם אם אי-אפשר להצביע עליו. ברור שמפלגת העבודה לא תיתן ליצור מצב שבו ההסתדרות תקופח. ברור שבסופו של דבר ידאגו להעביר את הכספים להסתדרות, ברור שהממשלה הזאת תקפח את הקופות האחרות, הווי אומר גם את המבוטחים בקופות האחרות. ולכן אומר חבר הכנסת ביבי לחבר הכנסת איתן: חבר הכנסת איתן, פקח את העיניים, תצביע נגד התרגיל, אף שלכאורה על פניו העניין נראה תמים ועולה בקנה אחד עם האידיאולוגיה שלך, עם הדברים שהטפת להם ואתה נאבק למענם במשך שנים.

אני רוצה לומר: כששמעתי את שניהם כאן מתדיינים ומתווכחים בינם לבין עצמם, לא ידעתי, התלבטתי קצת, כי מצד אחד הייתי אומר – באמת העיקרון הוא עיקרון טוב, אנחנו רוצים ללכת על העיקרון הזה, ורצינו מאז ומתמיד להפריד – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לי שאלה: לו היו מביאים רק את חוק ביטוח בריאות ממלכתי לפני כמה חודשים, היית מצביע בעד או מצביע נגד?

אליעזר זנדברג (צומת):

אין ספק שהיה צריך לחפור מתחת. נדמה לי שחבר הכנסת איתן פעם אמר לי, שכל דבר שנראה תמים צריך לבדוק היטב מה מסתתר מאחוריו, שמא הסוו אותו כל כך טוב שאתה לא מצליח לראות אלא את התמימות שבו. אני חושב שמשפט כזה יכול להתאים גם לחוק הזה מכיוון שברור שמאחורי הדברים יש כוונה אחרת, שאינה באה לידי ביטוי ברעיון שמגולם בחוק אלא בהסכמים ובצווי הרחבה וכדומה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אנחנו תבענו לפני כמה חודשים בשמך ובשמי, באנו למפלגת העבודה ואמרנו לה: אתם רוצים קונסנסוס בבית הזה? תפרידו, ואז נצטרף אליכם ונצביע כולנו בעד.

אליעזר זנדברג (צומת):

חבר הכנסת איתן, אילו אז, באותו שלב, היו באים ואומרים לך – אנחנו נפריד, אבל אנחנו נעשה פטנט אחר, נרחיב, נחייב להעביר את הכספים, מס ארגון בדרך אחרת, מה היית אומר אז? מן הסתם היית אומר: לא, אני מתנגד לעניין הזה. ובשם אותה התנגדות אני חושב שהיום אנחנו צריכים לבוא ולתבוע מן הממשלה, באמצעות שר הבריאות, בדברי התשובה שלו – שאני מקווה שהוא יישא אותם כאן היום בתום הדיון – התחייבות מפורשת שדבר כזה לא ייעשה ושכוונת החוק שאנחנו מתכוונים אליה תתאים גם להסכמים אחרים שעתידיים להיעשות, ושלא יהיה מצב שבו אנחנו נעביר כאן איזה דבר חקיקה שעל פניו נראה כשר ויפה, אבל בפועל, מאחורי הגב, יעשו תרגיל אחר וידאגו להעביר את הכספים באופן מפלה, באופן מקפח, באופן שלא עולה בקנה אחד עם השקפת עולמם של כל אלה שנמצאים בצד הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

ניאבק בזה ביחד.

אליעזר זנדברג (צומת):

נעשה את זה.

היו"ר י' עזרני:

תודה. אני מודה לך מאוד שעמדת בזמן. חברת הכנסת נעמי בלומנטל, בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, להלכה אנחנו עומדים עכשיו לפני סיום חקיקת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, כפי שאנחנו מהליכוד היינו גם היוזמים משנים עברו וגם דרשנו שיופרד מס הארגון ממס הבריאות. ואומנם היום אנחנו עומדים להצביע על הפרדה זו, שרבים מאתנו הגישו אותה גם כהצעת חוק פרטית, ויש לברך על כך שאומנם אנחנו הולכים לקראת חוק ביטוח בריאות ממלכתי נטו, מס בריאות למען בריאות.

כנגד זה, אנחנו רואים הסכם, ואני פשוט לא מבינה איך הממשלה איננה מתביישת להביא הסכם שכזה עם קופת-חולים. ומה ההסכם אומר? לא פחות ולא יותר: 4.5 מיליארדי שקלים, שהם הגירעון של קופת-חולים, ישולמו מן הכיס שלך, שלי ושל כל אחד מאתנו. ולא רק זה, מתברר שאפילו מאנשים מבוגרים, מגמלאים, גם מהם ייקחו מעל ומעבר למה שהובטח. באים אנחנו ואומרים: איך ייתכן דבר כזה? 4.5 מיליארדי שקלים גירעון, והבטיחו לנו שההסתדרות תבוא ותמכור נכסים, והלוא יש לה נכסים במיליארדים.

היום, הבה נסתכל בהסכם הזה. ומה אנחנו רואים בו? אנחנו רואים שהנכסים במיליארדים פתאום התחבאו להם. איפה הם התחבאו להם? הם לא תחת השם של קופת-חולים. בא הנה יושב-ראש ההסתדרות – מר שמו?

יעקב שפי (העבודה):

חיים חדשים.

מיכאל איתן (הליכוד):

איזה – החדש או הישן?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

לא, לא התכוונתי – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

קיסר, קיסר.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אה, יש חדש. יש חדש ואין חדש תחת השמש.

הוא בא ואומר: אין לנו נכסים, מה אנו יכולים למכור? נעשה עסקה סיבובית, משהו מן הסרטים. זה מופיע באמת בצורה רשמית כהסכם: ניקח את הכאילו נכסים, את בתי-החולים – כולנו מכירים את בתי-החולים – את כאילו הנכסים האלה של קופת-חולים, שאף אחד לא יודע היום על שם מי הם רשומים – פתאום הם כולם התחבאו כמו כל מיני נכסים שאנחנו יודעים – ואת הנכסים האלה, משום שאנחנו, "פוס", לא יכולים למכור אותם, הם לא שלנו, נחיר.

מה עושה ההסתדרות שהבטיחה שהיא זו שתממן לפחות בחלקם את הגירעונות האדירים של קופת-חולים? היא אומרת: אני לא יכולה לעשות שום דבר, אז נעשה איזה מין קומבינציה שנחיר לכם, לממשלה. הממשלה זה כאילו גם אנחנו, כי ממי הם לוקחים את הכסף? רק מאתנו, שוב ושוב ושוב. כי פתאום להסתדרות, והיא נורא רוצה כאילו, אין לה מה למכור. היא יכולה אולי להחכיר למישהו, שלא צריך בכלל, את בתי-החולים, שהיא מודיעה היום שהם לא שלה. והם מסכנים, פתאום הם נורא מסכנים. הם היו נורא חדשים, עם המון הבטחות, אבל היום רחמנות, כבר אין להם שום דבר. אז הם עושים אותו הדבר שעשו הישנים והעתיקים והפרה-היסטורים.

משה גפני (יהדות התורה):

הם עושים הרבה יותר גרוע.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

ועוד יותר גרוע, מתקן אותי הרב גפני. הם לוקחים פשוט 4.5 מיליארדי שקלים ומעבירים אותם כדי לכסות את גירעונות קופת-חולים.

ואני רוצה לבוא ולומר, שיש קופות-חולים אחרות, אבל אף אחד לא מדבר אתן. לא שואלים אותן – אולי יש לכן גם גירעון? אולי אתן ניהלתן את הקופות שלכן בצורה טובה יותר מאשר קופת-חולים – אני אומרת רק "אולי" – ולכן אין לכן גירעונות כל כך גדולים? אבל אנחנו, ממשלת ישראל, גובת המסים הידועה – שרק עכשיו מתברר שהיא עוד מעט תהיה בראש הפירמידה של גובי המסים בעולם – באה ואומרת: אתה אזרח ישראל, קטן וגדול, עשיר ועני, תממן את הגירעונות של קופת-חולים, רק קופת-חולים הכללית, כי האחרות, הגירעונות שלהן קטנים. אנחנו לא רגילים להתמודד עם 100 מיליון, עם 200 מיליון, זה בשבילנו כסף קטן, למה שניתן לכן? אנחנו נממן 4.5 מיליארדי שקלים.

ולא רק זה. מה הם אומרים? הלוא חשבנו שתהיה בריאות טובה יותר. אנחנו יודעים שרק בגידול טבעי יש כ-2.7%. היום באה ממשלת ישראל לאזרח, באה לבתי-החולים, ואומרת להם: אנחנו נוכל להגדיל לכם את התקציבים – זאת אומרת, כאילו את עצם השירות שלכם, את עצם השירות של המיטות, של המנתחים, של האחיות, של התרופות – רק ב-2%. ואיפה ה-0.7%? שלא לדבר על כך שחשבנו שיש שיפור, והולך להיות הרבה הרבה יותר גרוע. וזאת הבעיה שלנו. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחברת הכנסת נעמי בלומנטל. ועכשיו אני מזמין את חבר הכנסת יוסף עזרן. החלפתי את סגן יושב-ראש הכנסת הרב עזרן, ובשבילי זה פשוט כבוד לשבת על כיסאך עם הרגשת אהדה ואהבה –

יוסף עזרן (ש"ס):

תודה. אני מודה לך, אדוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

– והוקרה, בפרט בימינו אלה.

יוסף עזרן (ש"ס):

חן חן.

משה גפני (יהדות התורה):

זה שלו הוא אחד הכיסאות היציבים במדינה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, אינני יכול לשבת על כיסאו בתור רב, כי קטונתי. אני יכול לשבת, אדוני השר, על כיסאו של רב? לא זכיתי למלא את כרסי בתורה כפי שהרב עזרן זכה בזה.

יוסף עזרן (ש"ס):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

אני חייב לומר לך, אדוני היושב-ראש, ש"ענוותו תרבני". אני מאוד מעריך וגאה שזכיתי שתיתן לי את האפשרות לומר כמה מלים.

היו"ר ד' שילנסקי:

רק רגע, אני רוצה לברר מי אחרי כבוד הרב.

חברת הכנסת לימור לבנת, ואם היא לא תהיה – חבר הכנסת שאול עמור. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת אברהם הירשזון. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת אברהם בורג. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת נסים זוילי. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת אברהם שפירא. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת חיים רמון. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת אבי יחזקאל. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת רחבעם זאבי. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת עמנואל זיסמן. אם הוא לא יהיה – מי שכן ישנו, חבר הכנסת יוסי כץ.

בבקשה תמשיך, חבר הכנסת הרב יוסף עזרן.

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, דומני שאין חוק בספר החוקים של מדינת ישראל שלעסו אותו והפכו והיפכו בקרביו כמו החוק הזה, ובצדק. כאן מדובר לא על חוק ביטוח בריאות ממלכתי – זה השם הרשמי, אבל מה מסתתר מאחוריו? פה מדובר על פיקוח נפש של ציבור.

אדוני השר, הוא במקצועו רופא ומכיר את עולם הרפואה כולו. כידוע לאדוני היו מדינות מתוקנות ומתקדמות כמו אנגליה שהנהיגו כבר לפני שנים רבות חוק ביטוח בריאות ממלכתי. אני הייתי תלמיד באנגליה בשנות ה-50, וכבר אז הם הנהיגו חוק ביטוח בריאות ממלכתי מתקדם ביותר. אני הגעתי לשם ממרוקו כתלמיד ישיבה, ולצערי הרב היו לי אז הרבה חורים בשיניים.

שר הבריאות א' סנה:

הרבית באכילת מופלטה.

יוסף עזרן (ש"ס):

הרביתי באכילת מופלטה ולא נותרה לי שן לפליטה.

אני ניצלתי בהיותי שם את הזכות ואת ההזדמנות לתיקון שיני. אל יהי דבר זה קל בעיניכם – מה זה כאב שיניים כאשר יש חורים בשיניו של סטודנט עני? זה חור כפול, חור בשן וחור בכיס, וזו בעיה שכמעט אי-אפשר לפתור. והנה זכיתי שהחוק הזה נתן לי אפשרות לטיפול מעולה. האמינו לי, עד היום יש בפי סתימות וסתימות שורש מאז הטיפול של בריאות ממלכתית באנגליה, כאשר כל הממלכתיות פה לא עזרה לי בטיפולים האחרים. אני אומר זאת בכל הרצינות.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני אומר שלא מצליחים לשבור לך את השיניים.

יוסף עזרן (ש"ס):

אני רוצה לומר לך דבר אחד: כושר הספיגה שלי חזק הרבה יותר מכל נקמנות אפשרית. תדע את זה, שיהיה ברור.

מיכאל איתן (הליכוד):

את זה אתה אומר לו, או לא רק לו?

משה גפני (יהדות התורה):

יוסף עזרן (ש"ס):

אני מחוסן, ברוך השם, ישתבח שמו. אני אומר זאת בעיקר לך ולו, כי אתם ידידים שלי ואתם מאמינים לי.

ובכן, רבותי הנכבדים, אני מבקש מאדוני, אני יודע שאנחנו מדינה שמתמודדת עם עלייה, אני יודע מה פירוש תקציבים, אני מכיר גם את בעיות משרד הבריאות. כאשר הייתי סגן שר האוצר, התפקיד שלי היה קשור במיוחד בתקציב משרד הבריאות. אני מכיר את כל הבעיות.

אבל האמת ניתנת להיאמר, וזה נכון ואמת ויציב, שיש יזמים מחוץ-לארץ שמוכנים לרכוש אדמות בתל-השומר, למשל, לקבל זיכיון ולבנות קליניקות כמו בשווייץ, כמו בהרים בגובה של 1,600 מטרים ומעלה.

שר הבריאות א' סנה:

אשא עיני אל ההרים.

יוסף עזרן (ש"ס):

מאין יבוא עזרי? מכלום יבוא עזרי. אני מדבר ברצינות, כי הנושא הזה נדון ביישוב הדעת, אבל לצערי הרב לא בשיקול דעת. אנשים באו והם רוצים ליזום בניית קליניקות לעשירים. בוא נסתכל לטווח ארוך ונראה מה עומד להתרחש פה.

אנחנו אחת המדינות המתקדמות ביותר בעולם בתחום הרפואה. אפשר לומר זאת בגאווה גדולה, ברוך השם. מה יש? במזרח התיכון – אנחנו מקדימים בשנים רבות את האזור. הרי אדוני יודע שבעידן השלום ובפתיחת כל הגבולות, יהיו פה דברים גדולים. כבר היום רואים את כל השיחים, את תלמידיהם ותלמידי תלמידיהם שמסתובבים במחלקה האופתלמולוגית ומתעניינים בעיקר במחלות עיניים. אלה יבואו בהמוניהם. הרי זו הכנסה של ערך מוסף אדיר. אדוני יודע מה זה.

היום המציאות היא, שכל המערך הרפואי ובעיקר של חדרי הניתוח פועל אפילו לא ב-20%, 30%, 40%. אדוני יודע זאת. אולי יש מקומות שפועלים ב-40%–50% ואולי מקסימום ב-60%. אין יותר. לא עושים שימוש מספיק בצידוד. זה כמו אוטובוס שעובד על קו אילת–תל-אביב, שיכול להסיע 60 נוסעים ונוסע כל הזמן רק עם עשרה נוסעים.

אם כן, למה זה? הרי יכולים לנצל אותו חדר ניתוח אופרטיבי עם ציוד משוכלל. אם יהיו באמת קליניקות ברמה של חמישה כוכבים, ויהיו כאלה, למה לא? מה נרוויח אז? לא רק שנכסה את החובות, אדוני השר, וזה מאוד מעשי, אלא נזכה לכך שהגמלאים במדינתנו לא ישלמו. ואז חוק הביטוח הממלכתי בכנות ותמיד יהיה כמו במדינות המתקדמות.

נכון שבאנגליה פשטו את הרגל ועשו שינויים דרסטיים. הרי אדוני יודע זאת. הם לא עמדו בנטל, כי זה היה יותר מדי גורף. אני לא מבקש גריפה כזאת, שיתקנו לכולם את השיניים. הלוואי שהיינו מגיעים לכך, אבל לפחות צריך לאפשר לאנשים האלה, שהם בתקופה קשה מאוד מבחינת מצבם הבריאותי, לקבל את הטיפול שהם זקוקים לו כל כך.

אדוני השר, אני מבקש שיזכור כי היום ישנו בית-החולים "לניאדו" בנתניה שמשרת קהל עצום מכל האזור והרבה מאוד גמלאים ואנשים מעוטי יכולת. בית-החולים הזה נמצא במצוקה נוראה, בלי שום פרופורציה למצבם של בתי-חולים אחרים. אני מבקש מאדוני לבדוק את העניין הזה, ואני משוכנע

שאולי בזכותך נגיע למצב שהבריאות והביטוח הממלכתי יהיו אכן כשמים כן הם, לתפארת ולהצלחה רבה.

עם כל זה, אני מעריך את החוק כי אנו חייבים שתהיה פרצה שדרכה אפשר יהיה לתקן את המציאות הקיימת. כואב לנו שאנשים כאלה צריכים לשלם 50 ו-60 שקלים, אבל מתי נתחיל? מתי כבר נתחיל? הגיע הזמן, אדוני השר, לך בכוחך זה ותתחיל מאמש. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני חוזר על השמות: חברי הכנסת לימור לבנת, שאול עמור, אברהם הירשזון, עבד-אלוהב דראושה, אברהם בורג, נסים זוללי, אברהם שפירא, חיים רמון, אברהם יחזקאל, רחבעם זאבי, עמנואל זיסמן – כל חברי הכנסת האלה אינם באולם.

חבר הכנסת יוסי כץ ישנו, בבקשה, אחריו – חבר הכנסת יצחק לוי.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ביקשתי לדבר על הצעת החוק הזאת מכיוון שמצפוני, כך אקרא לזה, מעיק עלי, כמי שמשתייך לקואליציה והוא שותף למעשה להעלאת הצעת החוק הזאת. לפחות כך אני רואה את עצמי, באותו רגע ששר מטעם הממשלה מגיש הצעת חוק כזאת.

וכל כך למה? משום כמה דברים. ראשית, בשעתנו קיבלנו בעצם פשרה, שמעבירים את חוק ביטוח בריאות ממלכתי בכפוף לכך שפותרים את בעיית מס הארגון. זאת איננה רק מחויבות למשל למפלגה הדתית לאומית. היתה התחייבות ברורה של כולנו, שקושרים את זה לחוק מס ארגון. אני רואה בזה בסיס חשוב לפעילותם של האיגודים המקצועיים במדינת ישראל. אני חושב, שההנהגה הנוכחית של ההסתדרות נוהגת בחוסר אחריות בעניין הזה, ואולי במקרה הטוב זו מדיניות של בת יענה.

קיומם של איגודים מקצועיים חזקים במדינת ישראל, אני רואה בו חשיבות לא בשביל המנגנון – ובעיני אין זה משנה אם שולט בהסתדרות חיים רמון או חיים הברפלד – אני חושב שלאזרחי מדינת ישראל חשוב שיהיה איגוד מקצועי חזק שיגן על זכויותיהם ויילחם למענם.

איך זה יתבצע כשלא יהיו כספים? מי לידנו יתקע שבהסכמים קיבוציים אפשר להסדיר את הנושא הזה? ומי לידנו יתקע שבין כותלי ההסתדרות תושג הסכמה לגבי חלוקת המשאבים האלה? וכי למה יוותרו ההסתדרויות הארציות וועדי העובדים ולמה ייתנו את הכול להסתדרות אם זה נעשה בהסכם? כל הדברים האלה מחייבים התייחסות רצינית של הנהגת ההסתדרות, ונדמה לי שנוח להנהגת ההסתדרות שאחרים יעשו את המלחמה.

עוד שתי הערות לגופו של חוק. ראשית, אדוני השר, למדנו בוועדת העבודה והרווחה, שעלות סל השירותים, העלות שהוסכמה בין משרד הבריאות לבין משרד האוצר – לפחות אצלנו נוצר חשש כבד

ורציני, שהיא תבוא על חשבון רמת שירותי הבריאות של אזרחי מדינת ישראל ובתי-החולים לא יוכלו להתפתח כפי שצריך לצפות לקראת שנות האלפיים. אנחנו לא ניתן שהפשרה בעניין עלות סל השירותים תבוא על גבם של החולים או על חשבון רמת הבריאות במדינת ישראל, ואני משוכנע שגם אתה שותף לדבר הזה.

והדבר האחרון, שנוגע לחוק השני שמובא כאן, מתייחס בעצם למיסוי הקצבאות. לפני שעות מספר קיבלתי ממשרדך הסבר מפורט והשוואה בין המצב הקודם או הקיים לבין התוצאות של הצעת החוק שלפנינו. לא היה סיפק בידי לבדוק את הדברים לעומק ולא השתכנעתי, אדוני השר, שהצעה זו אינה פוגעת במקבלי קצבאות ואינה גובה מהם יותר ממה שהם משלמים היום, ואני מצפה שהנושא הזה יובהר לנו בצורה יסודית, כי בוועדת העבודה והרווחה לא ניתן יד לאיזה שהוא חוק שקשור בביטוח בריאות ומרע את מצבם של קשישים, של גמלאים, של מקבלי קצבאות, נפגעי תאונות עבודה, נכי צה"ל, נכים מכל סוג שהוא. הם לא ישלמו יותר ממה שהם משלמים היום, ואני אומר לך את זה גם כיושב-ראש הוועדה. אנחנו לא ניתן יד לזה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני חבר הכנסת יוסי כץ. וכעת חבר הכנסת יצחק לוי.

אדוני השר, תהיה הצבעה היום?

שר הבריאות א' סנה:

מחר.

היו"ר י' עזרן:

תודה. בבקשה, חבר הכנסת יצחק לוי.

יצחק לוי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני השר, יכולתי לנצל את הדקות שיש לי כדי לדון בתוכן החוקים ולומר אם צריך או לא צריך לקחת 47 שקלים מסכנים. אני רוצה לנצל את הדקות שיש לי כדי לדבר על הגינותכם, לא על החוק.

המפד"ל עברה תקופה מאוד לא נעימה בכך שהיא תמכה במפלגת העבודה בכל הנושא של קופת-חולים, בכל הנושא של ההסתדרות. אנחנו הלכנו לאופוזיציה. יכולנו להביך אתכם, עוד לפני החוק הזה, עוד לפני רמון, בתמיכה בוועדת הכספים בהעברת כספים לקופת-חולים, בחוקים שבאו לכאן, כאשר באתם וביקשתם: אל תתמכו בחוק מבקר ההסתדרות ואל תתמכו בוועדת חקירה לגבי מה

שקורה בהסתדרות. לכם העניין היה מאוד לא נעים, ובאתם, בא ראש הממשלה וביקש. וחיים רמון פנה אלינו לפני שנתיים ואמר: בואו אתי ונגמור את העניין. ואנחנו חשבנו שאנחנו עוסקים באנשים הגונים ואמרנו: אי-אפשר, יש לנו ברית היסטורית. אומנם מבחינה מדינית, לצערי הרב, אנחנו לא יכולים היום ללכת יחד, אבל בעניינים האלה, החברתיים, אנחנו הולכים יחד. ולפני שבוע חבר הכנסת עמיר פרץ הביא חוק, והפלנו אותו כאן. ואמרנו: טוב, עמיר פרץ הוא מההנהגה החדשה של ההסתדרות.

והשבוע באה הממשלה ומביאה חוק. אני רוצה לומר לך, אדוני השר: אתם בגדתם בנו, בגדתם באמונו. זה מה שיש לי לומר לך. תמסור את זה גם לראש הממשלה. אני לא מאמין עוד למפלגת העבודה בשום דבר. בעניין הזה, שבו תקענו כף – ותקענו כף אצל ראש הממשלה – אם ראש הממשלה מסוגל, בלי שום הידברות אתנו, להביא חוק כזה, אין לי יותר אמון בראש הממשלה, במפלגתך. אני לא רוצה לומר לך: כך אישית, כי אינני יודע מה חלקך בעניין הזה, אבל אין לי אמון עוד.

אתמול פגשתי בחדרה, במסיבת חברים לכבוד היישוב היהודי בחברון, את רכזת "אמונה" בצפון, והיא סיפרה לי בדמעות שאתמול היא סגרה את המעון בעתלית, לאחר שסגרה את גן-הילדים. אנחנו נסגור עוד מעונות, אנחנו נסגור גני-ילדים. אני לא יודע מה יעשו הילדים האלה, אבל בדרך כלל סוגרים בעתלית, בנתיבות, באופקים. ברמת-גן, בגבעת-שמואל לא נסגור, כי שם ההורים משלמים ושם הגנים מלאים. אנחנו נסגור.

אני מקווה שתנועת "בני עקיבא" לא תיפגע. יכול להיות שכן, יכול להיות שתגרמו לזה. תמשיכו, תמשיכו לרמוס ציבור ציוני ברגליים, תמשיכו לעשות את זה. זה יפיל אתכם, כי לא תצליחו. אולי נסגור מעונות, אולי נסגור סניפי "בני עקיבא", יכול להיות, ותפתחו אתם סניפים של נוער דתי עובד, ויבוא אז סגן שר החינוך והתרבות, ובמקום בנות דתיות בשירות לאומי ישלח בנות חילוניות בשירות לאומי לרוסיה. יכול להיות שהוא יעשה את זה, כי לא יהיו לנו, יכול להיות שהוא לא ימצא חברי "בני עקיבא" שילכו לפתוח סניפים במחנות העולים, יכול להיות.

ואתם חושבים שכך תיבנו? כך בונים מדינה? כך מתייחסים לשותפים, כך מתייחסים לערכים ציוניים?

שר הבריאות א' סנה:

זה קצת מוגזם.

יצחק לוי (מפד"ל):

שותפים בעניין הזה. בלי הקול שלנו לא היו עוברים מאות מיליונים בוועדת הכספים, אתה יודע את זה טוב מאוד, ואני מדבר כרגע על הנושאים החברתיים. אדוני השר, תתביישו לכם.

אני רוצה להציע לך לדבר עם ראש הממשלה עוד הערב, לא להביא את זה להצבעה, ולדבר אתנו לפני כן. אתם רוצים להביא את זה להצבעה מחר? תזמנו אותנו מחר ב-08:00, תגידו לנו. תקעתם כף.

שר הבריאות א' סנה:

אתה יכול להסביר לי מה ההתניה?

יצחק לוי (מפד"ל):

אני יכול להסביר לך. אני לא צריך להסביר לך, כי אתה יודע יותר טוב ממני, אבל אם אתה רוצה, אני יכול להסביר לך.

שר הבריאות א' סנה:

כל האופוזיציה באה בטענה על הלינקג' הזה, על הזיקה הזאת, והיום, כדי להזיז את החוק הזה, אנחנו – –

יצחק לוי (מפד"ל):

אני ממש מתפלא עליך, אדוני השר, הרי בעניין הזה אנחנו נהגנו כקואליציה, וזה מה שאני אומר פה, וספגנו עלבונות מהאופוזיציה. כאשר האופוזיציה באה ואמרה: מה אתם הולכים עם מפלגת העבודה בנושא ההסתדרות ובנושא קופת-חולים. הרי יכולנו להביך את מפלגת העבודה ויכולנו לעשות לכם הרבה נזק, נזק ציבורי. אתה בא ואומר לי: כל האופוזיציה? הרי בעניין הזה אני קואליציה, אדוני השר. בעניין הזה אני קואליציה, ועד הרגע הייתי קואליציה, אבל אתה בא ומפר את האמון שהיה בינינו, אמון גמור.

שר הבריאות א' סנה:

אתה בעד זה שנעכב את החוק?

יצחק לוי (מפד"ל):

אני בעד. אני אגיד לך בעד מה אני. אם אתה רוצה להפר הסכמה בינינו, אני בעד זה שתדבר אתי, ולא דרך נייר כחול. בעד זה אני. תקרא לי מחר בבוקר, אתה וראש הממשלה, ותסביר לי מה קרה ותשכנע אותי ותנהג בי מנהג חבר. אל תנהג בי מנהג בוגד, כשביד אחת לקחת את הקולות שלי, וביד השנייה אתה בא עכשיו ומפר את ההסכמים אתי. תנהג בי מנהג חבר, תקרא לי מחר, תקרא לרוב

ורדיגר מחר, תקרא לרב גפני מחר. תקרא לי מחר בבוקר לפני שאתה מביא את החוק להצבעה ותדבר אתי. תסביר לי, תגיד לי מה כוונתך, תשמע את טענותי. אני מציע לך, אדוני השר, לעשות זאת.

אני לא חושש מסגירת מעונות "אמונה", אני כואב את זה. אבל הציבור, הרי לא תצליחו לעשות לו שום דבר, הוא יותר חזק מהציבור שלכם, אתה יודע את זה. אין היום במדינה ציבור שהיה יושב – 15 משפחות – בתל-רומיידה. אין ציבור כזה. אתה יודע את זה טוב מאוד, אתה הרי מכיר את הציבור הזה.

שר הבריאות א' סנה:

יצחק לוי (מפד"ל):

הרי אתה מכיר את הציבור הזה.

שר הבריאות א' סנה:

אלה שיושבים בתל-רומיידה הם לא הציבור שלך.

יצחק לוי (מפד"ל):

אלה שיושבים בתל-רומיידה הם הציבור שלי. יש חילוקי דעות אתם בכמה דברים, אבל הם הציבור שלי. אבל אנחנו קשי עורף.

שר הבריאות א' סנה:

אתה יכול לבחור לך – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

גם תל-רומיידה וגם קדומים וגם אלון-מורה וגם אלקנה. תאמין לי שאני גאה בהם לגמרי.

שר הבריאות א' סנה:

אל תתפאר.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני גאה בהם לגמרי. אין היום מסירות נפש כמו של החברים האלה, בכל מדינת ישראל. אף אחד מהציבור שלכם לא היה מסוגל להחזיק מעמד שם שבוע.

על כל פנים, בוא נחזור לענייננו.

היו"ר י' עזרן:

אבל אדוני יסכם.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני מסכם במשפט אחד. אני פונה אליך, ד"ר אפרים סנה, ידידי ויקירי, בוא נישאר חברים, ונישאר חברים על-ידי זה שמחר לפני שאתה מביא להצבעה אנחנו יושבים ומדברים. עשה זאת, הדבר כדאי בשביל החברות ובשביל הידידות; יחד עם ראש הממשלה, היה רצוי. תודה רבה, אדוני.

היו"ר י' עזרן:

אם כן, ועידת קזבלנקה תעבור לפה אני מבין, שראש הממשלה יחזור וישבו.

הרב משה גפני, בבקשה, ואחריו – אחרון הדוברים יעקב שפי. אני מתאר לעצמי שהוא נמצא.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני השר, ראשית אני רוצה לומר, שעוד מהקדנציה הקודמת, חבר הכנסת הרב רביץ – שנמצא פה – ואנוכי, אנחנו בעד שני החוקים האלה, חוק ביטוח בריאות מממלכתי והניתוק ממס ארגון. היינו בעד בקדנציה הקודמת ואנחנו בעד. הדבר הראשון שמעניין אותנו זה הציבור. לא מעניינות אותנו המפלגות ולא מעניינים אותנו הארגונים. הציבור מגיעה לו בריאות, ובריאות טובה, ומגיע לו שהוא לא ישלם בשביל דברים אחרים מלבד בריאות. לכן הססמה של חוק ביטוח בריאות מקובלת עלינו חד-משמעית. אנחנו גם תמכנו בזה.

מה שאתה מביא היום, ואני מכיר אותך, אדוני השר, ואני מניח שכוונתך אמיתית – אתה רוצה ביטוח בריאות. יש לי השגות על החוק עצמו ועל הנושא שהוזכר פה קודם. אני לא רוצה להאריך בזה כיוון שזה לא הנושא שעליו אדבר. יש לי השגות – האם חוק ביטוח בריאות באמת פותר את הבעיות. הדוגמה של אנגליה היא לא הדוגמה הכי מוצלחת. אומנם הסתיימות של הרב עזרן הן טובות, אבל חוק ביטוח בריאות יש לו גם חסרונות. אבל עם הססמה הזאת של חוק ביטוח בריאות – ולכן זה גם הובא לכנסת, כיוון שאנחנו צריכים לראות את המכלול – עם הססמה הזאת הלך שר בריאות קודם לך לכבוש את ההסתדרות. הוא הלך עם הססמה שמפלגת העבודה לא רצתה חוק בריאות והוא כן רצה, והוא אמר את כל האידיאולוגיה הזאת שעליה מדובר עכשיו. עם זה הוא הלך וכבש את ההסתדרות – למנוע כפייה של אנשים, שלא יצטרכו לשלם כסף למה שהם לא רוצים לשלם; שלא יצטרכו לשלם לארגונים שהם לא שייכים אליהם.

ואתה, אדוני השר, מהווה עכשיו כסות עיניים למה שנעשה מאחורי גבנו. הולך אותו חיים רמון, שהלך בראש מפלגה של שקרים חדשים בהסתדרות, סליחה, חיים חדשים בהסתדרות, יחד עם מרצ שדואגת לזכויות האזרח, ויחד עם ש"ס שהזיקה שלה להסתדרות ידועה משכבר הימים, הולכת ומסכמת עם שר האוצר – – –

היו"ר י' עזרן:

כתוב: אם בחוקותי תלכו, שתהיו עמלים.

משה גפני (יהדות התורה):

כתובה שם עוד מלה. כבוד הרב יודע.

היו"ר י' עזרן:

בהחלט.

משה גפני (יהדות התורה):

כתוב: שתהיו עמלים בתורה.

הולכים ומסכמים עם שר האוצר, שאת כל הכסף – לא באים ואומרים את מה שאתה אומר כאן עכשיו, ובצדק: אני רוצה ביטוח בריאות, לא קשור למס ארגון, צריך בריאות – מסכמים מאחורי גבך או מאחורי גבנו, שכל העובדים במדינה, דתיים וחילונים, השייכים לארגונים כאלה או לאחרים, כל כספם יעבור, בכפייה, כולו לחיים חדשים בהסתדרות, יעבור כולו לחיים רמון, יעבור כולו למרצ, כולו לש"ס. חברים בהפועל המזרחי, חברים בפועלי אגודת ישראל, חברים אצלנו, חברים בארגונים

אחרים, כספם, בכפייה – תחת מסווה של החוק הנכון שאתה מביא עכשיו – כספם בכפייה ילך לממן את המפלגות האלה.

זה היה הבלוף הגדול של המאה הנוכחית, כל הסיפור של השידוך הזה, של הפוסטרים הגדולים של רמון, מרצ וש"ס בהסתדרות כדי להביא חוק ביטוח בריאות. הם גונבים כסף מאזרחי המדינה תחת המסווה של מכירת נכסים פיקטיבית, תחת המסווה של דאגה לקופת-חולים. וזה שקר. הם דואגים לדבר אחד בלבד: לעצמם, על גבם של חברים של ארגונים אחרים, בכפייה, כפי שמאז קום המדינה לא העזו לעשות – אולי בשנות ה-30. וזה עם הפנים לעתיד, עם המלים היפות לציבור, דרך הטלוויזיה, דרך התקשורת, דרך פוסטרים ברחובות, לבוא ולומר שאנחנו הולכים לעתיד טוב יותר, לעתיד פתוח, מה שהיה עד היום היה מאובן. אנחנו נתגעגע לימים האפורים שכולם סלדו בהם ממה שהיה בהסתדרות; נתגעגע לזה, מכיוון שעוד היתה קצת הגינות, עוד חשבו גם על אנשים אחרים. ופה מגיעה קבוצה של אנשים אינטרסנטים, הדואגים לעצמם בלבד, ובכפייה הולכים ומכריחים את כל היהודים והאזרחים במדינת ישראל לשלם כסף להם, ולהם בלבד.

ואתה בא, אדוני השר, ואומר, ובצדק, זה מה שרצתה האופוזיציה. אני רוצה לומר: האופוזיציה לא נמצאת פה. אני אופוזיציה, אבל אני מדבר על האופוזיציה בעניין הזה. לא לחינם הם ירדו מהשלטון; לא לחינם. רק אתם יודעים תרבות שלטון מה היא; רק המפלגה שלכם. אתם יכולים לבוא במסווה מתקתק של דבר יפה לעם, ומאחורי גבו של העם לעשות את הדבר הנבזי ביותר, הנבזי ביותר – אותו הסכם שעושה ההסתדרות. ועומד הליכוד, ודובריו עומדים פה ואומרים: כן, אבל אנחנו היינו בעד, אז אנחנו מוכרחים להיות בעד. אבל הרי כולם יודעים שזה שקר, הרי כולם יודעים שזה לא נכון. לא היו נותנים לך, אדוני שר הבריאות, להביא את החוק הזה אילולא ההסכם ההוא. הרי מפלגת העבודה היתה נגד זה וגם היום היא נגד זה, היא לא תיתן למוטט את ההסתדרות.

ההסכם הוא הסכם מחפיר, והליכוד חסר תרבות שלטון. הוא אינו יודע לעמוד מול העם ולומר את האמת. יש לו קונצפציה: "אנחנו הסכמנו". גם אנחנו הסכמנו, יותר מהליכוד. אנחנו הצבענו בעד חוק ביטוח בריאות כבר בקדנציה הקודמת. אנחנו היינו נגד חוק מס ארגון אפילו שזה היה פוגע בנו, למען טובת הציבור. אבל יש לנו גם שכל. אנחנו גם יודעים ללמוד גמרא, אנחנו גם יודעים לדעת את מה שמסתתר מאחורי החוק התמים שמובא פה, והם לא.

היו"ר י' עזרן:

אני מקווה שאדוני לא רוצה ללמוד דף גמרא כעת?

משה גפני (יהדות התורה):

לא. הייתי רוצה שהליכוד ילמד, שהוא ידע מה שנעשה מולו. ויכולה מפלגת העבודה בתור מפלגת שלטון לבוא לעם ולהגיד: אנחנו מביאים חוק ביטוח בריאות ואנחנו מנתקים את זה ממס ארגון, והליכוד תומך בזה. איך זה יכול להיות? ואני אומר, אתה, אדוני שר הבריאות, אתה איש הגון, אני מכיר אותך ואני חושב באמת שכוונתך אמיתית, אבל אתה יודע שמאחורי זה מסתתר שקר כזה גדול שילך ויגזול את העם בישראל, תחת המסווה של המפלגה הזאת – רמון, מרצ, ש"ס, שקרים חדשים בהסתדרות. תודה רבה.

היו"ר י' עזרני:

תודה, אדוני, חבר הכנסת הרב גפני. חבר הכנסת יעקב שפי נועל את רשימת הדוברים וגם את הדיון. כפי שאדוני השר אמר, תשובת השר וכן ההצבעה יהיו מחר.

יעקב שפי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש לזכור שהצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי באה לאחר הרבה שנים של הפסדים בקופת-חולים הכללית. בשנה האחרונה הגיעה הקופה, שמרבית האזרחים בארץ מבוטחים בה, לסף התמוטטות.

יש להדגיש, שהזקוקים ביותר, החלשים ביותר והעניים ביותר מבוטחים דווקא בקופת-חולים הכללית. לכן הצעת החוק הממשלתית הזו באה לשים סכר לשיטפון ההפסדים הכבד של הקופה, הפסדים שבסופו של דבר ישולמו על-ידי משלם המסים.

סעיף 5 להצעת החוק מאפשר לתושב לעבור מקופה לקופה, דבר שימנע אותה מחויבות של מבטחים להישאר באותה קופה שאינם מרוצים ממנה. לכן, בניגוד לעבר, יהיו הקופות נתונות למבחן מתמיד מצד ציבור המבטחים, וקופה שלא תהיה יעילה, קופה שלא תיתן שירות ברמה מספקת, תגלה מהר מאוד שמבטחים אצלה נוהרים במהירות לעבר קופות אחרות.

סעיף 5(ג) קובע, שהמוסד לביטוח לאומי יהיה אחראי לכל הרישום של המבטחים בקופת-החולים. יש לדאוג שתהיה תשתית מתאימה, שתאפשר רישום מדויק של העוברים מקופה לקופה.

החוק מדבר על כך, שהמקבל קצבת זיקנה או קצבת שאירים ישלם כדמי ביטוח בריאות סכום של 47 שקלים. הייתי מאוד מבקש מכבוד השר לזכור שיש מקבלי קצבאות שאפילו סכום של 47 שקלים הוא גבוה עבורם, ולכן יש כאן מקום לגמישות ולהתחשבות.

נראה לי, שאחרי 46 שנה הגיע הזמן שחוק ביטוח בריאות ממלכתי, אשר מבטל את הזיקה בין הפוליטיקה לבריאות, יזכה לאישור. עם זאת, אני שמח שלא נצביע הערב, כי שמענו כאן דברים נוקבים וקשים מפי דוברים מכל סיעות הבית, ואני מקווה שעד ההצבעה מחר נוכל ללמוד את הנושא עד תום ולהיות שלמים עם הצבעתנו. תודה רבה.

היו"ר י' עזרני:

תודה רבה. רבותי, אדוני השר מוותר על זכות התשובה היום ודוחה אותה וכן את ההצבעה למחר. תם הדיון. לא יהיה דיון נוסף בחוק המוצע, מחר יהיו רק תשובת השר והצבעה. מתי? סדר-היום ייקבע. אני לא קובע עכשיו. תודה רבה.

אני נועל את הישיבה. הישיבה תתחדש מחר בשעה 09:00. יש לנו יום עמוס לעייפה. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 21:45.